

8

මූල්‍ය අංශයේ කාර්යසාධනය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

8.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

වසර තුළදී මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ පුළුල් වීම, ණයවල ගුණාත්මකභාවය සහ ලාභදායීත්වය සම්බන්ධයෙන් සලකා බලන කල මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ කාර්යසාධනය මන්දගාමී වුවද සැලකිය යුතු සාර්ව ආර්ථික විවක්ෂණතා ගැටලු නොමැතිව මූල්‍ය පද්ධතියේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව තවදුරටත් දැකිය හැකිවිය. ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල මන්දගාමීත්වය, පාස්කු ඉරිදා ප්‍රභාසන්ධයෙන් ඇති වූ අවිනිශ්චිතභාවය සහ පැවැති දේශපාලන අස්ථාවරත්වය පෙර වසරට සාපේක්ෂව 2019 වසර තුළදී මූල්‍ය අංශයේ වර්ධනය සහ ක්‍රියාකාරීත්වය මන්දගාමී වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. 2019 වසර තුළදී අක්‍රීය ණය අනුපාතයෙන් පිළිබිඹු වන තැන්පතු භාරගන්නා මූල්‍ය ආයතනයන්හි ණයවල ගුණාත්මකභාවය පිරිහීමට ලක්විය. කෙසේ වුවද, මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රධාන පාර්ශවය වන බැංකු සහ අනෙකුත් තැන්පතු භාරගන්නා මූල්‍ය ආයතන අභියෝගාත්මක දේශීය සහ ගෝලීය ව්‍යාපාර පරිසරයන් හමුවේ ප්‍රාග්ධනය සහ ද්‍රවශීලතාවය අවම නියාමන අවශ්‍යතාවන්ට වඩා ඉහළ අගයක පවත්වා ගනිමින් සිය ස්ථාවරත්වය පෙන්වුම් කළේය. වසර පුරාවට ගනු ලැබූ කාලෝචිත හා යෝග්‍ය නියාමන සහ අධීක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග හමුවේ මූල්‍ය පද්ධතියේ සමස්ත ස්ථායීතාවය සහතික කරන ලද අතර සැලකිය යුතු සාර්ව ආර්ථික විවක්ෂණතා ගැටලු ඇති නොවුණි.

ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් අඩු වීමත් සමඟ බැංකු අංශයේ සමස්ත වත්කම් 2018 වසරට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී අඩු වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. මෙම මන්දගාමීත්වයට හේතු වශයෙන් ණය සහ අත්තිකාරම් සඳහා පැවැති අඩු ඉල්ලුමත්, ඉහළ යන අක්‍රීය ණය

හේතුවෙන් ණය ලබාදීමේ පටිපාටි දැඩි කිරීමත් දැක්විය හැක. ණය සඳහා ඇති ඉල්ලුම අඩු වීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වැඩි අරමුදල් ප්‍රමාණයක් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර වැනි අවදානම් රහිත ආයෝජන සඳහා යොමු කෙරිණ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, බැංකු අංශයේ ආයෝජනයන්හි වාර්ෂික වර්ධනය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යන ලදී. රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ආයෝජන ඉහළ යෑම නිසා බැංකු අංශයේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය සහ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා වත්කම් අනුපාතය ඉහළ ගිය අතර, එමගින් බැංකු අංශයෙහි අනපේක්ෂිත අවදානම්වලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩි දියුණු විය. මේ අතර, අක්‍රීය ණය අනුපාතය මගින් පිළිබිඹු වන වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය 2014 වසරෙන් පසු පහළම අගය වාර්තා කරන ලදී. රුපියල්වලින් සහ විදේශ මුදලින් බැංකු අංශයේ සමස්ත ණය ගැනීම, 2018 වසරේ වාර්තා කළ ඉහළ යෑමට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී පහළ ගියේය. මේ අතර, බැංකු අංශයේ වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය පිරිහීම, මෙහෙයුම් පිරිවැය ඉහළ යෑම සහ බදු වැඩිවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු කොට ගෙන වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය මගින් පිළිබිඹු වන ලාභදායීත්වය වසර තුළදී සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි.

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් යන අංශය සඳහා 2019 අභියෝගාත්මක වසරක් වූ අතර, එය වත්කම් පදනමින් ආන්තික වර්ධනයක් පමණක් පෙන්වුම් කළේය. සාමාන්‍යම ණය වර්ධනය, ලාභදායීතාවය පහත වැටීම සහ අක්‍රීය ණය ඉහළ යෑම මෙම

8.1 සංඛ්‍යා සටහන
මූල්‍ය අංශයේ සමස්ත වත්කම්

ආයතනය	2018 (අ)		2019 (ආ)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය
බැංකු අංශය	13,711.4	72.3	14,442.1	71.6
මහ බැංකුව	1,917.4	10.1	1,919.4	9.5
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු	10,372.4	54.7	10,944.0	54.3
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු	1,421.6	7.5	1,578.7	7.8
නැන්පතු බාර ගන්නා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන	1,603.2	8.5	1,674.2	8.2
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්	1,454.8	7.7	1,484.7	7.4
සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකු (අ)	147.7	0.8	161.7	0.8
සකසුරුවම් හා ණය ගනුදෙනු සමුපකාර සමිති	0.7	0.0	0.8	0.0
විශේෂිත මූල්‍ය ආයතන	241.1	1.3	282.6	1.4
විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්	48.7	0.3	43.7	0.2
ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් (අ)	83.6	0.4	77.5	0.4
කොටස් තැරැව්කරුවන්	8.7	0.0	9.7	0.0
ඒකක භාර / ඒකක භාර කළමනාකරණ සමාගම්	67.0	0.4	113.8	0.6
වෙළඳපොළ අතරමැදියන් (ඉ)	16.4	0.1	18.4	0.1
ව්‍යවසාය ප්‍රාග්ධන සමාගම්	16.8	0.1	19.5	0.1
ගිවිසුම්ගත ඉතිරිකිරීම් ආයතන	3,414.0	18.0	3,787.5	18.8
රක්ෂණ සමාගම්	606.6	3.2	691.0	3.4
සේවක අර්ථසාධක අරමුදල	2,289.4	12.1	2,540.4	12.6
සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල	310.8	1.6	343.3	1.7
අනුමත විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදල් (ඊ)	149.1	0.8	149.1	0.7
රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල	57.2	0.3	63.7	0.3
එකතුව	18,968.8	100.0	20,159.4	100.0

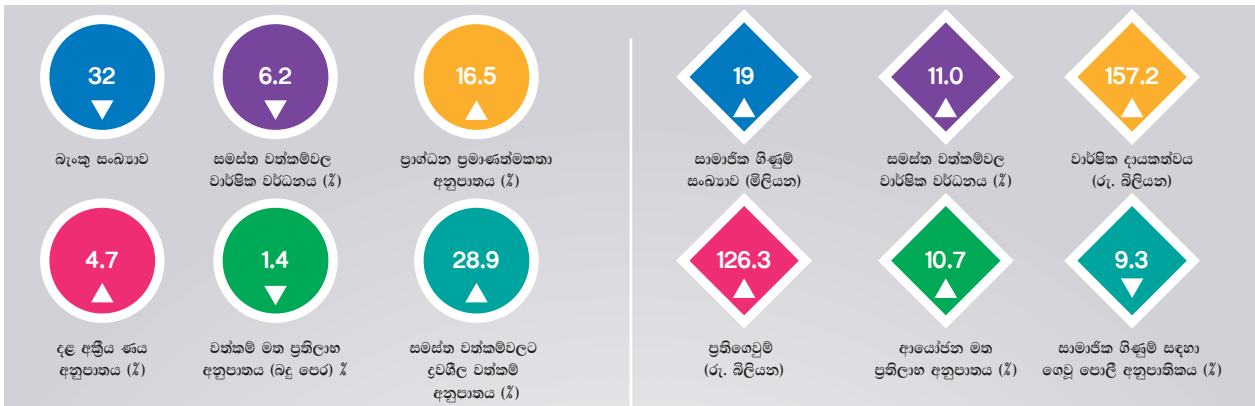
(අ) සංශෝධිත මූල්‍යයන්: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව	
(ආ) කාවකාලික සමුපකාර සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව	
(ඇ) දත්ත නොමැතිකම හේතුවෙන්, පසුගිය වසර තහරණ සාමාන්‍ය වර්ධනය 2019 වසර සඳහා සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකුවල වත්කම් පදනම තක්සේරු කිරීමට භාවිතා කරන ලදී.	කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව විශ්‍රාම වැටුප් දෙපාර්තමේන්තුව සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල් මණ්ඩලය
(ඈ) බැංකුවල ප්‍රාථමික අලෙවිකර ඒකක බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු යටතේ වාර්තා වන බැවින් එම ඒකකවල වත්කම් සහ එන්ට්‍රිස්ට් සෙකියුරිටිස් විචල්‍ය සමාගමේ වත්කම් ඇතුළත් කර නොමැත.	ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව සභා සභා සංගමය ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂන් සභාව
(ඉ) ආයෝජන කළමනාකරුවන්, ආන්තික සැපයුම්කරුවන්, ප්‍රාරක්ෂකයින් සහ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන ඇතුළත් වේ.	ශ්‍රී ලංකා ඒකක භාර සංගමය ව්‍යවසාය ප්‍රාග්ධන සමාගම්
(ඊ) දත්ත නොමැතිකම හේතුවෙන් අනුමත විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදල්වල 2019 වසර සඳහා වත්කම් පදනම පෙර වසරේ වත්කම් පදනමට සමාන ලෙස ගන්නා ලදී.	

අංශයේ කාර්යසාධනය පිරිහීමට හේතු විය. කෙසේ වුවද, සමස්තයක් වශයෙන් ගත් කල මෙම අංශය ප්‍රාග්ධනය සහ ද්‍රවශීලතාවය අවම නියාමන මට්ටම්වලට වඩා ඉහළින් පවත්වා ගන්නා ලදී. මේ අතර, මෙම අංශයේ වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය පිරිහීමේ සලකුණු පෙන්වමින් 2019 වසර අවසානය වන විට අක්‍රීය ණය අනුපාතය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් මන්දගාමී වීම, ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය පිරිහීම සහ මෙම අංශයේ ණය මුද්‍රා හැරීමේ කටයුතු පහත වැටීම මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති (SLFRS) අංක 9 ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සමඟ අක්‍රීය ණය අනුපාතය තව දුරටත් ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. 2018 වසරට සාපේක්ෂව 2019 වසර තුළදී මෙම අංශයේ ලාභදායීත්වය සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණු අතර මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් පොලී නොවන වියදම් සහ අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන්කිරීම් ඉහළ යෑම හේතු විය. මෙම අංශයේ මුදල් සමාගම් කිහිපයක් මුහුණ දී ඇති ගැටලු විසඳීමටත් ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීමටත් මහ බැංකුව විසින් විවක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ග අඛණ්ඩව ගන්නා ලද අතර අධීක්ෂණ ගැටලු සහිත ආයතන යළි යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට වැඩි අවධානයක් යොමු කරන ලදී. රක්ෂණ අංශය 2019 වසර තුළදී එහි වත්කම් පදනමෙහි වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් මධ්‍යස්ථ කාර්යසාධනයක් පෙන්වීය. ප්‍රධාන වශයෙන් සේවක අර්ථසාධක අරමුදලින් සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලින් සමන්විත වන ගිවිසුම්ගත ඉතිරි කිරීම් ආයතන සිය සාමාජිකයින්ට මූර්ත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය අනුව ගත් කල ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිලාභ ලබා දෙමින් මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී.

2019 අප්‍රේල් මැද වන තෙක් ද්‍රවශීලතා හිඟයක් පැවතියද, ඉන් පසුව 2019 වසරේ අගෝස්තු සහ සැප්තැම්බර් මාසයන්හි සීමිත කාලයකදී හැරුණු කොට ද්‍රවශීලතා අතිරික්තයක් පෙන්වුම් කරමින් දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ, වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව අතින් ගත් කල මිශ්‍ර කාර්යසාධනයක් පෙන්වුම් කළේය. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතා අනුපාතය පහත හෙලීම සහ ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් ලද අරමුදල් දේශීය මුදල්වලට පරිවර්තනය කිරීම වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතා හිඟය අතිරික්තයක් බවට පත්වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුකාරක විය. දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ ශ්‍රී ලංකා රුපියල එ. ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව 2019 වසර තුළ අඛණ්ඩව අධිප්‍රමාණය වීමේ ප්‍රවණතාවක් පෙන්වුම් කළ අතර වසර අවසානයේදී වාර්ෂික පදනම මත අධි ප්‍රමාණය

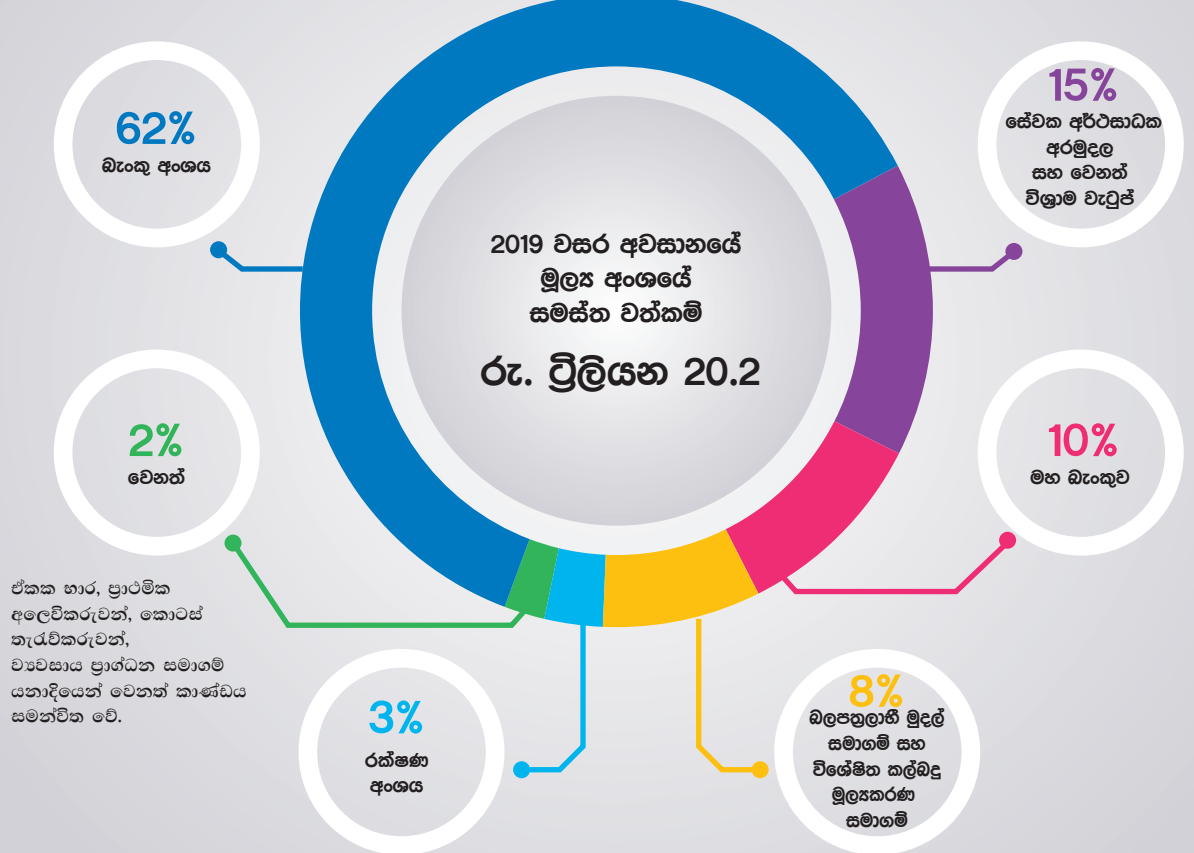

8.1 රූප සටහන
මූල්‍ය අංශයේ වත්කම් සංයුතිය සහ තෝරාගත් දර්ශක

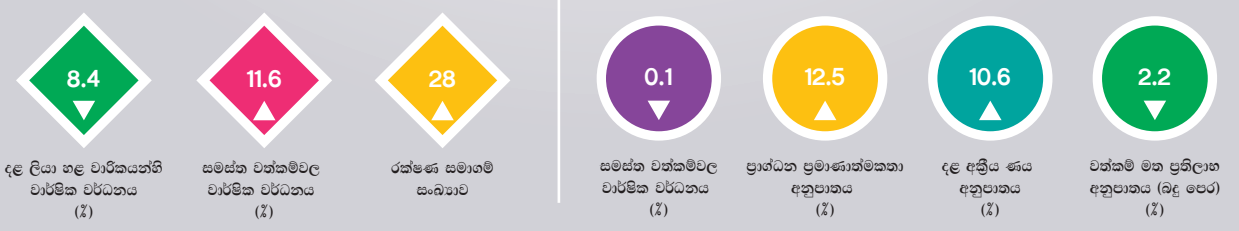
බැංකු අංශයේ කාර්යසාධනය

සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ කාර්යසාධනය

රක්ෂණ අංශයේ කාර්යසාධනය

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ කාර්යසාධනය

විමක් වාර්තා කරන ලදී. 2019 වසරේ ජුනි මාසයේදී සිදු කළ ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුව නිසා ලැබුණු අරමුදල්, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් ලැබුණු විස්තීර්ණ ණය පහසුකමේ හයවන සහ හත්වන වාරිකය සහ සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවූ වෙළඳ ගිණුමේ හිඟය මෙම කාලපරිච්ඡේදය තුළදී එ. ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ අගය පවත්වා ගැනීමට දායක විය. දේශීය සහ ගෝලීය ව්‍යාපාර පරිසරයේ පැවැති අහිතකර ප්‍රවණතා හමුවේ 2019 වසර තුළදී කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව මිශ්‍ර වර්ධනයක් පෙන්වීය. 2019 වසර තුළදී සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය, වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය, මිල ඉපයුම් අනුපාතය සහ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය අනුව ගත් කල යහපත් ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්වුම් කළද, එසේ ඇතැම් පී 20 දර්ශකය පහත වැටුණු අතර 2019 වසර තුළදී, 2018 වසරට සාපේක්ෂව අඩු වේගයකින් වුවද, කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුවෙන් විදේශ විනිමය අඛණ්ඩව ගලා යෑම සිදු විය.

මුදල් විභේදනීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට අරමුදල් සැපයීම වැළැක්වීමට ශ්‍රී ලංකාව ගත් ක්‍රියාමාර්ග හේතුවෙන් මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් 2019 ඔක්තෝබර් මසදී ශ්‍රී ලංකාව අළු ලේඛනයෙන් (Grey List) ඉවත් කරන ලද අතර මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අංශය සහ ආර්ථිකය කෙරෙහි ධනාත්මක බලපෑමක් ඇති කරනු ඇත. රටෙහි ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතියෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය, එම යටිතල පහසුකමෙහි ආරක්ෂාව පිළිබඳව ගැටලුවලින් තොරව පවත්වාගෙන යනු ලැබූ අතර වසර තුළදී ආර්ථිකයෙහි සියලුම ගෙවීම් අවශ්‍යතා බාධා විරහිතව සපුරාලන ලදී.

ඉදිරියේදී අවදානම් කළමනාකරණය අතින් බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් ක්ෂේත්‍රයන්හි මෙහෙයුම් කටයුතු අභියෝගාත්මක වනු ඇත. අක්‍රීය ණය අනුපාතය වැඩි වීමේ ප්‍රවණතාවන්, අක්‍රීය ණය සඳහා අනිරේක වෙන් කිරීම් කිරීමට සිදු වීමත් දැනටමත් මේ අංශ තුළ තීරණාත්මක සාධකයන්ව පවතියි. 2019 වසරේදී සංචාරක සහ කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර අංශ වෙත ලබා දුන් ණය අත්හිටුවීම් කාලය අවසන් වීමත් සමඟ බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල අක්‍රීය ණය අනුපාතය සහ අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන්කිරීම් ඉහළ යා හැක. තවද, කෝවිඩ් - 19 (COVID - 19) වසංගත තත්ත්වයෙන් ආර්ථිකයට වන අහිතකර බලපෑම 2020 වසර තුළදී මූල්‍ය අංශය තුළ පිළිබිඹු වනු ඇත. අහිතකර බලපෑමට ලක්වී ඇති පාර්ශවයන්ට සහන සැලසීමට පවතින රාජ්‍ය මූල්‍ය පහසුකම් සීමා සහිත බැවින් එම ආර්ථික

ක්ෂේත්‍ර සඳහා තව දුරටත් සහන සැලසීම සඳහා බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශය දැඩි පීඩනයකට ලක්වී ඇත. ඒ අනුව, මැදි කාලීනව මූල්‍ය අංශයේ ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීම අභියෝගාත්මක කාර්යයක් වනු ඇත.

8.2 බැංකු අංශයේ කාර්යසාධනය

පෙර වසරට සාපේක්ෂව මෙම වසර තුළදී බැංකු අංශය අඩු වර්ධනයක් පෙන්වුම් කළ නමුත්, අභියෝගාත්මක වෙළඳපොළ තත්ත්වයන් හමුවේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව පවත්වා ගෙන යන ලදී. 2019 වසරේදී ද සමස්ත මූල්‍ය අංශයේ විශාලතම කොටස බැංකු අංශයට හිමිවූ අතර, එය මූල්‍ය අංශයේ සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 61.2 ක ප්‍රමාණයක් විය. වසරේ පළමු භාගය තුළදී ණය සඳහා ඉල්ලුම අඩු වීම හේතුවෙන් බැංකු අංශයේ වර්ධනය මන්දගාමී වූ නමුත් දෙවන භාගයේදී එය යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ස්වභාවයක් පෙන්වුම් කරන ලදී. තැන්පතු, බැංකු අංශයේ ප්‍රධානතම මූල්‍ය ප්‍රභවය වූ අතර, අරමුදල් මූලාශ්‍රයක් වශයෙන් ණය ගැනීමිවල අඩු වීමක් වසර තුළ පෙන්වුම් කළේය. වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය පිරිහීම, මෙහෙයුම් පිරිවැය ඉහළ යෑම හා බදුබර ඉහළ යෑම හේතුවෙන් බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්වය පෙර වසරට සාපේක්ෂව අඩු විය. කෙසේ වෙතත්, බැංකු පද්ධතිය, ප්‍රාග්ධනය සහ ද්‍රවශීලතාවය නියාමන අවශ්‍යතාවයන්, නියමිත ප්‍රමාණයට වඩා ඉහළින් පවත්වා ගෙන ගිය අතර, එමගින් මෙම අංශයේ අවදානම දරා ගැනීමේ හැකියාව පෙන්වුම් කරන ලදී.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

(අ) ව්‍යාප්තිය : 2019 වසර අවසානය වන විට බැංකු අංශය බැංකු 32 කින්, එනම් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 26 කින් සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු 6 කින් සමන්විත විය. වාණිජ බැංකු 26 තුළ විදේශ බැංකු ශාඛා 13 ක් අනන්තරගත විය. එම විදේශීය බැංකුවල ශාඛා 13 න් ශාඛා 2 ක් ඔවුන්ගේ විදේශවල පිහිටි ප්‍රධාන කාර්යාල විසින් ගනු ලැබූ තීරණ මත පදනම්ව ශ්‍රී ලංකාවේ ශාඛාවන් වසා දැමීමේ ක්‍රියා පටිපාටි ආරම්භ කර ඇත. තවද, ලංකාපුත්‍ර සංවර්ධන බැංකුව, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුව සමඟ ඒකාබද්ධ කරන ලද අතර, ශ්‍රී ලංකා ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව, ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව විසින් එහි අනුබද්ධිත ආයතනයක් ලෙස වසර තුළදී අත්පත් කර ගන්නා ලදී.

බැංකු අංශය, බැංකු සේවා සහ සිය ශාඛා ජාලය වඩා ව්‍යාප්ත කරමින් මූල්‍ය අතරමැදිකරණය ඉහළ නැංවීම සඳහා කටයුතු කළ අතර

8.2 සංඛ්‍යා සටහන

බැංකු, බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් බැංකු ඒකක ව්‍යාප්තිය

වර්ගීකරණය	2018	2019
	අවසානයට (අ)	අවසානයට (ආ)
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු		
i. මුළු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සංඛ්‍යාව	26	26
දේශීය බැංකු	13	13
විදේශීය බැංකු	13	13
ii. මුළු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ඒකක සංඛ්‍යාව	6,186	6,690
ශාඛා (අ)	2,877	2,907
දේශීය බැංකු	2,826	2,857
විදේශීය බැංකු	51	50
ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක	3,309	3,783
iii. ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර	4,644	5,158
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු		
i. මුළු බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සංඛ්‍යාව	7	6
ජාතික මට්ටමේ ඉතිරි කිරීමේ බැංකු	1	1
නිවාස ණය ආයතන	2	2
අනෙකුත් බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු	4	3
ii. මුළු බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු ඒකක සංඛ්‍යාව	696	697
ශාඛා (අ)	696	697
ජාතික මට්ටමේ ඉතිරි කිරීමේ බැංකු	261	262
නිවාස ණය ආයතන	64	64
අනෙකුත් බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු	371	371
iii. ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර	376	413
මුළු බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් බැංකු ඒකක සංඛ්‍යාව	6,882	7,387
මුළු ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සංඛ්‍යාව	5,020	5,571

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) තාවකාලික
 (ඇ) ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක හැර සියලුම බැංකු ඒකක

එමෙන් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සඳහා අඛණ්ඩව දායක විය. 2019 වසර තුළදී තාක්ෂණය මත පදනම් වූ උපකරණ/සේවාවන් බැංකු කිහිපයක් විසින් හඳුන්වා දෙන ලද අතර ඒවා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ප්‍රවර්ධනයට හේතු විය. තවද, වසර තුළ නව බැංකු ශාඛා 42 ක් සහ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 564 ස්ථාපිත කරන ලද අතර බැංකු ශාඛා 11 ක් හා ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 13 ක් වසා දමන ලදී. ඒ අනුව, 2019 වසර අවසානය වනවිට බැංකු ශාඛා සංඛ්‍යාව 7,387 ක් දක්වා සහ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සංඛ්‍යාව 5,571 ක් දක්වා ඉහළ නැංවුණි.

(ආ) වත්කම් : 2018 වසරේ දී සියයට 14.6 කින් වර්ධනය වූ බැංකු අංශයේ වත්කම් පදනම 2019 වසර තුළදී රුපියල් බිලියන 728.7 කින්, එනම් සියයට 6.2 කින්, වර්ධනය වී දෙසැම්බර් මස අවසන් වන විට රුපියල් ට්‍රිලියන 12.5 පසු කළේය. 2019 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේ ක්‍රස්ත ප්‍රහාරය සහ දේශපාලන අවිනිශ්චිතතාවන් හේතුවෙන් ව්‍යාපාරික පරිසරයේ ඇතිවූ අහියෝගාත්මක තත්ත්වය නිසා ණය සඳහා ඉල්ලුම අඩු වීම හේතුවෙන් ණය වර්ධන වේගය අඩුවීම නිසා බැංකු අංශයේ වත්කම්වල වර්ධනය අඩු විය. ණය වර්ධනය 2018

වසරේදී සියයට 19.6 ක් වූ අතර එය 2019 වසරේදී සියයට 5.6 ක් තරම් සැලකිය යුතු අඩු අගයක් වාර්තා කරන ලදී. 2019 වසර තුළ ණය කළඹේ වැඩි වීමෙන් ආසන්න වශයෙන් සියයට 77.0 කට දායක වී ඇත්තේ රුපියල් ණයවල වැඩිවීමකි. මෙම සියයට 5.6 ක ණය වර්ධනය බොහෝ දුරට ආර්ථිකයේ ප්‍රධාන අංශයන් අතර විවිධාංගීකරණය වී ඇත. අයිතම වශයෙන් ගත් කළ, නැවත සැලසුම් කළ ණය (සියයට 102.2), උකස් ණය (සියයට 17.0) සහ ණයපත් (සියයට 15.3) 2019 වසර තුළ ඉහළ වර්ධන අනුපාත වාර්තා කළ ප්‍රධාන අයිතම වේ. මේ අතර, කාලීන ණය යන අයිතමය රුපියල් වටිනාකම අතින් ගත් කළ ඉහළම වර්ධනය (රුපියල් බිලියන 221.6 ක්) පෙන්වූ කළ අයිතමය වුවද, පාදක වසරේ අගය විශාල වීම නිසා එහි වර්ධන වේගය සියයට 5.0 ක් විය. පෙර වසරවලට සාපේක්ෂව මෙම වසරේ ණය සඳහා ඉල්ලුම අඩුවීම නිසා වැඩි අරමුදල් ප්‍රමාණයක් අයෝජන වෙත යොමු වී ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ආයෝජන 2018 වසරේ තිබූ සියයට 4.6 ක වැඩිවීම අහිමිවන 2019 වසරේදී සියයට 12.2 ක වැඩිවීමක් වාර්තා කරන ලදී. භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර පිළිවෙළින් රුපියල් බිලියන 122.1 ක්, රුපියල් බිලියන 143.9 ක් සහ රුපියල් බිලියන 114.6 කින් වැඩිවීමත් සමඟ කල්පිරීම තෙක් රඳවා ගන්නා ආයෝජන කළඹ (Held to Maturity Portfolio) 2019 වසරේදී සියයට 18.1 කින් වර්ධනය විය. කෙසේ වෙතත්, 2019 වසරේදී වෙළඳාම් කිරීමේ අරමුණින් පවත්වා ගන්නා ආයෝජන කළඹ (Trading Portfolio) සියයට 7.3 කින් අඩුවී ඇත. මෙම කළඹ

8.3 සංඛ්‍යා සටහන

බැංකු අංශයේ වත්කම් සහ වගකීම් සංයුතිය

අයිතමය	2018 (අ)		2019 (ආ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	2018 (අ)	2019 (ආ)
වත්කම්						
ණය සහ අන්තිකාරම්	7,693.4	65.2	8,122.4	64.9	19.6	5.6
ආයෝජන	2,671.6	22.7	2,996.7	23.9	4.6	12.2
වෙනත් (ඇ)	1,429.0	12.1	1,403.6	11.2	9.3	-1.8
වගකීම්						
තැන්පතු	8,492.4	72.0	9,162.3	73.2	14.8	7.9
ණය ගැනුම්	1,763.4	15.0	1,679.4	13.4	9.7	-4.8
ප්‍රාග්ධන අරමුදල්	1,030.4	8.7	1,129.9	9.0	18.9	9.7
වෙනත්	507.8	4.3	551.1	4.4	21.0	8.5
මුළු වත්කම්/වගකීම්	11,794.0	100.0	12,522.7	100.0	14.6	6.2

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) තාවකාලික
 (ඇ) මුදල් හා බැංකු ශේෂයන්, ස්ථාපනයන්, ප්‍රති විකුණුම් ගිවිසුම් සහ ස්ථාවර වත්කම් ඇතුළත් වේ.

8.4 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ තැන්පතු සංයුතිය

අයිතමය	2018 (අ)		2019 (ආ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	2018 (අ)	2019 (ආ)
ඉල්ලුම් තැන්පතු	544.0	6.4	528.8	5.8	9.7	-2.8
ඉතුරුම් තැන්පතු	2,170.8	25.6	2,344.1	25.6	6.8	8.0
ස්ථාවර තැන්පතු	5,564.9	65.5	6,092.5	66.5	18.3	9.5
වෙනත් තැන්පතු	212.7	2.5	196.9	2.1	27.9	-7.5
මුළු තැන්පතු	8,492.4	100.0	9,162.3	100.0	14.8	7.9

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

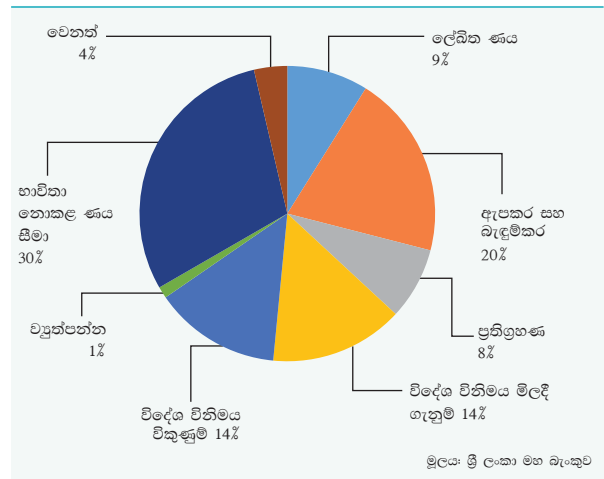
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ආයෝජන පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 52.3 කින් සහ රුපියල් බිලියන 22.5 කින් ඉහළ ගිය නමුත් එම ඉහළ යෑම අහිඛවා මෙම කළඹ සතු ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල ආයෝජන රුපියල් බිලියන 116.0 කින් පහළ යෑම මෙම කළඹේ ඉහත සඳහන් කළ සමස්ත අඩු වීමට හේතු වී විය.

(ඇ) වගකීම් : 2019 වසර අවසානය වන විට බැංකු අංශයේ සමස්ත වගකීම්වලින් සියයට 73.2 ක් තැන්පතුද සියයට 13.4 ක් ණය ලබාගැනීමද වූ අතර, එමනිසා තැන්පතු තවදුරටත් බැංකු අංශයේ ප්‍රධාන අරමුදල් ප්‍රභවය ලෙස පැවතුනි. 2019 වසරේදී තැන්පතු පදනමේ වර්ධනය 2018 වසරට වඩා අඩුවිය. 2019 වසරේදී, තැන්පතු පදනම රුපියල් බිලියන 669.8 කින් රුපියල් ට්‍රිලියන 9.2 ක් දක්වා වර්ධනය වූ අතර 2018 වසරේදී තැන්පතු වර්ධනය වූයේ රුපියල් ට්‍රිලියන 1.1 කිනි. එනම් තැන්පතු වර්ධන වේගය 2018 දී සියයට 14.8 ක් වූ නමුත් එය 2019 වසරේදී සියයට 7.9 දක්වා අඩු වී ඇත. ස්ථීර තැන්පතු මෙම වසරේදී වඩාත්ම ප්‍රචලිත තැන්පතු වර්ගය වූ අතර, 2019 වසරේ සමස්ත තැන්පතුවල වර්ධනයෙන් සියයට 78.8 ක් සඳහා ස්ථීර තැන්පතුවල වර්ධනය දායක වී ඇත. 2018 වසරේදී සමස්ත තැන්පතුවලින් සියයට 65.5 ක් ස්ථීර තැන්පතු වූ අතර, ඉහත හේතුව නිසා 2019 දී මෙම ප්‍රතිශතය සියයට 66.5 ක් දක්වා වැඩිවිය. මේ අතර, ඉතුරුම් සහ ජංගම තැන්පතු 2019 වසර අවසන් වන විට සමස්ත තැන්පතුවලින් පිළිවෙලින් සියයට 25.6 ක් සහ සියයට 5.8 ක් විය. ඒ අනුව, ජංගම හා ඉතුරුම් ගිණුම් (CASA) අනුපාතය 2018 වසරේ සිට 2019 වසර දක්වා කාලසීමාව තුළ සියයට 32.0 සිට 31.4 දක්වා අඩු විය. බැංකු අංශයේ මුළු ණය ලබා ගැනීම්, 2018 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 156.3 ක ඉහළ යෑමට සාපේක්ෂව 2019 වසරේ රුපියල් බිලියන 84.0 කින් පහළ ගොස් ඇත. එනම් 2018 වසරේ වාර්තා කළ සියයට

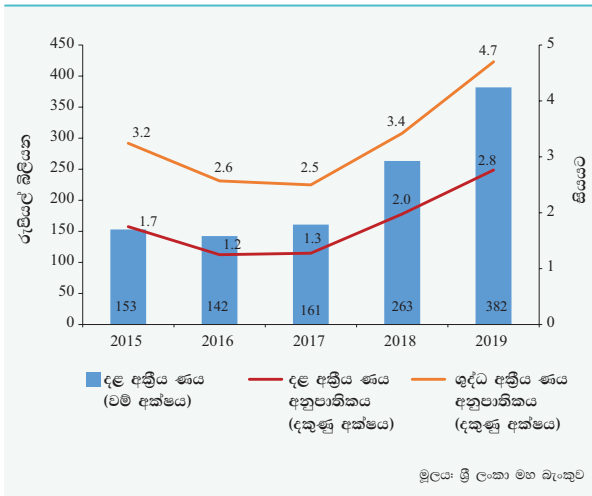
9.7 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී සියයට 4.8 කින් අඩුවිය. මෙම අඩු වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත්තේ 2019 දී රුපියල් ණය ගැනීම් සියයට 6.3 ක, එනම් රුපියල් බිලියන 47 ක, සාමාන්‍යමය වර්ධනයක් වාර්තා කිරීමයි. පෙර කී 2019 වසරේ මුළු ණය ගැනීම්වල අඩුවීමෙන් සියයට 56 කටම හේතු වූයේ මෙම රුපියල් ණය ලබාගැනීම්වල අඩුවීමයි. මේ අතර, 2019 දී විදේශ ණය ගැනීම් සියයට 3.0 කින් එනම් ඒ. ජ. ඩොලර් මිලියන 169.3 කින් අඩු වී ඇත.

(ඈ) ශේෂ පත්‍ර නොවන නිරාවරණ : 2018 වසරට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී ශේෂ පත්‍ර නොවන නිරාවරණවල අඩුවීමක් දක්නට හැකි වූ අතර, මෙම තත්ත්වය ආර්ථිකයේ පැවති අයහපත් වාතාවරණය පිළිබිඹු කරයි. 2018 වසරේදී ශේෂ පත්‍ර නොවන නිරාවරණවල සියයට 14.7 ක (රුපියල් බිලියන 569.4 ක) වර්ධනයක් දැකගත හැකිවූ නමුත්, 2019 වසරේදී සියයට 5.3 ක අඩුවීමක්/සාමාන්‍යමය වර්ධනයක් (රුපියල් බිලියන 233.5 ක) දැකිය හැකි විය. 2019 වසර අවසානය වන විට ශේෂ පත්‍ර නොවන නිරාවරණවල විශාලතම කොටස හිමි වූයේ භාවිතා නොකළ ණය සීමා යන අංශයට වන අතර, එහි ප්‍රතිශතය සියයට 29.7 ක් විය. 2019 වසර අවසානයේදී විදේශ විනිමය නිරාවරණ මුළු ශේෂ පත්‍ර නොවන නිරාවරණයන්ගෙන් සියයට 28.5 ක් වූ අතර මෙයට අයත් අංග දෙක වන නොපියවූ විදේශ විනිමය ගැනුම් හා නොපියවූ විදේශ විනිමය විකිණීම්, 2019 වසර අග ශේෂ පත්‍ර නොවන නිරාවරණ වටිනාකමෙන් පිළිවෙලින්

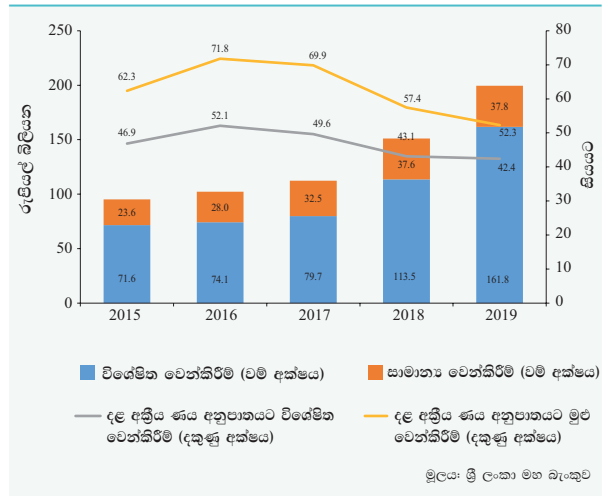
8.2 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ ශේෂ පත්‍ර නොවන අයිතම
(2019 අවසානයට)

8.3 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ අක්‍රීය ණය

8.4 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන් කිරීම්

සියයට 14.6 ක් හා සියයට 13.9 ක් විය. 2019 වසර අග වන විට වර්ධනයක් වාර්තා කළ ශේෂ පත්‍ර නොවන නිරාවරණ අයිතම වූයේ ඇපකර හා බැඳුම්කර (රුපියල් බිලියන 20.0), භාවිතා නොකළ ණය සීමා (රුපියල් බිලියන 16.2) සහ ලේඛිත ණය (රුපියල් බිලියන 12.3) වන අතර විදේශ විනිමය නිරාවරණ සියයට 16.8 ක, එනම් රුපියල් බිලියන 242 ක අඩුවීමක් වාර්තා කරන ලදී.

8.5 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ ණය සහ අත්තිකාරම් සංයුතිය (2019 අවසානයට)

අංශය	වටිනාකම රුපියල් බිලියන (අ)	මුළු ණයෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස %	අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය %
පරිභෝජන	1,492.8	18.4	3.6
ඉදිකිරීම්	1,267.2	15.6	5.8
තොග හා සිල්ලර වෙළඳාම	1,154.8	14.2	6.3
නිෂ්පාදන	863.9	10.6	7.3
යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය	712.8	8.8	2.5
කෘෂිකර්ම, වන සම්පත් හා ධීවර	655.2	8.1	8.1
මූල්‍ය සේවාවන්	427.5	5.3	1.0
විදේශ අංශය සඳහා ණය දීම්	334.8	4.1	1.6
සංචාරක	304.6	3.7	6.4
සෞඛ්‍ය, සමාජ සේවා හා සහාය සේවාවන්	295.2	3.6	2.3
මුදල් අමාත්‍යාංශයට ණය දීම්	205.7	2.5	-
ප්‍රවාහනය හා ගබඩා කිරීම	199.9	2.5	3.4
තොරතුරු තාක්ෂණ සහ සන්නිවේදන සේවාවන්	69.6	0.9	3.9
වෘත්තීය, විද්‍යාත්මක සහ කාර්මික කටයුතු	66.2	0.8	2.2
අධ්‍යාපන	62.0	0.8	1.9
කලා, විනෝදය සහ විනෝදාත්මක	10.3	0.1	6.8
මුළු ණය	8,122.4	100.0	4.7

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

බැංකු අංශයේ අවදානම්

(අ) ණය අවදානම : වසර තුළ පැවති අයහපත් ව්‍යාපාරික තත්ත්වයන් නිසා බැංකු අංශයේ මුළු අක්‍රීය ණය 2018 වසරේ වැඩි වූ රුපියල් බිලියන 102.8 ට සාපේක්ෂව 2019 වසරේ රුපියල් බිලියන 118.5 කින් වැඩි විය. ඒ අනුව, 2018 වසර අග වන විට සියයට 3.4 ක් ව තිබූ දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2019 වසර අග වන විට සියයට 4.7 දක්වා වැඩිවී බැංකු අංශයේ ණයවල ගුණාත්මකභාවය පිරිහීමට පත් විය. අක්‍රීය ණය සඳහා 2019 වසරේදී සිදු කළ මුළු ලාභයෙන් වෙන්කිරීම් රුපියල් බිලියන 48.5 කින් වර්ධනය වූ අතර එයින් සියයට 99.6 ක් ම විශේෂිත වෙන් කිරීම් විය. එනමුත් අක්‍රීය ණය ප්‍රමාණය වර්ධනය වීම නිසා අක්‍රීය ණයවලට විශේෂිත වෙන්කිරීම් හා මුළු වෙන් කිරීම්වල අනුපාතයන් 2018 වසරේදී පිළිවෙලින් පැවති සියයට 43.1 හා සියයට 57.4 සිට 2019 වසර අවසාන වන විට පිළිවෙලින් 42.4 හා 52.3 දක්වා පහත වැටුණි. එක් එක් බැංකු විවිධ ආර්ථික ක්ෂේත්‍ර හරහා තම ණය කළඹ විවිධාංගීකරණය කර තිබුණද බැංකු අංශයේ සමස්ත ණය කළඹින් සියයට 75.7 ක් පරිභෝජන (සියයට 18.4) ඉදිකිරීම් (සියයට 15.6) තොග හා සිල්ලර වෙළඳාම (සියයට 14.2) නිෂ්පාදන (සියයට 10.6), යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය (සියයට 8.8), කෘෂිකාර්මික, වන සම්පත් හා ධීවර (සියයට 8.1) යන ආර්ථික ක්ෂේත්‍රවලට ප්‍රධාන වශයෙන් සපයා තිබුණි. මේ අතර, කෘෂිකාර්මික, වන සම්පත් හා ධීවර (සියයට 8.1), නිෂ්පාදන (සියයට 7.3), සංචාරක (සියයට 6.4), තොග හා සිල්ලර වෙළඳාම (සියයට 6.3) හා ඉදිකිරීම් (සියයට 5.8) යන ක්ෂේත්‍රයන්ගේ අක්‍රීය ණය අනුපාතයන් බැංකු අංශයේ සාමාන්‍ය අක්‍රීය ණය අනුපාතය වන සියයට 4.7 ට වඩා ඉහළ අගයක් ගත්තේය. 2019

විශේෂ සටහන II

සමානුපාතිකත්වය: නියාමනයන්, බලපත්‍රලාභී බැංකුවල ව්‍යාපාර ආකෘතීන් සමඟ අනුගත කිරීම

නියාමන ප්‍රතිපත්තින් සකස්කිරීමේ දී බැංකුවල ව්‍යාපාර ආකෘතීන් ගේ පවතින වෙනස්කම් පිළිබඳ සැලකිල්ලට ගැනීමේ වැදගත්කම

2007/08 කාල සීමාවේ පැවැති ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයෙන් පසුව ලොව පුරා මූල්‍ය ක්ෂේත්‍ර නියාමකයන් විසින් වඩාත් සංකීර්ණ සහ තදබල නියාමන පටිපාටි ක්‍රියාවට නැංවීමට පටන්ගත් අතර, මේ හා සමගාමීව, බැංකු අධීක්ෂණය සඳහා වන බාසල් කමිටුව විසින් ගෝලීය වශයෙන් පද්ධතික වැදගත්කමක් ඇති බැංකු ඇතුළුව, අන්තර්ජාතිකව ක්‍රියාකාරී විශාල බැංකුවල අවදානම් අවම කරවීම සඳහා බාසල් III නියාමන රාමුව හඳුන්වා දෙනු ලැබිණ. එසේ වුවත් රටවල් ගණනාවක් විසින් විශාල පරාසයක බැංකු සඳහා මෙම බාසල් සම්මුතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට තීරණය කරන ලදී.

මෙම බාසල් III සම්මුතීන්ගේ සම්පත් අධිභාවිතාව හා සංකීර්ණතාව සැලකිල්ලට ගනිමින්, ගෝලීය වශයෙන් පද්ධතික වැදගත්කමක් ඇති බැංකු නොවන, සංකීර්ණ නොවූ කුඩා බැංකු සඳහා යොදාගැනීමේ දී එම නියාමනයන් ප්‍රශස්ත කිරීමේ අවශ්‍යතාව පිළිබඳ විවාදයක් පැන නැගුණ අතර මේ හරහා සංකීර්ණ නොවන කුඩා මූල්‍ය ආයතන සඳහා සරල වූ නියාමනයන් ක්‍රියාවට නැංවීමේ අරමුණින් බැංකු ක්ෂේත්‍රයට හඳුන්වාදුන් සමානුපාතික සංකල්පයට කලාපය තුළ හා ගෝලීය වශයෙන් වැඩි අවදානයක් යොමුව ඇත (Restoy, 2019).

නියාමනයේදී සමානුපාතිකත්වය හඳුන්වාදීම

සමානුපාතිකත්වය යනු, යම් කිසි නීතියක් හෝ රීතියක් හඳුන්වාදීමේදී එම නීතිය හඳුන්වාදීමෙන් බලාපොරොත්තුවන ප්‍රතිඵලයට සමපාත වන පරිදි අදාළ නීතිරීති වල ස්වභාවය තද හෝ ලිහිල් කල හැකිය යන පොදු නීතියේ එන මූලික සංකල්පයකි. සරළව කියතොත්, මෙම සමානුපාතිකත්වය මගින් ගම්‍ය වන අදහස වනුයේ අවදානම වැඩි තැන්හිදී නීති දැඩි කලයුතු බව ද, අඩු අවදානම් සඳහා නීති ලිහිල් කල යුතු බවද යන්නයි. මෙම සිද්ධාන්තය මූල්‍ය නියාමන නීති රීතීන් සකස් කිරීමේදී අදාළ මූල්‍යායතනයන් විසින් මූල්‍ය පද්ධතිය වෙත ඇති කරන්නාවූ අවදානම සැලකිල්ලට ගනිමින් ඒ ඒ මූල්‍යායතන වෙත අදාළ වන නියාමන අවශ්‍යතා අඩු වැඩි කිරීම සඳහා පාදක කරගත හැක. මෙහිදී වැඩි පද්ධතිමය අවදානමක් ඇති කරනු ලබන මූල්‍යායතන වැඩි බැරැරුමකින් යුතුව සලකා දැඩි නීතිරීති හා නියාමන රෙගුලාසීන්ට යටත්කෙරෙන අතර, සාපේක්ෂව සරල මූල්‍යායතන වෙත දැඩි නියාමන රෙගුලාසීන් පැනවීමක් සිදුනොවේ.

මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ නියාමකයන්ගේ මූලික අභිප්‍රායයන් ලෙස මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ස්ථාවරත්වය ආරක්ෂාකිරීම, මූල්‍ය

වෙළඳපොළ අඛණ්ඩතාවය තහවුරුකිරීම, පාරිභෝගික ආරක්ෂණය සහ මූල්‍ය අන්තර්ග්‍රහණය ප්‍රවර්ධනය හැදින්විය හැකි අතර සමානුපාතික නියාමනය තුළින් මෙකී අභිලාෂයන් සාක්ෂාත් කරගැනීම සඳහා මූලික අධිකාරමක් සැපයෙනු ඇත. මෙහිදී සමානුපාතික නියාමන තුළින් වෙළඳපොළ තරඟකරුවන්ට සම අවස්ථා සැලසෙන අයුරින් සාධාරණ ලෙස නීතිරීති හා රෙගුලාසි ක්‍රියාවට නැංවෙනු ඇති අතර මෙම නීතිරීති හා රෙගුලාසි මගින් වෙළඳපොළ වර්ධනයට බාධා නොවනු ඇති අතර මූල්‍ය වෙළඳපොළ තරඟකාරීත්වය සහ සහභාගීවන්නන්ගේ විවිධත්වය සීමා කිරීමක් ද සිදු නොවනු ඇත. එමෙන්ම මෙමගින් විභේදිත නියාමන තත්ත්වයක් හඳුන්වාදීමට මහපාදනු ඇති අතර විභේදිත නියාමන තත්ත්වයක් මගින් මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ පවතින ආයතනයන්ගේ ව්‍යාපාර ආකෘතීන්ගේ ඇති වෙනස්කම්, සංවර්ධන බැංකුකරණය, ගෙවීම් බැංකු, ඩිජිටල් බැංකු මූල්‍ය අන්තර්ග්‍රහණය හෝ ග්‍රාමීය බැංකුකරණය ප්‍රවර්ධනය කිරීම වැනි විවිධ අභිරුචීන් ගේ ඇති වෙනස්කම් පිළිගැනීම සිදුවෙනු ඇත.

මූල්‍ය නියාමනය සඳහා සමානුපාතිකතාව යොදාගැනීම මූල්‍ය අධීක්ෂණය සඳහා සමානුපාතික ක්‍රමය යොදා ගැනීමෙන් වෙනස් වන අතර මින් දෙවැන්න අවදානම මත පදනම්වූ අධීක්ෂණය ලෙස සාමාන්‍යයෙන් හැදින්වේ. අවදානම මත පදනම්වූ අධීක්ෂණයේදී නියාමන ආයතන විසින් තමන් අධීක්ෂණය කරනු ලබන මූල්‍යායතනයේ අවදානම් ව්‍යුහය සලකා බලමින් ඒ සඳහා වෙන්කරනු ලබන සම්පත් ප්‍රමාණ ප්‍රශස්ත (optimize) කරන අතර, මූල්‍ය නියාමනයේදී සමානුපාතිකතාවය ගෙන ඒමෙන් අදහස් කරනු ලබන්නේ ඒ ඒ මූල්‍යායතන වල නියාමන පිරිවැය ප්‍රශස්ත කිරීමයි. මෙසේ සමානුපාතිකතාවය නියාමනයේ දී හා අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලියේදී යෙදවීමේ වෙනස්කම් පැවතියද එම දෙඅංශයේම අවසන් ඉලක්කය වනුයේ ඉහළ සම්පත් ක්ෂමතාවයකින් යුක්තව මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ස්ථායීතාව සුරැකීමට දායක වීම වේ (Restoy, 2018).

බැංකු වල ව්‍යාපාර ආකෘතීන්ට අනුගාමීව නියාමන රෙගුලාසි සකස්කිරීම වෙනුවෙන් මූලිකවම ඇති පසුබිම වනුයේ නියාමන රෙගුලාසි විසින් බැංකුවල තැන්පතු භාරගැනීම හා ණය දීමෙන් ඔබ්බට ඇති පුළුල් භූමිකාව තේරුම් ගත යුතුය යන තර්කය වේ. විශේෂයෙන් දියුණුවන රටවල වෙනත් විකල්ප මාධ්‍යයන් එතරම් පුළුල්ව නොපවතින පසුබිමක මූල්‍ය අන්තර්ගතකරණය ප්‍රවලිත කිරීම, අරමුදල් සම්පාදනය සඳහා මංපෙත් විවර කිරීම ආදී නොයෙකුත් සංවර්ධන ඉලක්ක සාක්ෂාත් කරගැනීම සඳහා බැංකුවෙත පැවරෙන කාර්යභාරය ඉමහත් වේ. මෙවැනි පසුබිමක, කුඩා හා ප්‍රදේශීය මට්ටමේ බැංකු විසින් ග්‍රාමීය ප්‍රජාවන්, කුඩා ව්‍යාපාර හා ගෘහ ඒකකයන් හට

අත්වැල් සපයමින් සංවර්ධයේ නියමුවෙක් ලෙස ද භාරදුර කාර්යයක් ඉටුකරනු ලබයි. එමෙන්ම නැගී එන ආර්ථිකයන් (emerging markets) තුළ ගෙවුම් බැංකු (payment banks) වැනි සකසුරු නව්‍යතා¹ හරහා අන්තර්ජාල බැංකුකරණය සහ මුදල් රහිත ගෙවීම් වැනි පහසුකම් බහුතර පිරිසක් වෙත ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ හැකියාව ද පවතී. මෙහිදී ඒ ඒ බැංකුවල ව්‍යාපාර ආකෘති පිළිබඳ සැලකීමක් නොකොට මුළු බැංකු ක්ෂේත්‍රයටම එකසේ බලපැවැත්වෙන නියාමන රෙගුලාසි පැනවීම තුළින් විවිධ ස්ථරයන් තුළ විවිධ පරිමාණයේ බැංකු විසින් සිදුකරනු ලබන විවිධ භූමිකා සිදුකල නොහැකි තරමින් පිරිවැය අධික වනු ඇත.

මෙයට අමතරව, කුඩා බැංකු සඳහා නිසි සාධාරණීකරණයකින් තොරව පනවනු ලබන අධික නියාමන රෙගුලාසි මගින් ඒවායේ තරඟකාරීත්වයට බාධා ඇතිකරන අතර සැමට සම අවස්ථා/ඉඩකඩ සැපයීමට (level playing) ඇති අයිතියට බාධා එල්ල වනු ඇත. මෙය ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අහිරුවීන් හා යානෝවීම් ද වේ. එමෙන්ම, "අසමානුපාතික" නියාමන තත්ත්‍වයක් තුළ අධික නියාමන පිරිවැය දරාගැනීම සඳහා කුඩා ප්‍රමාණයේ බැංකු හට ඒකාබද්ධ වීමට කටයුතු යෙදෙන අතර මෙවැනි කේන්ද්‍රකතාවන් හා විවිධාංගීකරණයෙන් තොර වීම් මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ස්ථායීතාවට ද බලපෑම් කරනු ඇත.

මේ නිසා සමානුපාතිකත්වය මත පදනම් වූ විභේදිත නියාමන තත්ත්‍වයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම වෙළඳපොළ සහභාගීවන නියාමකයින්, මූල්‍යායතන සහ ගනුදෙනුකරුවන් යන සියළු පාර්ශවයන්ගේ අහිරුවීන් හා යාවත්කාමී වේ. යුරෝපා සංගමය, හොංකොං, ජපානය, ස්විට්සර්ලන්තය සහ ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය වැනි ලොව පුරා නියාමන පාලන තන්ත්‍ර රැසක බැංකු නියාමන සැකසීමේදී හා ක්‍රියාත්මක කරවීමේදී මෙම සමානුපාතික ක්‍රමයේ මෙවලම් උපයෝජනය කර ඇත.

බැංකු නියාමන සඳහා සමානුපාතික මූලධර්ම යොදා ගැනීම පිළිබඳ ගෝලීය හිඳසුන්

ලොව පුරා නියාමකයන් විසින් නියාමන රෙගුලාසි සකස් කිරීමේදී සමානුපාතික මූලධර්ම විවිධාකාරයෙන් යොදාගන්නා නමුත් ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී අනුගමනය කරන පදනම මත ප්‍රධාන ආකාර දෙකකට වෙන් කර හඳුනාගත හැකි වේ. එනම්; සමානුපාතිකතාව සඳහා වර්ගීකරණ ප්‍රවේශය (Categorisation Approach for Proportionality - CAP) සහ සමානුපාතිකතාව සඳහා නිශ්චිත සම්මත ප්‍රවේශය (Specific Standard Approach

for Proportionality - SSAP) වේ (Carvalho, et al., 2017).

වර්ගීකරණ ප්‍රවේශය යොදාගන්නා නියාමන තන්ත්‍ර තුළදී නියාමකයන් විසින් විවිධ ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක සංරචක මත පදනම් ව බැංකු විවිධ කොටස් වලට වර්ගීකරණය කරනු ලබන අතර ඒ ඒ වර්ගීකරණයට අයත් බැංකු සඳහා වෙන් වෙන් වශයෙන් නියාමනයන් බල පැවැත්වෙනු ඇත.

නිශ්චිත සම්මත ප්‍රවේශය අනුගමනය කරන නියාමන තන්ත්‍රයන්හිදී නියාමකයන් විසින් විවිධ නියාමනයන්ගේ උපකුලකයකට; එනම්, අනාවරන කිරීම්, ද්‍රවශීලතා අනුපාත, විශාල නිරාවරණ සීමාවන් හා වෙළඳපොළ අවදානම් වැනි නිශ්චිත නියාමන අවශ්‍යතා සමානුපාතිකව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා නිශ්චිත නිර්ණායකයන් ස්ථාපනය කර ඇත.

කෙසේ නමුත්, මෙම නියාමන ක්‍රියාත්මක කරවීමේ ප්‍රවේශ දෙකෙහි විවිධ වෙනස්කම් පැවතුන ද එම දෙආකාරයේදීම බැංකු වල ප්‍රමාණය සැලකිල්ලට ගැනීම පොදු සාධකයක් ලෙස දැක්විය හැක. එමෙන්ම, මෙම ආකාර දෙකට ම ඒ ඒ ක්‍රමවේදයට ආවේනික සාධනීය ගුණයන් පවතී.

උදාහරණයක් ලෙස, වර්ගීකරණ ප්‍රවේශය මගින් යම් නියාමන තන්ත්‍රයක් තුළ ඇති සමාන ගති ලක්ෂණ සහිත බැංකු සියල්ලට ම සමව විචක්ෂණ නියාමන ක්‍රියාත්මක කරවීම සිදුවේ. මෙමගින් නියාමකයන්ට සිය නියාමන රාමුවන් ඒ ඒ බැංකු කාණ්ඩ සඳහා අදාළ වන අධිකෂණ ප්‍රවේශයන් හා නිරාකරණ උපායමාර්ගයන් හා ඒකාංග කරවීමට අවස්ථාව ලැබෙන අතර ඒ හරහා ඒ ඒ කාණ්ඩයේ බැංකු වෙත අදාළ වන නියාමන ප්‍රතිපත්ති රාමු සමානව ක්‍රියාත්මක කරවීමට අවස්ථාව එළඹෙනු ඇත. අනෙක් අතට, නිශ්චිත සම්මත ප්‍රවේශය හරහා ඒ ඒ බැංකු වල ව්‍යාපාර ආකෘතිය හා සමස්ථ අවදානම් ව්‍යුහය සැලකිල්ලට ගනිමින් ඒ ඒ බැංකුවල නෛසර්ගික ගති ලක්ෂණයන්ට වඩාත් උචිත වන පරිද්දෙන් නියාමන අවශ්‍යතා ඉතා සියුම් මට්ටමේ සිටම නිර්මාණය කිරීමට අවස්ථාව සලසා දේ. එමනිසා නිශ්චිත සම්මත ප්‍රවේශය තුළින් බැංකුවල ව්‍යාපාර කටයුතු සහ අවදානම් ව්‍යුහයට අදාළත්වයක් සහිත නිශ්චිත ප්‍රදේශයන් සැලකිල්ලට ගෙන වඩාත් ගැලපෙන නියාමනයන් ක්‍රියාත්මක කරවීමට අවස්ථාන ලබා දේ. මෙමගින් විචක්ෂණ ප්‍රමිතීන් අනිසි ලෙස දුර්වල කිරීමකින් තොරව, අනවශ්‍ය නියාමන බර පමණක් ලිහිල් කිරීමට මඟ පාදනු ඇත.

වර්ගීකරණ ප්‍රවේශය මත පදනම් ව විභේදිත නියාමන තන්ත්‍රයන් සඳහා උදාහරණ ලෙස බ්‍රසීලය, ජපානය හා ස්විට්සර්ලන්තය දැක්විය හැක. බ්‍රසීලයේ මූල්‍ය පද්ධතිය ප්‍රමාණය, දේශ සීමා වලින් එතෙර සිදුකරන ක්‍රියාකාරකම් සහ අවදානම් ව්‍යුහය යන සංරචක සැලකිල්ලට ගනිමින් කොටස් පහකට බෙදා ඇත. ස්විට්සර්ලන්තය ද මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය, කළමනාකරණය සඳහා උපයෝජිත වත්කම්, තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමය තුළ රක්ෂිත තැන්පතු ප්‍රමාණය

1 සකසුරු නව්‍යතා හෝ සකසුරු ඉංජිනේරුකරණය (Frugal innovation/frugal engineering) යනු යම් භාණ්ඩයක හෝ සේවාවක සංකීර්ණත්වය හා වියදම අඩු කිරීමේ ක්‍රියාවලියකි. මෙමගින් බොහෝ විට සිදු වන්නේ දියුණුවෙමින් පවතින ආර්ථිකයන්ට දැරිය හැකි මිලකට භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් සැපයීම සඳහා එහි පවතින අක්‍රමවත් නොවන විශේෂාංග ඉවත්කර ඉදිරිපත් කිරීමයි.

සහ අවශ්‍ය ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණය යන නිර්ණායක මත පදනම් වූ පස් වැදෑරුම් වර්ගීකරණයක් අනුගමනය කරයි. ජපානය විසින් සිය මූල්‍ය පද්ධතිය අන්තර්ජාතික වශයෙන් සක්‍රීය බැංකු සහ අන්තර්ජාතිකව සක්‍රීය නොමැති බැංකු ලෙස දෙආකාරයකට වෙන් කරන අතර මින් පළමුවැන්න සඳහා පූර්ණ වශයෙන් බාසල් ප්‍රමිතීන් හා අනුගත වීමට අපේක්ෂිත අතර දෙවැනි වර්ගය සඳහා දේශීය නියාමන රෙගුලාසීන් හා අනුකූල වීම අපේක්ෂා කෙරේ.

යුරෝපා සංගමය නිශ්චිත සම්මත ප්‍රවේශය ක්‍රියාත්මක කරන නියාමන තත්ත්‍වයන් ට උදාහරණයක් ලෙස දැක්විය හැකි අතර යුරෝපා සංගමය මගින් නියාමනය කරනු ලබන මූල්‍ය ආයතන සඳහා වෙළඳපොළ අවදානම සහ අනාවරණ අවශ්‍යතාවන් සම්බන්ධයෙන් ඇති නියාමන රෙගුලාසීන් සමානුපාතික පදනමින් ලිහිල් කිරීම හෝ නිදහස් කිරීම කර ඇත. මෙලෙසම, ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය විසින් ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා, වෙළඳපොළ අවදානම් සහ ආතති පරීක්ෂා වැනි විෂය පථයන් වල නියාමනයන් සමානුපාතිකව ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. හොංකොං හිදී ණය අවදානම, ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා සහ විශාල නිරාවරණ වැනි කාරණා වලට ව්‍යතිරේඛ සපයනු ලබයි.

කෙසේ නමුත් ලෝකයේ අනෙකුත් බොහෝ රටවල හා නියාමන තත්ත්‍වයන් තුළ සමානුපාතික නියාමනයන් වර්ගීකරණ ප්‍රවේශය සහ නිශ්චිත සම්මත ප්‍රවේශය යන දෙවිධියන්ගේ ම සම්මිශ්‍රණයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක කරන අතර දේශීය වශයෙන් ගත් කල, ශ්‍රී ලංකාව තුළද ඉහත දෙආකාරයේම මූලිකාංග වලින් සමන්විත සමානුපාතිකතාවක් බැංකු නියාමනය සඳහා යොදාගැනීමට ඇති හැකියාව සොයා බලමින් පවතී.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ බැංකු නියාමන සඳහා සමානුපාතිකතාව හඳුන්වාදීම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු (දේ.ප.වැ.බැ.) හා කටයුතු කිරීම සම්බන්ධ ක්‍රියාපටිපාටියක් අන්තර්ජාතික කාල රාමුව හා යමින් මෑතක දී එලි දැක්වූ අතර එමඟින් අදාළ බැංකු සඳහා පමණක් අදාළ වන ඉහළ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අවශ්‍යතා සහ අවදානම් කළමනාකරණය හා අභ්‍යන්තර පාලන විධික්‍රම යන අංශයන් ගෙන් බලාපොරොත්තු වන ඉහළ නියාමන අපේක්ෂණ පිළිබඳ දැනුම් දෙන ලදී. එමෙන්ම, මෙලෙස දේ.ප.වැ.බැ. විධිමත් ලෙස වෙන් කර හඳුනා ගැනීම මඟින් මෙරට බැංකු ක්ෂේත්‍රය දේ.ප.වැ.බැ. හා දේ.ප.වැ.බැ. නොවන වශයෙන් ප්‍රධාන කොටස් දෙකකට කාණ්ඩ කර හඳුනාගැනෙන අතර, දේ.ප.වැ.බැ. සඳහා ශ්‍රීවු ලෙස අධීක්ෂණ කටයුතු හා පුළුල් නියාමනයන් බල පැවැත්වෙන අතර දේ.ප.වැ.බැ. නොවන බැංකු සඳහා සමානුපාතිකත්වය පදනම් කරගත් වෙනස් වූ ක්‍රියා පිළිවෙතක් අනුගමනය කෙරේ.

ඉදිරි කාලය තුළ, ශ්‍රී ලංකා බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ නියාමන ක්‍රියාවලිය සමානුපාතික සංකල්පය මත පදනම් වූ

මූලාංගයන් සමඟින් බොහෝ ලෙස හැඩ ගැස්වෙනු ඇති අතර, ඉදිරියේදී පැමිණීමට නියමිත නව බැංකු පනත තුළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට විභේදිත නියාමන රාමුවක් ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා නමාශීලී වීමට අවශ්‍ය පසුබිම සලසන විධිවිධාන ඇතුළත් වනු ඇත. මෙම විභේදිත හෝ සමානුපාතික නියාමනයන් සඳහා කේන්ද්‍ර කරගන්නා විෂය කරුණු අතරට ප්‍රාග්ධන හා ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා, විශාල නිරාවරණ, වෙළඳපොළ අවදානම, ප්‍රාග්ධන සැලසුම් සහ අධීක්ෂණ සමාලෝචන, අනාවරණ අවශ්‍යතා සහ ප්‍රතිසාධන හා නිරාකරණ සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කරවීම ඇතුළත්වේ. සමානුපාතිකත්වය වෙත නියාමන රාමුවේ සිදුවන මෙම සංක්‍රාන්තියට පරිපූරකව බලනුලාභී බැංකු අවදානම මත පදනම් වූ අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය හරහා ද සවිමත් වනු ඇත.

අභියෝග හා ඉදිරි දැක්ම

නියාමන සඳහා සමානුපාතිකත්වය ක්‍රියාවට නැංවීමේ දී මුහුණ පෑමට සිදුවන ප්‍රධානම අභියෝගය වනුයේ බැංකු වෙත ඇති නියාමන බර ලිහිල් කරන අතර වාරයේ විවක්ෂණශීලී නියාමන අධීක්ෂණය සමබරව පවත්වාගැනීමයි. එම නිසා නියාමන අවශ්‍යතාවයන් ලිහිල් කල හැකි වනුයේ එසේ ලිහිල් කල නියාමනයන් විසින් අදාළ බැංකු වල ද්‍රවශීලතාව, නුබුන්වත්භාවය හා දිගු කාලීන තිරසාරත්වය තහවුරු කර තැබිය හැකි නම් පමණි. මේ සම්බන්ධයෙන් නියාමන ලිහිල් කිරීම නිසා ලැබෙන සහනය මත ප්‍රාග්ධන සංරක්ෂක ඉහළ දැමීමට ඇති හැකියාව හෝ ප්‍රාග්ධන සංරක්ෂක ඉහළ මට්ටමක පවත්වාගන්නේ නම් නියාමනයන් ලිහිල් කිරීමට ඇති හැකියාව යනාදී විකල්ප සලකා බැලිය හැක. තවද, නියාමනයන් ලිහිල් කිරීම නිසා බලපත්‍රලාභී බැංකුවෙත ලැබෙන පිරිවැය ඉතිරිය හා ප්‍රාග්ධන නිදහස් වීම් නිසා ඇතිවන වාසියේ ප්‍රතිලාභ රටේ ආර්ථිකයේ වැඩි පරාසයක පාර්ශවකරුවන්ට ලැබෙන සේ කටයුතු කිරීමට බලපත්‍රලාභී බැංකු හට සදාචාරාත්මක වගකීමක් පැවරෙනු ඇත. එමෙන්ම මෙම සමානුපාතික නියාමන තත්ත්‍වය අවභාවිතයට ගැනීම වැලැක්වීමට සහ වෙළඳපොළ මඟින් උත්තේජිත, කාර්යක්ෂමතා වර්ධනය ඉලක්කගතව සිදුවන කුඩා බැංකු ඒකාබද්ධ වීම් වැලැක්වීමට හෝ දේශීය බැංකු ව්‍යාප්ත වීමට හා මෙරට දේශ සීමාවෙන් ඔබ්බට ඇති කලාපීය ඉඩ ප්‍රස්ථා සොයාබැලීම වැලැක්වීමට හේතු කාරකයක් නොවීමට නියාමකයා වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වගබලා ගත යුතුවේ.

මූලාශ්‍ර
Carvalho, A. P. C., Hohl, S., Raskopf, R. & Ruhnu, S., (2017) *Proportionality in banking regulation: a cross-country comparison*. FSI Insights on policy implementation. Basel: Financial Stability Institute, p.13-20.
Restoy, F., (2018) *Proportionality in banking regulation*. London, Bank for International Settlements.
Restoy, F., (2019) *Proportionality in financial regulation: where do we go from here*. Basel, Bank for International Settlements.

වසරේදී අක්‍රීය ණය අනුපාතය ඉහළ ගියද, බැංකු අංශය ප්‍රමාණවත් පරිදි අක්‍රීය ණය සඳහා ලාභයෙන් වෙන් කිරීම් කර ඇති බැවින් හා ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධන ස්චාරකෂක පවත්වාගෙන ගිය බැවින් අක්‍රීය ණය ඉහළ යෑම මගින් ඇතිවිය හැකි අහිතකර බලපෑම්වලට මුහුණ දී එම තත්ත්වයන් කළමනාකරණය කර ගත හැකි පසුබිමක බැංකු අංශය පසුවෙයි.

(ආ) වෙළඳපොළ අවදානම : පොලී හා විනිමය අනුපාත විචලනයන්ට ඇති ශුද්ධ නිරාවරණය අඩු වීම නිසා හා කොටස් වෙළඳපොළට බැංකු අංශයේ නිරාවරණය අවම වීම බැංකු අංශයට අදාළ වෙළඳපොළ අවදානම අඩු මට්ටමක පැවතීමට හේතු සාධක විය.

පොලී අනුපාත විචලනය මත අවදානම : පොලී අනුපාත පිළිබඳ සංවේදීතා අනුපාතය (පොලී දරන වත්කම්, මාස 12ට අඩු කල්පිරීම් සහිත පොලී දරන වගකීම්වල අනුපාතයක් ලෙස) 2018 වසර අවසන් වන විට පැවති සියයට 77.5 ක අගයේ සිට 2019 වසර අවසන් වන විට සියයට 76.5 දක්වා සුළු වශයෙන් අඩුවිය. 2019 වසරේ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවලට අදාළ ප්‍රාග්ධන ලාභය රුපියල් මිලියන 3.4 ක් වූ අතර, එය 2018 වසරේදී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 1.9 ට වඩා සැලකිය යුතු ඉහළ අගයකි. 2018 වසරට සාපේක්ෂව, ණය සඳහා වූ ඉල්ලුම අඩු වීම සහ පොලී අනුපාත පහත වැටීම හේතුවෙන් 2019 වසර තුළ බැංකු අංශය වැඩියෙන් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කිරීම මෙයට හේතු විය.

කොටස් මිල විචලනය මත අවදානම : බැංකු අංශය විසින් කොටස් වෙළඳපොළේ කර ඇති ආයෝජන අවම මට්ටමක පැවතුනු බැවින් 2019 වසර තුළ කොටස් මිල විචලනය වීම මගින් බැංකු මත ඇතිවන අවදානම අවම මට්ටමක පැවතිණි. 2019 වසර අවසන් වන විට වෙළඳාම් කිරීමේ අරමුණින් පවත්වා ගන්නා ආයෝජන කළඹේ කොටස් වෙළඳපොළ ආයෝජනවල වටිනාකම රුපියල් බිලියන 15.8 ක් වූ අතර, එය එම කළඹෙන් සියයට 2.7 කුත්, මුළු වත්කම්වලින් සියයට 0.1 කුත් නියෝජනය කළේය.

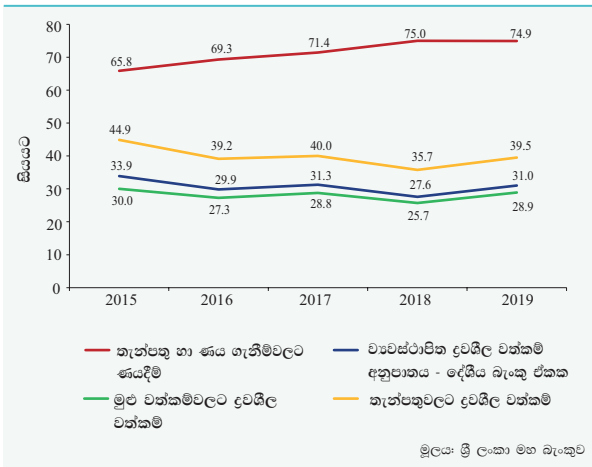
විනිමය අනුපාත විචලනය මත අවදානම : 2019 වසර අග වන විට විදේශ මුදලින් රැස් කරන ලද වත්කම් 2018 වසර අගට සාපේක්ෂව අඩු වූ අතර, එම අඩු වූ ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින් විදේශ මුදලින් රැස් කරන ලද වගකීම් අඩුවීම නිසා, ශුද්ධ විදේශ විනිමය නිරාවරණ 2019 වසර අවසානය වන විට වැඩිවීමක් වාර්තා කරන ලදී. විදේශ මුදලින් රැස් කරන ලද වත්කම්, ශේෂ පත්‍රයේ අඩංගු වත්කම් හා ශේෂ පත්‍ර නොවන වත්කම් යන කොටස් දෙකෙන්

සමන්විත වන අතර, විදේශ මුදලින් රැස් කරන ලද වගකීම්ද ශේෂ පත්‍ර හා ශේෂ පත්‍ර නොවන වගකීම් යන කොටස් දෙකෙන් සමන්විත වේ. 2019 වසරේදී ශේෂ පත්‍ර වත්කම් වර්ධනය වූ අතර, එයට හේතු වූයේ අනෙක් බැංකුවල තැන්පත් කිරීම් හා ආයෝජනවල වර්ධනය වීමය. මෙම වර්ධනයට වඩා විශාල ප්‍රමාණයකින් ශේෂ පත්‍ර නොවන වත්කම් අඩු වූ අතර, එයට හේතු වූයේ ඉදිරි මිලදී ගැනීම් හා ව්‍යුත්පන්න උපකරණවල අඩුවීමකි. මේ ප්‍රතිඵල දෙක නිසා මුළු විදේශ මුදලින් රැස්කරන ලද වත්කම් අඩු විය. මේ අතරම, මහජනතාවගෙන් රැස් කරගත් තැන්පතු වර්ධනය වීම නිසා සහ විදේශ විනිමය ණය පියවීමෙන් ලබාගත් විදේශ විනිමය ණය ශේෂය අඩු වීම තුළින්, විදේශ මුදලින් රැස් කරගත් ශේෂ පත්‍ර වගකීම්වල සුළු වර්ධනයක් දක්නට හැකි විය. එනමුත්, විදේශ මුදල් ඉදිරි විකුණුම් අඩු වීම නිසා ශේෂ පත්‍ර නොවන විදේශ මුදලින් රැස්කර ගත් වගකීම් අඩු විය. මෙම අඩුවීම ඉහත කී ශේෂ පත්‍ර වගකීම් වර්ධනයට වඩා වැඩි නිසා මුළු විදේශ විනිමය වගකීම් පහත වැටුණි. බැංකු අංශයේ ශේෂ පත්‍ර මුළු වත්කම්වලට ශුද්ධ විදේශ විනිමය නිරාවරණයවීමවල අනුපාතය ගත් කළ, එය 2018 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ සියයට 0.8 ට සාපේක්ෂව 2019 වසර අවසානය වන විට සියයට 1.1 දක්වා සුළු වශයෙන් වැඩි වී ඇත. බැංකු අංශයේ 2018 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 11.7 ක් වූ අතිරික්ත විදේශ විනිමය නිරාවරණය 2019 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 16.4 ක් ලෙස වාර්තා විය. බැංකු අංශය 2018 වසරේදී රුපියල් බිලියන 31.8 ක ප්‍රත්‍යාග්‍රහණ ලාභයක් වාර්තා කළ අතර 2019 වසරට අදාළ ප්‍රත්‍යාග්‍රහණ ලාභය වූයේ රුපියල් බිලියන 14.2 කි. 2018 ට සාපේක්ෂව, 2019 වසර තුළ විදේශ විනිමය අනුපාතිකයන්ගේ විචලනය අවම වීම මෙයට හේතුවිය.

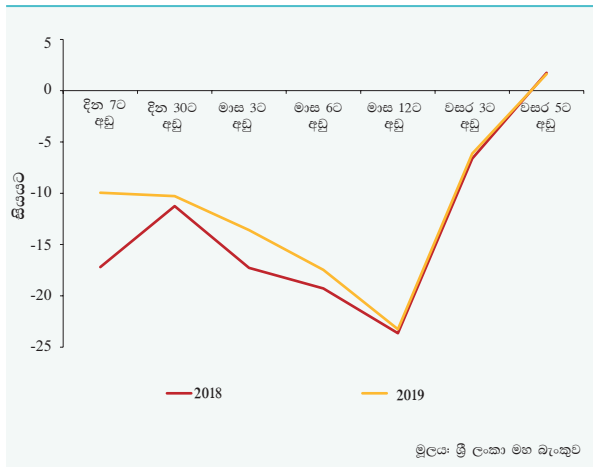
(ඇ) ද්‍රවශීලතා අවදානම : අවදානම් රහිත රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් යනාදී ද්‍රවශීල වත්කම්වලට වැඩි වශයෙන් බැංකු අංශයේ අරමුදල් ගලා යෑම හේතුවෙන්, බැංකු අංශයේ ඉහළ ද්‍රවශීල වත්කම් මට්ටමක් පවත්වාගෙන යෑමට හැකිවිය. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල දේශීය මෙහෙයුම් අංශයන්ට හා බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවලට අදාළ අවම ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය සියයට 20 ක් වන අතර එය රුපියල්වලින් පවත්වා ගත යුතු වේ. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල අක්වෙරළ බැංකු අංශද, එම අනුපාතයම එ. ජ. ඩොලර් වලින් පවත්වා ගත යුතුය. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල තැන්පතු හා ණයගැනීම්වල එකතුවට, අනුමත ද්‍රවශීල වත්කම්හි අනුපාතය, මෙම ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවය

8.5 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ
ද්‍රවශීලතා අනුපාත

8.6 රූප සටහන
සමුච්චිත පරිණාත කාලය බැංකු අංශයේ
සමුච්චිත වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස

සඳහා සලකා බලනු ලබන අතර, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සඳහා, මෙය තැන්පතුවලට ද්‍රවශීල වත්කම්වල අනුපාතය ලෙස ගණනය කරයි. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල දේශීය මෙහෙයුම් අංශවල ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය 2018 වසර අග පැවති සියයට 27.6 සිට 2019 වසර අග වන විට සියයට 31.0 දක්වා වැඩි විය. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල අක්වෙරළ බැංකු අංශවල මෙම අනුපාතය එම කාලය තුළදී සියයට 45.4 සිට සියයට 47.1 දක්වා වැඩි විය. තවද, බැංකු අංශයෙන් ගනුදෙනුකරුවන්ට ලබාදුන් ණයවල වර්ධන වේගය අඩුවීම නිසා, තැන්පතු හා ණය ලබාගැනීම්වල එකතුවට ණය ලබාදීම්වල අනුපාතය මෙම කාලය තුළදී පදනම් අංක 10 කින් පහත වැටුණි. තවද, මුළු වත්කම්වලට ද්‍රවශීල වත්කම්වල අනුපාතය සහ, තැන්පතුවලට ද්‍රවශීල වත්කම්වල අනුපාතය, පිළිවෙළින් පදනම් අංක 318 කින් හා 377 කින් වැඩි විය.

2019 වසර අවසාන වන විට බැංකු අංශයේ රුපියල් සහ සියලු විදේශ විනිමය සඳහා අදාළ ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාත, පිළිවෙළින් සියයට 212.8 හා සියයට 178.2 වශයෙන් පැවතුන අතර, ඒවා අවම නියාමන අවශ්‍යතාවය වන සියයට 100 ට වඩා ඉහළ අගයන් වේ. බැංකුවලට ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතයක් නියම කර ඇති අතර, එතුළින් දින 30 ක ද්‍රවශීල ආතති තත්ත්වයන් තුළ බැංකුවේ ද්‍රවශීල වත්කම් අවශ්‍යතා සපුරාගත හැකි, ඉතා ඉක්මනින් හා පහසුවෙන් මුදල් බවට පරිවර්තනය කළ හැකි, උසස් තත්ත්වයේ නිදහස් ද්‍රවශීල වත්කම් තොගයක් බැංකු විසින් පවත්වාගෙන යෑම අපේක්ෂා කරයි. මීට අමතරව, 2019 වසරේදී ශුද්ධ ස්ථාවර අරමුදල් අනුපාතය (Net Stable Funding Ratio) නම් නව නියාමනයක් හඳුන්වාදුන් අතර එතුළින් බැංකු විසින් ප්‍රමාණවත් ස්ථාවර අරමුදල් ප්‍රභව පවත්වාගෙන යෑම අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම අනුපාතයද අවම වශයෙන් සියයට

8.6 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීල වත්කම්වල සංයුතිය

අයිතමය	2018 (අ)		2019 (ආ)		වෙනස (ඊ. බිලියන)	
	රු. බිලියන	ප්‍රතිශතය	රු. බිලියන	ප්‍රතිශතය	2018 (අ)	2019 (ආ)
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	685.0	22.6	871.2	24.1	-59.7	186.2
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	941.3	31.0	1,203.4	33.2	-19.0	262.1
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර	543.0	17.9	569.7	15.7	18.2	26.7
මුදල්	184.0	6.1	196.9	5.4	18.5	13.0
ඒකභණ මුදල්	120.7	4.0	168.8	4.7	10.1	48.0
විදේශ බැංකු ගිණුම්වල ශේෂයන්	386.0	12.7	427.5	11.8	58.6	41.4
වෙනත්	175.9	5.8	183.8	5.1	46.6	7.9
ද්‍රවශීල වත්කම්වල එකතුව	3,035.9	100.0	3,621.2	100.0	73.3	585.3

(අ) සංශෝධිත
(ආ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

100 ක පවත්වාගෙන යා යුතුය. 2019 වසර අවසාන වන විට බැංකු අංශය විසින් මෙම අනුපාතය සියයට 130.1 ක පවත්වා ගන්නා ලදී. 2019 වසරේදී බැංකුවල මුළු ද්‍රවශීල වත්කම්වල වර්ධනය රුපියල් බිලියන 585.3 ක් වූ අතර, 2018 වසරේදී වර්ධනය වූයේ රුපියල් බිලියන 73.3 කින්ය. 2019 වසර අවසානයේදී මුළු ද්‍රවශීල වත්කම් රුපියල් බිලියන 3,621.2 ක් වූ අතර එයින් සියයට 73 ක්ම රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල කර තිබූ ආයෝජන විය. මීට අමතරව, බැංකු අංශයේ “මාස 12 ට අඩු” යන පරිණත කාලයට අදාළ සමුච්චිත පරිණත පරතරය, සමුච්චිත වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගත් විට, එය 2018 වසර අවසානයට සාපේක්ෂව 2019 වසර අවසානය වන විට පටු වී ඇත. මෙම තත්ත්වය, කෙටි කාලයේදී වත්කම් හා වගකීම් වඩා යහපත් ලෙස කළමනාකරණය කළ බව පෙන්වයි. ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීල වත්කම් ස්ඵාරකෂක පවත්වා ගෙන යෑම නිසා බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතා අවදානම අඩු යැයි සැලකිය හැක.

සමීපත්

(අ) ලාභදායීත්වය : 2019 වසර තුළදී බැංකු අංශයේ පොලී වියදමේ වර්ධනය (සියයට 9.8) හා සසඳන විට පොලී ආදායමේ වර්ධනය (සියයට 9.3) අඩු වුවද, 2019 වසර අවසානයේ බැංකු අංශයේ ශුද්ධ පොලී ආන්තිකය 2018 වසර අවසාන වන විට පැවති සියයට 3.6 මට්ටමේම පැවතිණි. පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව 2019 වසර තුළදී ශුද්ධ පොලී ආදායම රුපියල් බිලියන 33.5 කින් වැඩි වූ අතර පොලී නොවන ආදායම රුපියල් බිලියන 15.4 කින් අඩු විය. සේවක පිරිවැය රුපියල් බිලියන

8.7 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්වය

අයිතමය	2018 (අ)		2019 (ආ)	
	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස
ශුද්ධ පොලී ආදායම	397.6	3.6	431.1	3.6
පොලී ආදායම	1,108.7	10.1	1,212.0	10.1
පොලී වියදම	711.1	6.5	780.8	6.5
පොලී නොවන ආදායම	147.7	1.3	132.3	1.1
විදේශීය හුවමාරු ආදායම	48.6	0.4	26.7	0.2
පොලී නොවන වියදම	254.2	2.3	264.7	2.2
සේවක පිරිවැය	121.4	1.1	126.5	1.1
අක්‍රීය ණය මත වෙන් කිරීම්	41.3	0.4	60.9	0.5
බදු පෙර ලාභය (එකතු කළ අගය මත බදු අඩු කළ පසු)	194.7	1.8	173.0	1.4
බදු පසු ලාභය	125.9	1.1	111.7	0.9

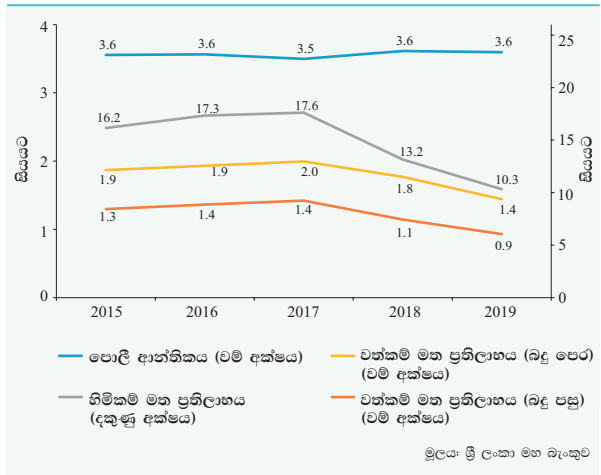
(අ) සංශෝධිත මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (ආ) තාවකාලික

5.1 කින් වැඩි වීම සහ අක්‍රීය ණය සඳහා ලාභයෙන් වෙන්කිරීම් රුපියල් බිලියන 19.6 කින් වැඩිවීම, 2018 වසරට සාපේක්ෂව 2019 වසර තුළදී පොලී නොවන වියදම් රුපියල් බිලියන 10.5 කින් වැඩිවීමට බොහෝ දුරට හේතු විය. කෙසේ වුවද, 2019 වසරේදී වෙළඳ හා ආයෝජන සුරැකුම්පත් තුළින් වූ අලාභ, පෙර වසරට සාපේක්ෂව රුපියල් බිලියන 8.2 කින් අඩු විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පෙර වසරට සාපේක්ෂව රුපියල් බිලියන 21.7 ක අඩුවීමක් සමඟින්, 2019 වසරේදී බදු පෙර ලාභය රුපියල් බිලියන 173.0 ක් ලෙස වාර්තා කරන ලදී.

බැංකු අංශයේ බදු පසු ලාභය 2019 වසරේදී රුපියල් බිලියන 111.7 ක් වූ අතර එය පෙර වසරට සාපේක්ෂව සියයට 11.2 කින් අඩු විය. මේ නිසා ලාභදායීත්ව අනුපාත පිරිහීමට ලක්විය. වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය 2018 වසරේ පැවති සියයට 1.8 සිට 2019 වසරේදී සියයට 1.4 දක්වා අඩු වූ අතර, එම කාල පරාසය තුළදී හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය සියයට 13.2 සිට සියයට 10.3 දක්වා අඩු විය. මෙහෙයුම් වියදම්හි ඉහළ යෑම නිසා 2018 වසරේදී සියයට 50.0 ක් වූ කාර්යක්ෂමතා අනුපාතය 2019 වසරේදී සියයට 52.6 දක්වා පිරිහීමට පත්විය.

(ආ) ප්‍රාග්ධනය : බැංකු අංශය 2019 වසරට අදාළ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල විය. 2019 වසරේදී බැංකු අංශයෙන් ණය දීම දුර්වල වීම නිසා බැංකු අංශයේ අවදානම් මත බර තැබූ වත්කම් 2018 වසරේ වූ සියයට 20.4 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී සියයට 3.8 කින් පමණක් වර්ධනය විය. එමනිසා මූලික ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය 2018 වසරේදී පැවති සියයට 13.1 සිට 2019 වසරේදී සියයට 13.0

8.7 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්ව දර්ශක

දක්වා සුළු වශයෙන් අඩු වුවද සමස්ත ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය 2018 වසර අවසාන වන විට පැවති සියයට 16.2 සිට 2019 වසර අවසාන වන විට සියයට 16.5 දක්වා වර්ධනය විය.

2020 වසර අවසානය වන විට බැංකු විසින් සපුරාලිය යුතු ඉහළ නංවන ලද අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සපුරාලීම, ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති අංක 9 : මූල්‍ය උපකරණ යන ප්‍රමිතිය හඳුන්වාදීම තුළින් ඇතිවී ඇති මුල් දින බලපෑම වසර 4 ක් පුරා ක්‍රමයෙන් ප්‍රාග්ධනයට ගැලපීම හා බාසල් III ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සපුරාලීම යන කාරණා නිසා, තවදුරටත් ගුණාත්මක ප්‍රාග්ධනය රැස්කිරීමට 2019 වසරේදී බැංකු දිරිමත් කරන ලදී. එමනිසා 2019 වසර තුළදී බැංකු අංශය විසින් කොටස් නිකුත් කිරීම (රුපියල් බිලියන 24.0), ලාභ රඳවාගැනීම් (රුපියල් බිලියන 53.3), හා සංචිත ගොඩ නැගීම (රුපියල් බිලියන 29.9), මගින් පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය වැඩි කරගෙන ඇත. බැංකු අංශයේ නියාමන ප්‍රාග්ධනය වසර තුළදී සියයට 13.8 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලද අතර ඉන් සියයට 71.1 ක වර්ධනයට පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනයේ වැඩි වීම හේතු විය. බැංකු අංශයේ සමස්ත නියාමන ප්‍රාග්ධන පදනම 2019 වසර අවසාන වන විට රුපියල් බිලියන 1,181.1 ක් වූ අතර ඉන් සියයට 78.6 ක් පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය විය. 2019 වසරේදී දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනය රුපියල් බිලියන 41.3 කින් වර්ධනය වූ අතර එයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ ලාභයෙන් වෙන් කිරීම් වැඩි වීම (රුපියල් බිලියන 24.0), සහ බැංකුවල උපකාරක ණය ප්‍රාග්ධනයේ වූ වැඩි වීමයි. (රුපියල් බිලියන 18.5)

මහ බැංකුව විසින්, 2019 වසරේ දෙසැම්බර් 20 වන දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි, දේශීය පද්ධතිය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු හඳුනාගැනීමේ

8.8 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය (%)	
	2018 (අ)	2019 (ආ)	2018 (අ)	2019 (ආ)
ප්‍රථම ස්ථරය	826.3	927.9	100.0	100.0
කොටස් ප්‍රාග්ධනය	299.8	323.7	36.3	34.9
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල්	49.7	57.1	6.0	6.2
නොබෙදූ ලාභ	310.8	364.1	37.6	39.2
පොදු හා අනෙකුත් සංචිත	203.3	225.8	24.6	24.3
වෙනත්	7.1	6.9	0.9	0.7
නියාමක ගැලපීම්	-44.4	-49.7	-5.4	-5.3
දෙවන ස්ථරය	211.9	253.2	100.0	100.0
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	27.8	26.1	13.1	10.3
උපකාරක ණය	155.3	173.8	73.3	68.6
පොදු වෙන්කිරීම් සහ වෙනත්	33.9	57.9	16.0	22.9
නියාමක ගැලපීම්	-5.1	-4.6	-2.4	-1.8
සමස්ත නියාමන ප්‍රාග්ධන පදනම	1,038.2	1,181.1		

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

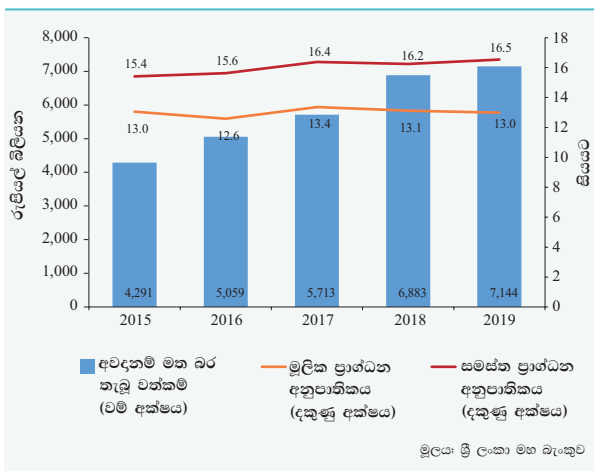
අන්තර්ජාතික ප්‍රමිතිවලට අනුකූල වන ක්‍රමවේදයක් දියත් කරන ලදී. මෙම ක්‍රමවේදය තුළින් දේශීය පද්ධතිය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු 4 ක් හඳුනාගෙන ඇති අතර, ඒවා බැංකු අංශයේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 55 ක් නියෝජනය කරයි. මේ බැංකු එකිනෙකට සියයට 1.0 සිට සියයට 1.5 දක්වා ඉහළ අලාභ අවශෝෂණ අවශ්‍යතා නියම කර ඇත. ඉදිරියේදී, දේශීය පද්ධතිය අවදානමක් ඇති බැංකු වඩා ඉහළ අධීක්ෂණයකට, අවදානම් කළමනාකරණය පිළිබඳ වඩා ඉහළ අධීක්ෂණ අවශ්‍යතාවලට සහ වඩා ශක්තිමත් ආයතනික යහපාලන අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමයන්ට නතු කෙරෙනු ඇත.

අධීක්ෂණ හා නියාමන සංවර්ධනයන්

2019 වසරේදී මහ බැංකුව විසින් බැංකුවල ව්‍යාපාර කටයුතු පුළුල් කිරීමට පහසුකම් සැලසීම හා බැංකු අංශයේ සුරක්ෂිතභාවය හා අවදානම් දරා ගැනීමේ හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණ ඇතිව විවක්ෂණශීලී ප්‍රතිපත්ති හා රෙගුලාසි හඳුන්වා දෙන ලදී. තවද, මහ බැංකුව විසින් බාසල් III රාමුවේ මූලික නියාමනයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම 2019 ජනවාරි 01 වන දින වන විට සම්පූර්ණ කළ අතර ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු ක්ෂේත්‍රය තුළ ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති අංක 9: මූල්‍ය උපකරණ, යන ප්‍රමිතිය ක්‍රියාවට නැංවීමට පහසුකම් සැලසීය.

බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා අවශ්‍ය විශේෂ තාක්ෂණික ප්‍රාගුණ්‍ය හා කළමනාකරණ හැකියාවන්ගෙන් යුත් විදේශීය ප්‍රවාසික නිලධාරීන් සේවයේ නියුක්ත කිරීමට ඇති අවශ්‍යතාවය සැලකිල්ලට ගනිමින් බලපත්‍රලාභී

8.8 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතාව

බැංකු තුළ විදේශික නිලධාරීන් සේවා නියුක්ත කිරීමේදී අනුගමනය කළ යුතු මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කෙරිණි. මෙම මාර්ගෝපදේශ මාලාවේ විදේශික නිලධාරීන් යන්න නිර්වචනය කර ඇති අතර මෙරට හා මෙරටින් පිටත සංස්ථාපනය කර ඇති බැංකුවලට විදේශීය නිලධාරීන් සේවයට බඳවාගැනීමේදී අනුගමනය කළයුතු ක්‍රියා පටිපාටියද දක්වා ඇත.

මූල්‍ය වාර්තා ප්‍රකාශනයට පත් කිරීමේදී අනුගමනය කළ යුතු, ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති අංක 9 : මූල්‍ය උපකරණ යන ප්‍රමිතියට අනුගත වූ නව ආකෘති හඳුන්වා දෙන ලදී. බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් වාර්ෂික හා කාර්තුමය මූල්‍ය වාර්තා සහ අනෙකුත් අනාවරණ ප්‍රකාශනයට පත් කිරීමේදී අනුගමනය කළ යුතු වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලද අතර එමගින් පැරණි ආකෘති අවලංගු කර ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති අංක 9 : මූල්‍ය උපකරණ යන ප්‍රමිතියට අනුකූල වන නව ආකෘති හඳුන්වා දෙනු ලැබිණ.

මූල්‍ය උපකරණයක හෝ සේවාවක මූලිකාංග වෙනස් වන පරිදි හා ගනුදෙනුකරුවන්ට අවාසිදායක තත්වයන් ඇති විය හැකි පරිදි ලොතරැස් දිනුම් ඇදීම හෝ ත්‍යාග යෝජනාක්‍රම පැවැත්වීමෙන් වැලකෙන ලෙසට බලපත්‍රලාභී බැංකු දැනුවත් කෙරිණ. මේ හරහා පොලී ඉපැයීම් සහිත තැන්පතු ප්‍රවර්ධනය සඳහා පොලී නොවන දිරිගැන්වීම් සහිත යෝජනාක්‍රම හඳුන්වාදීම මගින් බලපත්‍රලාභී බැංකු අතර අයුතු තරඟකාරීත්වයක් ඇතිවීම සහ මහ බැංකුවේ පොලී අනුපාත පිළිබඳ ගනු ලබන ප්‍රතිපත්තීන්ට වන අහිතකර බලපෑම මැඩලීම අරමුණු කෙරේ. කෙසේ නමුත් බැංකුවලට සෘතුමය ප්‍රවර්ධනාත්මක ත්‍යාග යෝජනාක්‍රම පැවැත්විය හැකි අතර එම ත්‍යාගයන්ගේ පිරිවැය ගනුදෙනුකරුවන් වෙත පැවරීම නොකළ යුතුය. එහිදී අදාළ බැංකු සේවාව හෝ උපකරණය ලබා ගන්නා සියලුම ගනුදෙනුකරුවන් හට අමතර කොන්දේසියකින් තොරව අදාළ සේවාව සඳහා බලපැවැත්වෙන පොලී අනුපාතයන්ගේ වෙනස්වීමක් හෝ අදාළ සේවාවේ මූලික ගුණාංගයන්ගේ වෙනසකින් තොරව එකී ත්‍යාගයන් ලබා දිය යුතුය.

වෙළඳ හිඟයේ ඇතිවූ ක්‍රමානුකූල වර්ධනයන් සළකා බලා, 2018 වසරේදී ආනයන සීමා කිරීම සඳහා පනවා තිබූ ඇතැම් නියාමනයන් අහෝසි කිරීමට කටයුතු කරන ලදී. මේ අනුව, සහනදායී තීරුබදු බලපත්‍ර යටතේ මෝටර් රථ ආනයනය සඳහා නිකුත් කරනු ලබන ණයවර ලිපි සඳහා පනවා තිබූ සීමා ඉවත්කරමින් සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කෙරිණ. මෙලෙසම මෝටර් රථ ආනයන සීමා කරවීම සඳහා ගතයුතු පියවර සඳහන් කරමින් ජාතික

ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව වෙත නිකුත්කර තිබූ නියෝගය ඉවත් කරන ලදී. තවද, 2018 වසරේ ඔක්තෝබර් 11 වන දින නිකුත් කරන ලද වක්‍රලේඛය මගින් ලේඛන ප්‍රතිග්‍රහණය කිරීමේ පදනම මත (Documents against acceptance terms) ආනයන සඳහා පනවා තිබූ සීමා අවශ්‍යතාවයන් ද 2019 වසරේ මාර්තු 13 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි අහෝසි කරන ලදී.

ආර්ථිකයේ ණය හා තැන්පතුවලට අදාළ මූර්ත පොලී අනුපාත ඉහළ මට්ටමක පවතින බව සැලකිල්ලට ගනිමින්, සහ මූල්‍ය පද්ධතිය තුළ මුදල් ප්‍රතිපත්ති සම්ප්‍රේෂණය ශක්තිමත් කිරීමට සහ කඩිනම් කිරීමට ඇති අවශ්‍යතාවය හඳුනාගනිමින්, බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත වෙළඳපොල පොලී අනුපාත අඩු කිරීම පිළිබඳ ප්‍රධාන නියෝග දෙකක් නිකුත් කරන ලදී. පළමුව 2019 අංක 01 දරන රුපියල් තැන්පතු මත අය කළ හැකි උපරිම පොලී අනුපාත සම්බන්ධ මුදල් නීති පනත් නියෝගය බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී. මෙමගින් බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට තම අරමුදල් පිරිවැය අඩු කර ගැනීම සහ ඒ තුළින් ණය දීමේදී අයකරන පොලී අනුපාත අඩු කිරීම මගින් මූර්ත ආර්ථිකයට සැපයෙන ණය ප්‍රමාණය වැඩි වෙනැයි අපේක්ෂා කරන ලදී. ඉන් පසුව, 2019 අංක, 02 දරන මුදල් නීති පනත් නියෝගය නිකුත් කරමින් මෑත කාලීන ප්‍රතිපත්ති තීරණ, එම ණය අනුපාත කෙරෙහි සම්ප්‍රේෂණය වීමේ කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට, ඇතැම් බැහැර කිරීම්වලට යටත්ව, 2019 වසරේ අප්‍රේල් 30 වන විට පැවති පොලී අනුපාතවලට සාපේක්ෂව 2019 වසරේ ඔක්තෝබර් 15 වන විට රුපියල් ණය අනුපාත සියයට 12.5 ක අවමයකට හෝ පදනම් අංක 200 කින් අඩු කිරීමට නියම කරන ලදී. තවද, සියලු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට සියයට 9.5 ක උපරිම ණය අනුපාතයකට යටත්ව, 2019 වසරේ අප්‍රේල් 26 වන දින මහ බැංකුව විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද බර්ත සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය අනුපාතිකය (AWPR), 2019 වසරේ දෙසැම්බර් 27 වන දින වන විට පදනම් අංක 250 කින් අඩු කරන ලෙස නියම කරන ලදී. තවද, 2019 වසරේ නොවැම්බර් 01 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි ණයපත් (Credit Cards) සහ තාවකාලික අයිරා (Temporary Overdrafts) සඳහා අදාළ වන උපරිම පොලී අනුපාත පිළිවෙලින් සියයට 28 ක් සහ සියයට 24 ක් වන ලෙස නියම කෙරිණ. තවද 2019 වසරේ ඔක්තෝබර් 15 වන දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි දඩ පොලී අනුපාතය (Penal Interest Rate) සියයට 4 ක් ලෙස සීමා කරන ලදී. ඉහත නියෝගය නිකුත් කිරීමත් සමඟම 2019 අංක 01 දරන තැන්පතු සඳහා උපරිම පොලී අනුපාත සම්බන්ධ මුදල් නීති පනත් නියෝගය ඉවත් කරන ලදී.

කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින්ට ණය ප්‍රවාහ ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් මහ බැංකුව විසින් බාසල් III නියාමන රාමුව යටතේ වන ප්‍රාග්ධන සහ ද්‍රවශීලතා ප්‍රමිති සඳහා කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර හඳුනා ගැනීම සඳහා බැංකු පනත් විධාන නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව බාසල් අවශ්‍යතා යටතේ කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර හඳුනා ගැනීමේ නිර්ණායක සංශෝධනය කරන ලද අතර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරවල වාර්ෂික පිරිවැටුම සත්‍යාපනය කිරීම සඳහා බැංකු තම අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද අභ්‍යන්තර යාන්ත්‍රණයක් අනුගමනය කළ යුතුය. තවද කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරවලට ණය ප්‍රවාහ වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා තවදුරටත් සහය දීම පිණිස 2019 අංක 04 දරන ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති අංක 9 : මූල්‍ය උපකරණ සම්බන්ධ චක්‍රලේඛයට අතිරේකයක් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට නිකුත් කරන ලදී.

පාස්කු ඉරිදා සිදු වූ ප්‍රහාර හේතුවෙන් සංචාරක කර්මාන්තයට වූ අහිතකර බලපෑම සැලකිල්ලට ගනිමින් සහන ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන සංචාරක කර්මාන්තයේ නියුතු පුද්ගලයන්ට සහ ආයතනවලට සහන ලබා දෙන ලෙස උපදෙස් දෙමින් චක්‍රලේඛයක් බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට, ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරියේ (SLTDA) හෝ SLTDA යටතේ ඇති අධිකාරියක/ආයතනයක ලියාපදිංචිව සිටින පුද්ගලයන්ට සහ ආයතනවලට අවස්ථානුකූලව සහන ලබා දිය හැකි වේ. සහන කාලය තුළදී ගෙවිය යුතු ප්‍රාග්ධනය සහ පොලිය සහනදායී පොලී අනුපාතයක් යටතේ කාලීන ණයක් බවට පරිවර්තනය කර 2020 ජූලි මාසයේ සිට අය කළ යුතු යැයි බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නියම කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ ලියාපදිංචි නොකළ සහ ලියාපදිංචි කර වසරකට අඩු/වැඩි කාලයක් තුළ භාවිතා කර ඇති විද්‍යුත් හා දෛමනුන් මෝටර් වාහන මිලදී ගැනීම හෝ භාවිතා කිරීම සඳහා ලබාදී ඇති ණය පහසුකම් සඳහා අදාළ වන උපරිම වටිනාකම මත ණය අනුපාත (Loan to value ratio) සංශෝධනය කරමින් බැංකු පනත් විධාන බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී. තවද සහනදායී කොන්දේසි යටතේ තීරුබදු රහිත බලපත්‍ර මගින් මෝටර් වාහන ආනයනය කිරීම සඳහා වටිනාකම මත ණය අනුපාතය තීරණය කිරීමේදී මෝටර් රථයේ වෙළඳපොළ වටිනාකම වෙනුවට එහි නාමමාත්‍ර ඉන්වොයිසියේ (Performa Invoice) අගය සලකන ලෙස බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට දැනුම් දෙන ලදී.

තවද, ව්‍යවසාය ශ්‍රී ලංකා (Enterprise Sri Lanka) සහන ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලියාපදිංචි නොකරන ලද “කුඩා කුලී රථ” කාණ්ඩය යටතේ මිලදී ගන්නා විද්‍යුත් නොවන මෝටර් කාර් සඳහා වටිනාකම මත ණය අනුපාතය සියයට 80 ක් දක්වා ඉහළ දමමින් මෙම විධානයන් සංශෝධනය කරන ලදී.

බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට වෙළඳපොළ හැසිරීම සහ භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් විවක්ෂණශීලීව සහ ජාත්‍යන්තර යහ භාවිතයන්ට අනුකූලව පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා නියාමන රාමුවක් හඳුන්වා දෙමින් බැංකු පනත් විධාන නිකුත් කරන ලදී. මෙම නියාමන රාමුව තුළ වෙළඳපොළ හැසිරීම සහ ආචාර ධර්ම, රහස්‍යතාවය රැකගැනීම, ගනුදෙනු සංවාද පටිගත කිරීමේ ක්‍රමවේදය, අවදානම් කළමනාකරණ මූලධර්ම, වෘත්තීමය දක්ෂකම සහ දැනුම් මට්ටම් සහ මෙම විධානයන් සමග අනුකූල නොවීම පිළිබඳ සම්බාධකද ඇතුළත් වේ.

1988 අංක 30 දරන බැංකු පනතේ (සංශෝධනය කරන ලද) 38 (අ) සහ 76 (ඒ) හි විධිවිධාන අනුව මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී බැංකු විගණනය කිරීම සඳහා සුදුසුකම් ලත් විගණකවරුන්ගේ ලැයිස්තුව සමාලෝචනය කරන ලද අතර 2021 වසරේ ජනවාරි 01 සිට ආරම්භ වන මූල්‍ය වසරේ සිට බලපත්‍රලාභී බැංකුවල ගිණුම් විගණනය කිරීම සඳහා සුදුසුකම් ලත් විගණකවරුන්ගේ ලැයිස්තුවක් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. පෙර පැවති සුදුසුකම් ලත් විගණකවරුන් තෝරා ගැනීමේ තක්සේරු නිර්ණායක ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ක්ෂේත්‍රයේ නව ප්‍රවණතා, ගිණුම්කරණ සහ විගණන වෘත්තීයන්හි වෙනස්කම්, බාසල් III නියාමන රාමුව සහ ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති අංක 9 : මූල්‍ය උපකරණ ආදියේ අවශ්‍යතා, විගණන සමාගම්වලට බලපත්‍රලාභී බැංකුවල වෝහාරික විගණන (Forensic Audits) සහ තොරතුරු තාක්ෂණ විගණන කිරීම සඳහා ඇති හැකියාව හා නිපුණතා සැලකිල්ලට ගනු ලැබුණි.

බලපත්‍රලාභී බැංකු සතු නිශ්චල දේපළ තක්සේරු කිරීම සඳහා දැනට පවතින නියාමන රාමුව සංශෝධනය කරන ලදී. ඒ අනුව බලපත්‍රලාභී බැංකුවල නිශ්චල දේපළ තක්සේරු කිරීම පිළිබඳ නියාමන රාමුව යටතේ, තක්සේරුකරුවන්ගේ සුදුසුකම් නිර්ණායක සංශෝධනය කරමින් බැංකු පනත් විධාන නිකුත් කරන ලදී.

2019 වසර තුළදී බලපත්‍රලාභී බැංකුවල අධ්‍යක්ෂවරුන්, ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන්, සහ ප්‍රධාන කළමනාකරණ පිරිස් පත් කිරීමේදී සලකා බැලෙන යෝග්‍යතා ඇගයීමේ නිර්ණායක තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. බලපත්‍රලාභී බැංකුවල අධ්‍යක්ෂවරයෙකු

ලෙස පත් කිරීමට, තෝරා ගැනීමට හෝ නම් කිරීමට හා වාර්ෂිකව එම අධ්‍යක්ෂවරුන් නැවත පත් කිරීමට මහ බැංකුවේ බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු අධ්‍යක්ෂකගේ අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා ලබා දිය යුතු තොරතුරු පිළිබඳව හා යථා යෝග්‍යතාවය තක්සේරු කිරීම සම්බන්ධයෙන් බැංකු පනත් විධාන නිකුත් කරන ලදී. මීට අමතරව මේ සම්බන්ධයෙන් පෙර නිකුත් කරන ලද චක්‍රලේඛය මෙමගින් අවලංගු කරන ලදී. තවද ඇතැම් තනතුරු, බැංකුවල විධායක කළමනාකාර කටයුතුවල නිරත නිලධාරීන් ලෙස පත් කිරීමේදී හෝ කලින් කලට තීරණය කිරීමට අදාළව ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන් සඳහා ඔවුන්ට එවැනි තනතුරු දැරීම සඳහා යෝග්‍යතාවය තීරණය කිරීමට බැංකු අධීක්ෂණ අධ්‍යක්ෂගෙන් අවසරය ලබා ගැනීම සඳහා ආකෘතියකට අදාළව තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ යුතු බවට බැංකු පනත් නියාමන ඉදිරිපත් කරන ලදී. මීට අදාළව පෙර නිකුත් කළ නියාමනය සහ චක්‍රලේඛනය මෙමගින් අවලංගු කරන ලදී. එලෙසම, ශ්‍රී ලංකාවේ බලපත්‍රලාභී බැංකුවක අධ්‍යක්ෂවරයෙක් හෝ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියෙකුට තවත් බලපත්‍රලාභී බැංකුවක අධ්‍යක්ෂවරයෙකු හෝ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියෙකු වීමට අවම වශයෙන් මාස 6 ක සංක්‍රාන්ති කාලයක් අවශ්‍ය වන අයුරින් ආයතනික යහපාලනය සඳහා වන බැංකු පනත් විධානය සංශෝධනය කරන ලදී.

අන්තර්ජාතික ප්‍රමිති සහ යහභාවිතාවන් සමඟ අනුයාත වන පරිදි පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු හඳුනාගැනීමේ නිර්ණායක වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රමාණය, අන්තර් සම්බන්ධතාවය, ආදේශනය කිරීමේ හැකියාව සහ සංකීර්ණභාවය පදනම් කොට ගත් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු ඇගයීම සිදු කිරීමේ නව රාමුවක් හඳුන්වා දෙන ලදී. පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු ලෙස හඳුනාගත් බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් ඉහළ අලාභ අවශෝෂණ අවශ්‍යතාවන්ට (Higher Loss Absorbency) අදාළව නියම කරන ලද ප්‍රාග්ධන අධිභාරයක් (Capital Surcharge) පවත්වා ගත යුතුය. මේ අනුව බැංකු 04 ක් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු ලෙස හඳුනාගනිමින් ඒවාට නිශ්චිත ඉහළ අලාභ අවශෝෂණ අවශ්‍යතාද නියම කරමින් බැංකු පනත් විධානයක් නිකුත් කරන ලදී. තවදුරටත් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකුවලට නිර්ණය කරන ලද ඉහළ අලාභ අවශෝෂණ අවශ්‍යතා පළමු පෙළ සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය ලෙස පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය වන පරිද්දෙන් බාසල් III යටතේ වන ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා පිළිබඳ වන බැංකු පනත් විධානය සංශෝධනය කරන ලදී.

අවදානම් තත්ත්වයන්ට කල් තබා සුදානම් වීම සහ අර්බුදවලට මුහුණදීමට බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට පවතින හැකියාව, බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට ප්‍රතිසාධන සැලසුම් (Recovery Plans) පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතා හඳුන්වා දීම තුළින් වර්ධනය වනු ඇත. ගැටලුවලට මුහුණපාන බැංකු මත අයහපත් බලපෑම අවම කිරීම හා එම බලපෑම මූල්‍ය පද්ධතියට පැතිරයාමේ අවධානම අවම වන පරිදි බලපත්‍රලාභී බැංකු තම නිවාරණ සැලසුම් ක්‍රියාවට නැංවිය යුතුවේ. මීට අදාළව බලපත්‍රලාභී බැංකුවල අදහස් ලබා ගැනීමට උපදේශන පත්‍රිකාවක් නිකුත් කරන ලද අතර නිවාරණ සැලසුම් සකස් කිරීමට අදාළ මාර්ගෝපදේශයන් සමඟ බැංකු පනත් විධානයක් ඉදිරියේදී නිකුත් කිරීමට නියමිතය.

අවදානම් මත පදනම් වූ බැංකු නියාමන රාමුවක් ඇති කිරීමට පහසුකම් සැපයීම සඳහා හඳුන්වා දී ඇති, බැංකුවල තිරසාරභාවය ඇගයීමේ නිර්ණායකය (BSRI) මහ බැංකුව විසින් තවදුරටත් වැඩි දියුණු කරන ලදී. සෑම බැංකුවකටම එක සමානව මෙම නිර්ණායකය භාවිතා කිරීම පිණිස සියලු පරාමිතීන් සමාලෝචනය කර, නියාමනය සඳහා මඟපෙන්වීම් මාලාවක්ද පිළියෙළ කරන ලදී. මෙම නිර්ණායකය ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් මහ බැංකුවට, බලපත්‍රලාභී බැංකුවල බාහිර සිදුවීම් නිසා හා උපාය මාර්ග ක්‍රියාවට නැංවීම නිසා ඇතිවන අවදානම්, ඉක්මනින් හඳුනාගෙන, ඒවා සම්බන්ධව ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට අවස්ථාව ලැබේ. බැංකුවල තිරසාරභාවය ඇගයීමේ නිර්ණායකය ක්‍රියාවට නැංවීම හරහා බලපත්‍රලාභී බැංකුවල අප්තෙන් පැනනගින සහ උපාය මාර්ගික වෙනස්කම් නිසා පැනනගින වෙනස්කම් හේතුවෙන් හට ගන්නා අවදානම් හඳුනා ගැනීම් තුළින් අවශ්‍ය වීට ඉක්මන් මැදිහත්වීම් සහ සුදුසු නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට මහ බැංකුවට පහසුකම් සැපයෙනු ඇත.

මහ බැංකුව විසින්, බලපත්‍රලාභී බැංකු නියාමන හා අධීක්ෂණ රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා නව බැංකු පනතක් කෙටුම්පත් කිරීම ආරම්භ කල අතර බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ නව ප්‍රවණතාද, අන්තර්ජාතික ප්‍රමිති හා කලාපීය යහ භාවිතයන්ද මෙහිදී සැලකිල්ලට ගැනුනි. නව බැංකු පනතේ අඩංගු වන ප්‍රධාන කරුණු සමහරක් වනුයේ: නියාමනය හා අධීක්ෂණය සඳහා සමස්ත බලතල ස්ථාපනය කිරීම; සමානුපාතිකතාවය සැලකිල්ලට ගන්නා විභේදිත නියාමන රාමුවක් ඇති කිරීම; ආයතනික යහපාලනය සම්බන්ධ කිරීම; ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණය; නිරාකරණය; මූල්‍යමය දණ්ඩන හා දඩ නියම කිරීම; අවදානම පැතිරයාම වළක්වා ගැනීම සඳහා බැංකු සීමා නිර්ණය කිරීම (ring fencing);

ඒකාබද්ධ කිරීම හා අත්පත් කර ගැනීම් සඳහා ප්‍රතිපාදන ශක්තිමත් කිරීම; විදේශීය බැංකුවල මෙරට ශාඛා පරිපාලිත සමාගම් බවට පත්කිරීම; බැංකු සඳහා මූල්‍ය පරිපාලක ආයතන ව්‍යුහයන් හඳුන්වා දීම ආදියයි. ඉහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳ බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ සහ අනෙකුත් සම්බන්ධිත පාර්ශවයන්ගේ අදහස් හා යෝජනා දැන ගැනීම සඳහා අදහස් පත්‍රිකාවක් නිකුත් කල අතර නව පනත 2021 වසරේ මුල් කාලය වන විට නීතිගත කිරීමට අපේක්ෂිතය.

8.3 බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතනවල කාර්යසාධනය

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශය

සාමාන්‍යම ණය වර්ධනය, ලාභදායීත්වය පහත වැටීම හා අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය ඉහළ යෑම යන තත්ත්වයන් සමග බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ කාර්යසාධනය වසර තුළ පිරිහීමට ලක් විය. මන්දගාමී වූ ආර්ථික වර්ධනය, පැවති දේශපාලන අවිනිශ්චිතතාව, ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය අඩුවීම සහ පාස්කු ඉරිදා ප්‍රභාසය නිසා ආරක්ෂාව පිළිබඳව ඇති වූ අවිනිශ්චිතතා මෙම අංශයේ වර්ධනය මන්දගාමී වීමට ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු විය. 2019 වසරේ දෙසැම්බර් මස අවසන් වන විට මෙම අංශයේ සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 1,432.7 ක් වූ අතර එය ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධතියෙන් සියයට 7.6 ක් නියෝජනය කරන ලදී. මෙම අංශය, සමස්ත වශයෙන් ප්‍රාග්ධනය හිතකර මට්ටමක පවත්වා ගත් අතර අවම නියාමන මට්ටමට වඩා ඉහළ ද්‍රවශීලතාවක් ද පවත්වා ගනිමින් ස්ථාවරව පැවතිණි. මෙම අංශයේ මූල්‍යන ව්‍යුහය තැන්පතු මත පදනම් වීම, ඉහළ ගිය වත්කම්

ප්‍රධාන වශයෙන්ම තැන්පතු හරහා මූල්‍යනය වීම මගින් පිළිබිඹු විය. මේ අතර පෙර වසරට සාපේක්ෂව අංශයේ ණය ගැනීම්වල විශාල ලෙස පහත වැටීමක් වාර්තා විය. අධිකෂණ ගැටලු සහිත බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් යළි යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා වැඩි සැලකිල්ලක් යොමු කරමින් මෙම අංශයේ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීමට මහ බැංකුව විසින් අධි-ණ්ඩව විවක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරන ලදී.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

(අ) ව්‍යාප්තිය : 2019 වසර අවසානයේදී මෙම අංශය බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් 42 කින් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් 4 කින් සමන්විත විය. ගනුදෙනුකරුවන්ට සපයන සේවාවන් පුළුල් කරමින් සහ ශාඛා ජාලය තව දුරටත් ව්‍යාප්ත කරමින් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් රටේ ආර්ථික කටයුතු සඳහා දායක වූ අතර ඒ තුළින් රට තුළ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ප්‍රවර්ධනය කරන ලදී. 2019 වසර අවසන් වන විට බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ශාඛා 1,432 සහ වෙනත් සේවා සපයන ස්ථාන¹ 599 ක් පැවැති අතර ඉන් ශාඛා 952 ක් (සියයට 66.0 ක්) බස්නාහිර පළාතෙන් පිටත පිහිටා තිබිණි. 2019 වසරේදී මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයට අවශ්‍ය පහසුකම් සැලසීම සඳහා බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් කිහිපයක් විසින් තාක්ෂණය පදනම් කරගත් නිෂ්පාදන/සේවා කිහිපයක් හඳුන්වා දෙන ලදී.

(ආ) වත්කම් : මෙම වසර අවසානයේ සමස්ත වත්කම් පදනම රුපියල් බිලියන 1,432.7 ක පැවති අතර එය 2018 වසරේදී වාර්තා කළ සියයට 5.6 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව සියයට 0.1 ක (රුපියල් බිලියන 1.3 ක) ආන්තික වර්ධනයකි. මෙම අංශයේ වත්කම් පදනම ප්‍රධාන වශයෙන්ම ණය හා අත්තිකාරම්වලින් සමන්විත වූ අතර, එය සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 77.0 ක් විය. සමස්ත ණය හා අත්තිකාරම්වලින් ප්‍රධාන කොටසක්, එනම් සියයට 52.9 ක්, මූල්‍ය කල්බදු නියෝජනය කළ අතර වෙනත් ඇපකර මත වූ ණය සියයට 37.0 ක් නියෝජනය කරමින් දෙවෙනි වැඩිම කොටස ලෙස වාර්තා විය.

2019 වසර තුළදී මෙම අංශයේ ණය දීමේ කටයුතුවල මන්දගාමී බවක් පෙන්නුම් කරන ලදී. මෝටර් වාහන ආනයනය සීමා කිරීම හා මෝටර් වාහන සඳහා ණය පහසුකම් ලබා දීමේදී වටිනාකම මත ණය

8.9 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල ශාඛා ව්‍යාප්තිය - පළාත් අනුව

පළාත	2018 අවසානයට	2019 අවසානයට (අ)	වසර තුළ වෙනස
මධ්‍යම	158	160	2
නැගෙනහිර	110	117	7
උතුරු මැද	98	99	1
වයඹ	148	156	8
උතුර	84	89	5
සබරගමුව	110	113	3
දකුණ	151	151	0
ඌව	68	67	-1
බස්නාහිර	446	480	34
එකතුව	1,373	1,432	59

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

¹ වෙනත් සේවා සපයන ස්ථාන යන්නෙන් මහජනතාවගෙන් තැන්පතු එක්රැස් කිරීමක් සිදු නොකරන සේවා මධ්‍යස්ථාන සහ උසස් මධ්‍යස්ථාන දැන සේ වේ.

8.10 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ වත්කම් සහ වගකීම් සංයුතිය

අයිතමය	2018		2019 (අ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතයක් ලෙස	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතයක් ලෙස	2018	2019 (අ)
වත්කම්						
ණය සහ අත්තිකාරම් (ඉද්ධ)	1,137.0	79.4	1,102.7	77.0	7.6	-3.0
ආයෝජන	109.7	7.7	132.2	9.2	-7.1	20.5
වෙනත්	184.6	12.9	197.8	13.8	2.7	7.1
වගකීම්						
සමස්ත තැන්පතු	716.8	50.1	756.7	52.8	4.4	5.6
සමස්ත ණය ගැනීම්	463.8	32.4	405.6	28.3	17.1	-12.6
ප්‍රාග්ධන මූලිකාංග	183.7	12.8	203.2	14.2	8.2	10.6
වෙනත්	67.0	4.7	67.2	4.7	-34.7	0.3
සමස්ත වත්කම්/වගකීම්	1,431.3	100.0	1,432.7	100.0	5.6	0.1

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අනුපාත විධානය මගින් මෝටර් වාහන වෙනුවෙන් ණය ලබාදීම සීමා කිරීම වැනි සාර්ව විකල්ප ප්‍රතිපත්තිවල බලපෑම, වෙළඳපොළ තුළ ණය ලබා දීමේදී ඉහළ පොලී අනුපාත පැවතීම, ජනාධිපතිවරණය දක්වා තිබුණු දේශපාලන අස්ථාවරත්වය හා පාස්කු ඉරිදා ප්‍රහාර හේතුවෙන් ව්‍යාපාරික විශ්වාසය බිඳ වැටීම යනාදිය මීට හේතුවිය. 2018 වසරේදී වාර්තා වූ සියයට 7.6 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් ප්‍රදානය කරනු ලැබූ ණය පහසුකම් රුපියල් බිලියන 1,102.7 දක්වා සියයට 3.0 කින් (රුපියල් බිලියන 34.3) අඩුවිය. ණය හා අත්තිකාරම් කළඹේ මූල්‍ය කල්බදු (රුපියල් බිලියන 3.9), සුරක්ෂිත ණය හා අත්තිකාරම් (රුපියල් බිලියන 20.8) හා කුලී සිත්තකර (රුපියල් බිලියන 4.3) යන ණය වර්ග සංකෝචනය වූ අතර උකස් අත්තිකාරම් රුපියල් බිලියන 15.5 කින් හා තැන්පතු මත ණය රුපියල් බිලියන 0.6 කින් වර්ධනය විය.

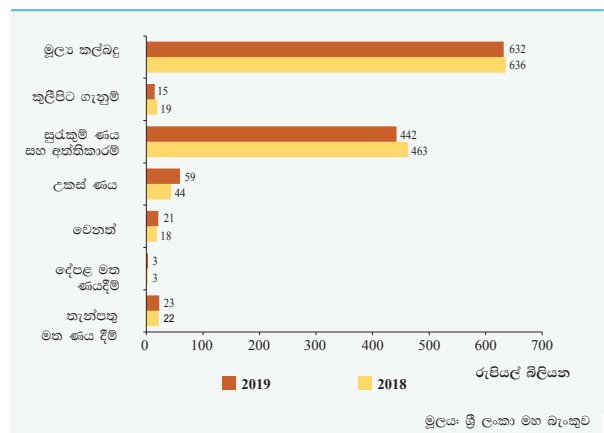
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ආයෝජන කළඹ සමාගම් කොටස්, ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළ ණය උපකරණ, රජයේ සුරැකුම්පත් සහ දේපළවල ආයෝජනවලින් සමන්විත විය. 2018 වසරේදී ආයෝජන කළඹ වාර්තා කළ සියයට 7.1 ක සාමාන්‍ය වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2019 වසරේ දී සියයට 20.5 ක (රුපියල් බිලියන 22.5 ක) තීව්‍ර වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. මාස 12 ට අඩු කල් පිරීමේ කාලයක් ඇති රජයේ සුරැකුම්පත් (රුපියල් බිලියන 9.0), සමාගම් කොටස්වල ආයෝජන, විකිණීම සඳහා පවතින ඒකක සහ ණය සුරැකුම්පත් (රුපියල් බිලියන 8.0) සහ ආයෝජන දේපළ (රුපියල් බිලියන 7.1) මෙම වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය.

වෙනත් වත්කම් ප්‍රධාන වශයෙන් මුදල්, බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවල පවත්වා ගෙන යනු ලබන ශේෂයන්, වෙළඳ තොග හා ස්ථාවර වත්කම් යනාදියෙන් සමන්විත වූ අතර එම වත්කම් 2019 වසර තුළදී සියයට 7.1 (රුපියල් බිලියන 13.2) කින් වර්ධනය විය. බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවල පවත්වා ගෙන යනු ලබන ස්ථාපනයන් ඉහළ යෑම මෙම වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය.

(ඇ) වගකීම් : මෙම අංශයේ වගකීම්වලින් ප්‍රධාන කොටස තව දුරටත් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ තැන්පතු මගින් නියෝජනය කරන අතර එය සමස්ත වගකීම් වලින් සියයට 52.8 විය. මෙම අංශයේ වත්කම් වර්ධනය ප්‍රධාන වශයෙන් තැන්පතු මගින් මූල්‍යනය කරන ලදී. 2019 වසරේදී තැන්පතු සියයට 5.6 කින් (රුපියල් බිලියන 39.9) වර්ධනය වූ අතර ණය ගැනුම් සියයට 12.6 කින් (රුපියල් බිලියන 58.2) පහත වැටිණි.

8.9 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ සේවාවන් අනුව සපයන ලද සමස්ත ණය සහ අත්තිකාරම් (දළ)

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.11 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් අංශයේ තැන්පතු වල සංයුතිය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය %	
	2018	2019 (අ)	2018	2019 (අ)
ස්ථාවර තැන්පතු	681.3	722.2	95.1	95.5
ඉතුරුම් තැන්පතු	34.6	33.5	4.8	4.4
තැන්පතු සහතිකපත්	0.9	0.9	0.1	0.1
මුළු තැන්පතු	716.8	756.7	100.0	100.0

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

නියාමන ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව වැඩි කිරීම මෙම අංශයේ ප්‍රාග්ධන මට්ටම වර්ධනයට හේතු විය. 2020 ජනවාරි 01 දින සිට මූලික ප්‍රාග්ධනය රුපියල් බිලියන 2.0 දක්වා ඉහළ නැංවීමේ අවශ්‍යතාවය හේතුවෙන් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් ගන්නා ලද පියවරවලට අනුව මෙම අංශයේ කොටස් ප්‍රාග්ධනය සියයට 10.6 කින් (රුපියල් බිලියන 19.5 කින්) වර්ධනය වූ අතර 2019 වසර අවසාන වන විට කොටස් ප්‍රාග්ධනය රුපියල් බිලියන 203.2 ක් විය. 2018 වසරේදී මෙම අංශයේ මූලික ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය සහ සමස්ත අවදානම මත බර තැබූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය පිළිවෙළින් සියයට 9.8 ක් සහ සියයට 11.1 ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර 2019 වසර අවසාන වන විට එම අනුපාත සියයට 11.1 ක හා 12.5 ක පැවතිණි.

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ අවදානම්

(අ) ණය අවදානම : මෙම අංශයේ වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය පිරිහීමේ ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරමින් දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2018 වසරේ දෙසැම්බර් මස

අවසානය වන විට වාර්තා කළ සියයට 7.7 ට සාපේක්ෂව 2019 වසරේ දෙසැම්බර් මස අවසාන වන විට සියයට 10.6 දක්වා වර්ධනය විය. පාස්කු ඉරිදා ප්‍රහාරයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ආර්ථික කටයුතු මන්දගාමී වීම, අංශයේ ණය මුදා හැරීම් කටයුතු අඩුවීම සහ ණය සහන ලබා දීමේ වැඩි සටහන මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. වෙන් කිරීම් ආවරණ අනුපාතය 2018 වසරේ දෙසැම්බර් මස අවසානයේදී වාර්තා කළ සියයට 57.0 ට සාපේක්ෂව 2019 වසරේ දෙසැම්බර් මස අවසානය වන විට සියයට 56.6 දක්වා සුළු අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති අංක 9 ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සමඟ, මෙම අංශයේ දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතය වැඩිවීම තුළින් සැලකිය යුතු ණය අවදානමක් ඉස්මතු වනු ඇත.

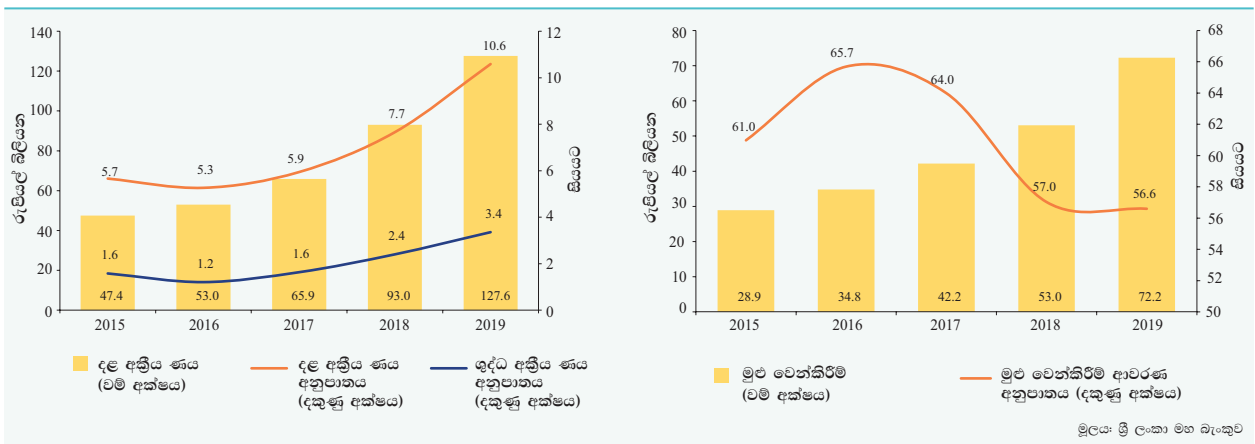
(ආ) වෙළඳපොළ අවදානම : මෙම අංශයේ කොටස් අවදානම අවම වශයෙන් පැවතිණි. කෙසේ වෙතත්, මෙම අංශය බොහෝ දුරට නිරාවරණය වන්නේ පොලී අනුපාත අවදානමට යැයි සැලකේ.

පොලී අනුපාත අවදානම : බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සඳහා තැන්පතු හා ණය උපකරණ මත උපරිම පොලී අනුපාත පැනවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අලුතින් ප්‍රදානය කරනු ලබන ණය හා අත්තිකාරම් ප්‍රමාණය මත අරමුදල් පිරිවැය සහ ණය පොලී අනුපාතය අඩු විය. ඒ අනුව, පොලී අනුපාත අවදානම පහළ යන ලද අතර මෙම අංශයේ පොලී සහිත වත්කම් හා වගකීම්වල කල්පිරීමේ සෘණ පරතරය අඩුකරන ලදී.

කොටස් අවදානම : මෙම අංශයේ සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 1.0 ක් පමණ වූ ගනුදෙනු සඳහා ලැයිස්තුගත කොටස්වල ආයෝජන රුපියල්

8.10 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ අක්‍රීය ණය පහසුකම් සහ වෙන්කිරීම් ආවරණයන්

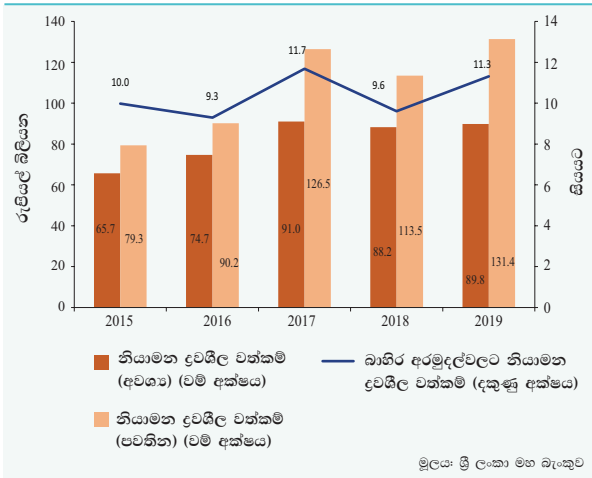

මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.11 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම්

බිලියන 14.0 ක අවම මට්ටමක පැවතීම නිසා කොටස් වෙළඳපොළ වෙත නිරාවරණය වීම ඉතා පහළ මට්ටමක පැවති බැවින්, වසර තුළ කොටස් වෙළඳපොළ හා සම්බන්ධ අවදානම අවම මට්ටමක පැවතිණි.

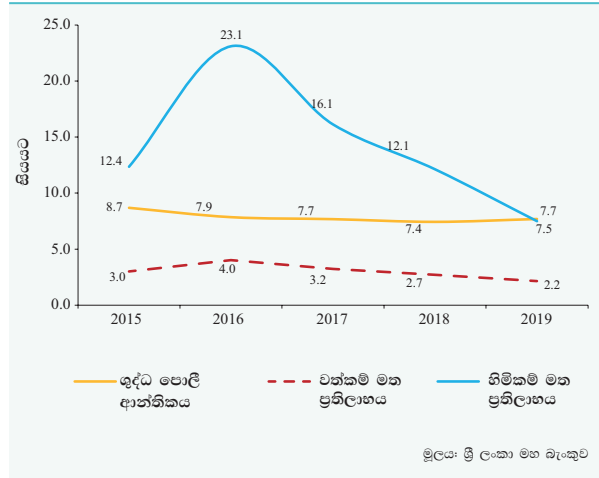
(ඇ) ද්‍රවශීලතා අවදානම : මෙම අංශයේ ද්‍රවශීල වත්කම් ප්‍රමාණය අවම නියමන මට්ටමට වඩා ඉහළ අගයක පවත්වා ගැනීමට හැකි විය. 2019 වසරේ දෙසැම්බර් මස අවසානයේ මෙම අංශයේ පැවැති සමස්ත ද්‍රවශීලතා වත්කම්වල අවම අවශ්‍යතාව වන රුපියල් බිලියන 89.8 ට වඩා රුපියල් බිලියන 41.6 ක අතිරික්තයක් වාර්තා කරන ලදී. ද්‍රවශීලතා අනුපාතය (තැන්පතු හා ණය ලබා ගැනීමවලට ද්‍රවශීලතා වත්කම් දක්වන අනුපාතය) 2018 වසරේ දෙසැම්බර් මස අවසානයේදී වාර්තා කළ සියයට 9.6 ට සාපේක්ෂව 2019 වසරේ දෙසැම්බර් මස අවසානයේදී සියයට 11.3 දක්වා වර්ධනය විය.

ලාභදායීත්වය සහ ප්‍රාග්ධන සම්පත්

(අ) ලාභදායීත්වය : 2019 වසරේදී අංශයේ ශුද්ධ පොලී ආදායම රුපියල් බිලියන 117.4 දක්වා සියයට 7.9 කින් (රුපියල් බිලියන 8.6 කින්) වර්ධනය විය. සියයට 7.6 ක් වූ පොලී ආදායමේ වර්ධනය (රුපියල් බිලියන 18.3) සහ සියයට 7.4 ක් වූ පොලී වියදමේ වර්ධනය (රුපියල් බිලියන 9.8) මේ සඳහා හේතු විය. ශුද්ධ පොලී ආදායමෙහි සියයට 7.9 ක සහ දළ සාමාන්‍ය වත්කම්වල සියයට 4.3 ක වර්ධනයෙහි සාමූහික බලපෑම හේතුවෙන් මෙම අංශයෙහි ශුද්ධ පොලී ආන්තිකය (ශුද්ධ පොලී ආදායම,

8.12 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ලාභදායීත්ව දර්ශක

සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිලාභයක් ලෙස) 2018 පැවති සියයට 7.4 සිට සියයට 7.7 දක්වා 2019 වසර තුළදී වර්ධනය විය.

ප්‍රධාන වශයෙන් ණය පැහැර හැරීමේ ගාස්තු සහ අනෙකුත් සේවා ගාස්තුවල ඉහළ යෑම හේතුවෙන් පොලී නොවන ආදායම සියයට 3.4 කින් (රුපියල් බිලියන 1.3 කින්) වර්ධනය වූ අතර මෙම අංශයේ ලාභදායීත්වය කෙරෙහි අහිතකර බලපෑමක් ඇති කරමින් පොලී නොවන වියදම් සියයට 15.5 කින් (රුපියල් බිලියන 12.6 කින්) වර්ධනය විය. පරිපාලන වියදම් (රුපියල් බිලියන 4.1), තක්සේරුකරණයේ/යළි අත්පත් කරගත් අයිතමයන් බැහැර කිරීමේ පාඩු (රුපියල් බිලියන 2.7), සේවක වියදම් (රුපියල් බිලියන 2.5) සහ අනෙකුත්

8.12 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ආදායම් සහ වියදම් සංයුතිය

අයිතමය	2018		2019 (අ)	
	වටිනාකම (රු. බිලියන)	වත්කම්වල ප්‍රතිලාභයක් ලෙස	වටිනාකම (රු. බිලියන)	වත්කම්වල ප්‍රතිලාභයක් ලෙස
පොලී ආදායම	241.5	16.5	259.8	17.0
පොලී වියදම	132.6	9.1	142.4	9.3
ශුද්ධ පොලී ආදායම	108.8	7.4	117.4	7.7
පොලී නොවන ආදායම	38.1	2.6	39.4	2.6
පොලී නොවන වියදම	81.2	5.5	93.8	6.1
අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන් කිරීම් (ශුද්ධ)	25.9	1.8	30.2	2.0
බදු පෙර ලාභය	39.7	2.7	32.8	2.2
බදු පසු ලාභය	21.4	1.5	14.5	1.0

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

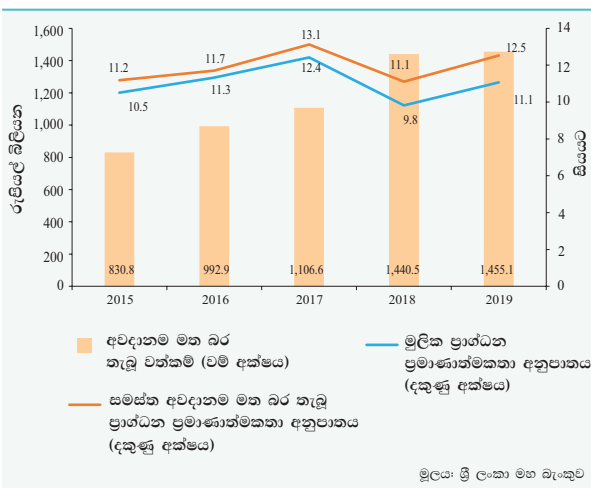
වියදම් (රුපියල් බිලියන 1.3) ඉහළ යෑම ප්‍රධාන වශයෙන් පොලී නොවන වියදම් වැඩි වීම සඳහා හේතු විය. මෙම වසරේ අක්‍රීය ණය සඳහා වන ණය අලාභ වෙන් කිරීම් ප්‍රමාණය 2018 වසරේ පැවති ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව රුපියල් බිලියන 30.2 දක්වා සියයට 16.2 කින් (රුපියල් බිලියන 4.2 කින්) වර්ධනය විය.

මෙම අංශයේ බදු පසු ලාභය රුපියල් බිලියන 14.5 ක් වූ අතර එය 2018 වසරේ වාර්තා වූ ලාභයට සාපේක්ෂව සියයට 31.9 කින් පහත වැටීමකි. මේ සඳහා ඉහළ පොලී නොවන වියදම් සහ ණය අලාභ වෙන් කිරීම් ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. මෙම අංශයේ ලාභදායීත්වය කෙරෙහි ඇතිවූ පීඩනය පෙන්නුම් කරමින් වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ ද වර්ෂය තුළ පදනම් අංක 56 කින් අඩුවී, සියයට 2.2 ක අනුපාතයක් වාර්තා කරන ලද අතර හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ පදනම් අංක 463 කින් අඩුවී, සියයට 7.5 ක අනුපාතයක් වාර්තා කරන ලදී.

(ආ) ප්‍රාග්ධනය : වසර තුළ යහපත් මට්ටමක පවත්වා ගන්නා ලද ප්‍රාග්ධනයන් සමඟ මෙම අංශය ශක්තිමත්ව පැවතිණි. 2020 ජනවාරි 01 දින සිට මහ බැංකුව විසින් අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය රුපියල් බිලියන 2.0 දක්වා ඉහළ දැමීම සහ 2021 ජනවාරි 01 දින සිට අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව රුපියල් බිලියන 2.5 ක් දක්වා ඉහළ දැමීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු කොටගෙන සමස්ත නියාමන ප්‍රාග්ධන මට්ටම 2018 වසරේ වාර්තා වූ අගයන්ට සාපේක්ෂව රුපියල් බිලියන 22.3 කින් 2019 වසරේ වර්ධනය විය. නියාමන ප්‍රාග්ධනය පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් සහ දෙවන

8.13 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ අවදානම මත බර තැබූ වත්කම් සහ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.13 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය (%)	
	2018 (අ)	2019 (ආ)	2018 (අ)	2019 (ආ)
පළමු පෙළ: මූලික ප්‍රාග්ධනය	155.4	173.2	100.0	100.0
ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය	71.8	82.4	46.2	47.6
අසමුච්චිත, නිදහස්කළ නොහැකි වරණීය කොටස්	0.1	0.1	0.1	0.1
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල්	22.3	26.8	14.4	15.5
සාමාන්‍ය සහ අනෙකුත් නිදහස් සංචිත වෙනත්	30.6	31.7	19.7	18.3
	30.6	32.2	19.7	18.6
දෙවන පෙළ: අතිරේක ප්‍රාග්ධනය	22.5	25.5	100.0	100.0
යෝග්‍ය ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	2.3	3.2	10.3	12.6
පොදු වෙන් කිරීම්	5.8	6.6	26.0	25.9
දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනය ලෙස සුදුසුකම් ලබා ඇති උපකරණ වෙනත්	14.4	15.7	64.2	61.7
	-0.1	-0.0	-0.5	-0.2
නියාමන ගැලපීම්	-17.9	-16.4		
මුළු නියාමන ප්‍රාග්ධන පදනම	160.0	182.2		

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් සමන්විත වන අතර සමස්ත නියාමන ප්‍රාග්ධනයට සියයට 95.1 ක දායකත්වයක් පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය දැක්වීය. පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය ප්‍රධාන වශයෙන් නිකුත් කළ කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන්, ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල්වලින් සහ ප්‍රකාශිත රඳවාගත් ලාභවලින් සමන්විත වේ.

අංශයේ මූලික ප්‍රාග්ධන සහ අවදානම් මත බර තබන ලද ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාත 2019 වසරේ දී පිළිවෙලින් සියයට 11.1 සහ 12.5 යන අගයන්හි පැවති අතර ඒවා 2018 වසරේ වාර්තා වූ අනුපාතවලට සාපේක්ෂව සියයට 1.3 කින් සහ 1.4 කින් ඉහළ යන ලදී. 2019 ජූලි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි රුපියල් බිලියන 100 ට අඩු වත්කම් ප්‍රමාණයක් හිමි බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් සිය පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය සියයට 6.5 ක ද සමස්ත ප්‍රාග්ධන අනුපාතය සියයට 10.5 ක ද පවත්වා ගත යුතු අතර, රුපියල් බිලියන 100 හෝ ඊට වැඩි වත්කම් ප්‍රමාණයක් හිමි බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් සිය පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය සියයට 7.0 ක ද සමස්ත ප්‍රාග්ධන අනුපාතය සියයට 11.0 ක ද පවත්වා ගත යුතුය.

අවම මූලික ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා ප්‍රමාණය සහ/හෝ අවම ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය සමඟ අනුකූල නොවීම බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් කිහිපයක දක්නට ලැබුණි. එවැනි සමාගම්වල මූල්‍ය තත්ත්වය තවදුරටත්

පිරිහීම වැළැක්වීම, ඒවායේ ස්ථාවරභාවය පවත්වා ගැනීම සහ තැන්පතුකරුවන්ගේ යහපත තහවුරු කිරීම සඳහා නියාමන ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ආරම්භ කර ඇත.

අධීක්ෂණ හා නියාමන වර්ධනයන්

2019 වසර පුරාම මෙම අංශයේ ස්ථායීතාව හා ශක්තිමත්භාවය වර්ධනය කිරීමේ සහ අංශය කෙරෙහි පවතින මහජන විශ්වාසය වැඩි කිරීමේ අරමුණින් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල අධීක්ෂණ හා නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් විවිධ ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග සහ විවක්ෂණශීලී නියාමනයන් හඳුන්වා දෙන ලදී. ආර්ථිකයෙහි පවතින තැන්පතු හා ණය නිෂ්පාදන මත ඉහළ මූර්ත පොලී අනුපාත, මූල්‍ය පද්ධතිය හරහා මුදල් ප්‍රතිපත්ති සම්ප්‍රේෂණය ශක්තිමත් කිරීමේ හා කඩිනම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය සැලකිල්ලට ගෙන බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් ලබාදෙන ණය සඳහා පොලී අනුපාත අඩු කිරීම හා එමගින් ආර්ථිකයෙහි ණය ප්‍රවාහ වර්ධනය කිරීම යන කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල තැන්පතු හා ණය උපකරණ සඳහා උපරිම පොලී අනුපාත හඳුන්වා දෙමින් විධානයක් නිකුත් කරන ලදී. බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් කරන ලද ඉල්ලීම් සැලකිල්ලට ගනිමින් වෙළඳපොළ තුළ තරගකාරීව සිටීම සහ ලාභය සඳහා වන බලපෑම අඩු කිරීම සඳහා මෙම විධානය පසුව සංශෝධනය කරන ලදී.

2019 අයවැය යෝජනා ඇතුළත් කරමින් සැහැල්ලු ට්‍රැක් රථ සඳහා ඉහළ වටිනාකම් මත ණය අනුපාතයන්ට ඉඩ ලබාදී බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සඳහා වූ වටිනාකම් මත ණය අනුපාත විධානය සංශෝධනය කරන ලදී. සැහැල්ලු ට්‍රැක් රථ සඳහා මීට පෙර පැවති සියයට 70 ක වටිනාකම් මත ණය අනුපාතය සියයට 90 ක් දක්වා වැඩි කරන ලදී.

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත නිකුත් කර තිබූ නිශ්චල දේපළ තක්සේරු කිරීමේ විධානය සංශෝධනය කරන ලදී. තක්සේරුකරුවන් සඳහා සුදුසුකම් නිර්ණායක යාවත්කාලීන කරන ලද අතර විවිධ වර්ගයේ දේපළ කාණ්ඩ තක්සේරු කිරීමේ වාර ගණන ද සංශෝධනය කරන ලදී. ඒ අනුව අක්‍රීයව පවතින ණය හා අත්තිකාරම්වලට එරෙහිව සුරැකුමක් ලෙස ලබාගත් සිය නේවාසික අරමුණු සඳහා ණය ගැතියා විසින් අත්පත් කරගෙන ඇති නේවාසික දේපළ තක්සේරු කිරීම වසර පහකට වරක්වත් සිදු

කළ යුතු අතර අනෙක් සියලුම ණය පහසුකම් සඳහා තක්සේරු කිරීම වසර හතරකට වරක්වත් සිදු කළ යුතුය. සක්‍රීය ණය හා අත්තිකාරම්වලට එරෙහිව සුරැකුමක් ලෙස ලබාගත් නිශ්චල දේපළ තක්සේරු කිරීම, ණය හා අත්තිකාරම් ලබා දෙන අවස්ථාවේදී සහ ණය පහසුකම් වැඩි කරන අවස්ථාවන් හි දී කළ යුතුය. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 16 : දේපළ පිරිසත හා උපකරණ යටතේ අගය හා හෙළිදරව් කරන බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්වල ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා මිලදී ගත් හෝ අත්පත් කරගත් ඉඩම්ද, ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 40 : ආයෝජන දේපළ යටතේ අගය හා හෙළිදරව් කරන ඉඩම් හා ගොඩනැගිලිද, ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමේදී අභ්‍යන්තර ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව හෝ සාධාරණ වටිනාකමේ සැලකිය යුතු වෙනස්කම් මත පදනම්ව සිදු කළ යුතුය.

පාස්කු ඉරිදා ප්‍රහාර හේතුවෙන් සංචාරක ව්‍යාපාරයට අත්වූ හානිකර බලපෑම අවම කිරීමේ අවශ්‍යතාවය සැලකිල්ලට ගනිමින් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත චක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී. මෙමගින් ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරියේ හෝ සංචාරක කාර්යාලය සඳහා සේවා සපයන වෙනත් ඕනෑම අධිකාරියක හෝ නියෝජිත ආයතනයක ලියාපදිංචි පුද්ගලයන් හා ආයතන සඳහා ණය සහන කාලයක් ලබා දීමට හැකි විය. පැහැදිලි කිරීම්, විශේෂ උපදෙස් සහ වාර්තා කිරීමේ රීති සහිත සටහන් කිහිපයක් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත මෙම චක්‍රලේඛයට අදාළව නිකුත් කරන ලදී.

අංක 2125/58 දරන අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රය යටතේ, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගමක් ගණන් බේරා වසා දැමීමේදී හිමිකම් පෑම්වල ප්‍රමුඛතාව සම්බන්ධයෙන් විධාන නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව ඇවරකරු විසින් ඉහත සඳහන් නියෝගයේ උපලේඛනයේ සඳහන් ප්‍රමුඛතා අනුපිළිවෙලට අනුව බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගමේ වත්කම් යොදා ගනිමින් කාලය හා ප්‍රමාණයට අනුව වියදම්, ගාස්තු හා හිමිකම් ගෙවීම් සිදු කළ යුතුය. ඇවරකරු විසින් වරණීය හිමිකම් සඳහා ගෙවීම් කිරීමෙන් පසු 2007 අංක 7 දරන සමාගම් පනතේ විධිවිධාන වලට අනුව සියලුම අනෙකුත් හිමිකම් සපුරාලීම සඳහා සමාගමේ වත්කම් යෙදවිය යුතුය.

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්වල කොටස් හිමිකාරීත්වය විවිධාංගීකරණය කිරීමේ අරමුණින් හිමිකාරීත්ව සීමා හඳුන්වා දෙමින් උපදේශන පත්‍රිකාවක් නිකුත් කරන ලදී. වෙළඳපොළ විනිවිදභාවය හා රටේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයට දක්වන ලද දායකත්වය

හේතුවෙන් පසුගිය වසර කිහිපය තුළ මෙම අංශයේ ප්‍රමුඛතාවය වර්ධනය විය. කෙසේ වෙතත්, විවිධ හේතූන් මත පසුගිය දශක කිහිපය තුළ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් කිහිපයක් අසමත් වූ හෝ බංකොලොත් වූ අවස්ථා ඇත. මෙම අංශයේ යහපත් ආයතනික පාලන පිළිවෙත් ශක්තිමත් කිරීමේ තවත් පියවරක් ලෙස බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සඳහා හිමිකාරීත්ව සීමාවන් හඳුන්වා දීම වැදගත් වේ. පළමු උපදේශන පත්‍රිකාවේ පාර්ශවකරුවන්ගෙන් ලද නිරීක්ෂණ මත පදනම්ව වසරේ අග භාගයේදී දෙවන උපදේශන පත්‍රිකාව නිකුත් කරන ලදී.

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සඳහා ණය අවදානම් කළමනාකරණය පිළිබඳ උපදේශන පත්‍රිකාවක් නිකුත් කරන ලදී. ණය අවදානම් කළමනාකරණය පිළිබඳ දැනට පවත්නා විධාන යල් පැන ඇති බැවින් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ අක්‍රීය ණය සඳහා කරනු ලබන වෙන්කිරීම් තුළින් අසමතුලිතතාවයන් පැන නැගේ. එමනිසා මූල්‍ය අංශයේ අන්තර්ජාතික හා දේශීය වර්ධනයන් සමග අනුගත වීම සඳහාත් බැංකු අධීක්ෂණය පිළිබඳ බාසල් කමිටුව නිකුත් කරන ප්‍රශස්ථ රීතීන්, ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් සහ වෙනත් සම්මතයන් නිකුත් කරන ආයතන සමග අනුකූල වීම සඳහාත් ණය අවදානමේ විධානයන් නිරන්තරයෙන් වෙනස් කළ යුතුය. මේ අතර, මූල්‍ය පද්ධතිය කෙරෙහි බිඳහෙළිය නොහැකි මහජන විශ්වාසයක් පවත්වාගෙන යෑම සඳහා මහ බැංකුව විසින් 2011 අංක 42 දරන මුදල් ව්‍යාපාර පනතේ සහ 1988 අංක 30 දරන බැංකු පනතේ විධිවිධාන යටතේ නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ අනෙකුත් නීති බලාත්මක කිරීමේ ආයතනවල සහාය ඇතිව අනවසර මුදල් සමාගම්, තහනම් යෝජනා ක්‍රම සහ ක්ෂේත්‍රයේ අනෙකුත් ගැටලු සම්බන්ධව නඩු පැවරීම් අඛණ්ඩව සිදු කරගෙන යනු ලබයි.

ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්

මේ වන විට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 7 ක් සහ සමාගම් 8 ක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් ලෙස කටයුතු කරයි. එම අලෙවිකරුවන් අතරින් පර්පෙචුවල් ට්‍රේෂරිස් සමාගම සහ පැන් ඒෂියා බැන්කිං කෝපරේෂන් පීඑල්සී යන ආයතනවල ව්‍යාපාර සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකාර ක්‍රියාකාරකම්හි නියැලීම තාවකාලිකව අත්හිටුවා ඇත. (2017 ජූලි 6 වන දින පර්පෙචුවල් ට්‍රේෂරිස් සමාගමෙන්, 2017 අගෝස්තු 15 වන දින සිට පැන් ඒෂියා බැන්කිං කෝපරේෂන් පීඑල්සී හිත් ව්‍යාපාර කටයුතු අත්හිටුවීම සිදුකරන ලදී.) 2017 ජූලි 24 දින සිට එන්ට්‍රස්ට් සෙකියුරිටීස් පීඑල්සී ආයතනය සඳහා

රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා වන ප්‍රාථමික වෙන්දේසිවලට සහභාගී වීම අත්හිටුවන ලදී. එබැවින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 6 ක් සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් 6 ක් දැනට රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ සඳහා වන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් වශයෙන් ක්‍රියාකාරීව සහභාගී වේ.

වත්කම් සහ වගකීම්

වත්කම් සහ වගකීම් : ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්හි සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය 2019 වසර අවසානය වන විට සියයට 7.2 ක පසුබෑමක් පෙන්නුම් කරමින් රුපියල් බිලියන 77.5 ක් දක්වා අඩු විය. වෙළඳ කළඹ, අලෙවිය සඳහා පවතින කළඹ සහ කල්පිරීම තෙක් රඳවාගන්නා කළඹ යනාදියෙන් සමන්විත රජයේ සුරැකුම්පත්හි සමස්ත ආයෝජන කළඹ 2019 වසර

8.14 සංඛ්‍යා සටහන
ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්හි ක්‍රියාකාරීත්වය

අයිතමය	2018	2019 (අ)	වැරදි වර්ධනය (%)	
			2018	2019 (අ)
			රු. බිලියන	
සමස්ත වත්කම්	83.6	77.5	8.1	-7.2
සමස්ත ආයෝජන කළඹ	76.7	69.3	22.6	-9.6
වෙළඳ සුරැකුම්	62.8	57.5	23.3	-8.5
කල් පිරීම තෙක් තබා ගන්නා විකිණීම සඳහා පවතින	8.7	8.6	0.7	-1.7
ප්‍රතිචක්‍රණ	4.3	6.0	-67.6	39.4
හිමිකම් සහ වගකීම්	83.6	77.5	8.1	-7.2
සමස්ත ප්‍රාග්ධනය	11.5	15.2	-50.1	31.5
ප්‍රතිලදී ගැනුම්	68.7	60.3	30.7	-12.2
බදු පෙර ලාභය	-0.0	4.8	-100.4	34,968
බදු පසු ලාභය	0.2	3.8	-92.2	1,622.1
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය (%)	-0.0	6.0	-4.2	6.0
හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය (%)	2.0	28.5	-10.9	26.5
අවදානම් මත බර තැබූ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතය (%)	21.3	27.6	-34.6	6.3
තෝලන කාලය	6.0	4.0	161.9	-33.2
ගනුදෙනු	7,965.5	8,674.5	-4.4	8.9
ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ ගනුදෙනු	436.3	566.1	3.0	29.8
ද්විතියික වෙළඳපොළ ගනුදෙනු	7,529.2	8,108.4	-5.8	7.7
එකවර මිලදී ගැනුම්	456.9	629.6	2.9	37.8
එකවර විකුණුම්	826.0	1,016.0	2.4	23.0
ප්‍රතිලදී ගැනුම්, ප්‍රතිචක්‍රණ	6,246.3	6,462.7	-7.3	3.5

(අ) තාවකාලික මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සටහන :
 1. බැංකු අංශයේ කාර්ය සාධනය තුළ ඇතුළත් කර ඇති බැවින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල ප්‍රාථමික අලෙවිකාර ඒකකවල කාර්ය සාධනය ඇතුළත් නොවේ.
 2. එන්ට්‍රස්ට් සෙකියුරිටීස් පී.එල්.සී. සමාගමේ මූල්‍ය දත්ත ඇතුළත් නොවේ.
 3. මූල්‍ය දත්තවලට පර්පෙචුවල් ට්‍රේෂරිස් ලිමිටඩ් සමාගමේ දත්ත ඇතුළත් නොවේ.

විශේෂ සටහන 12

රජයේ සුරැකුම්පත්වල ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු ප්‍රමිතිගත කිරීම

පසුබිම

රජයේ සුරැකුම්පත් යනු රජයේ වියදම් සඳහා අවශ්‍ය මුදල් රැස්කර ගැනීමට රජය විසින් නිකුත් කරනු ලබන ණය උපකරණ වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ වඩාත්ම සුලභ ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලින් නාමනය කරන ලද රජයේ සුරැකුම්පත් වන්නේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වේ. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වසරක උපරිම කල්පිරීමේ කාලයක් සහිතව නිකුත් කරන අතර භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වසරක සිට සාමාන්‍යයෙන් වසර 30 ක කල්පිරීමේ කාලයක් සහිතව නිකුත් කරනු ලබයි. ව්‍යවස්ථාපිතව රජයේ ණය කළමනාකරු ලෙස කටයුතු කරනු ලබන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත, රජය වෙනුවෙන්, 1923 අංක 8 දරන දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥාපනත සහ 1937 අංක 7 දරන ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥාපනත යටතේ පිළිවෙලින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම සහ කළමනාකරණය කිරීම පැවරී තිබේ.

2004 වසර වන තෙක්, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මූලික සහතික ලෙස නිකුත් කරන ලදී. 2004 වසරේදී අදාළ අණපනත්වලට සිදුකරන ලද සංශෝධනයන් සමග එවකට පැවති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත්වලට පරිවර්තනය කරන ලද අතර නව භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් ලෙස නිකුත් කිරීම අරඹන ලදී. මෙම නිර්ලේඛන භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල හිමිකම සටහන් කිරීම සඳහා මධ්‍යම තැන්පතු ක්‍රමය නමින් ඩිජිටල් තැන්පතු ක්‍රමයක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබයි.

රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළේ කාර්යක්ෂම ක්‍රියාකාරිත්වය, රජයට අවශ්‍ය අරමුදල් ප්‍රශස්ත පිරිවැයක් යටතේ රැස්කර ගැනීමට අත්‍යවශ්‍ය පූර්ව සාධකයකි. මේ සඳහා, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු වලට අදාළ වෙළෙඳපොළ පරිච්ඡේදයන් ප්‍රමිතිගත කිරීම මගින් රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ දියුණු කිරීම වැදගත් වේ.

භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු

ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනුවක් යනු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හෝ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හිමි පුද්ගලයෙකු එම භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හෝ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර එකඟවන ලද අනාගත දිනකදී එකඟ වන ලද මිලකට නැවත මිලදී ගැනීමේ එකඟතාවය මත වෙනත් පුද්ගලයෙකුට විකිණීමයි. එනම් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හෝ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හිමි පුද්ගලයා එම භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හෝ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සුරැකුමක් ලෙස තබා මුදල් ණයට ගැනීමකි. අදාළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හෝ බැඳුම්කරවල විකුණුම් මිල

සහ නැවත මිලදී ගැනීමේ මිල අතර වෙනස මුදල් ණයට ගැනීමේ පොලිය වේ. ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනුවක් යනු ඉහත දැක්වූ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනුවට ප්‍රතිලෝම ස්වරූපයේ ගනුදෙනුවකි. එනම් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සුරැකුමක් ලෙස ලබාගෙන මුදල් ණයට ලබා දීමේ ගනුදෙනුවකි.

ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත සහ දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත යටතේ නිකුත් කරන ලද 2019 අංක 1 දරන අලෙවිකාර සෘජු සහභාගිකරුවන්ගේ නිර්ලේඛන භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ නිර්ලේඛන භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු පිළිබඳ විධාන

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින්, 2019.12.20 දින ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත හා දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත මගින් පැවරී ඇති බලතල ප්‍රකාරව, නිර්ලේඛන භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ නිර්ලේඛන භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු සිදුකළ යුතු ආකාරය පිළිබඳව අලෙවිකාර සෘජු සහභාගී කරුවන්ට¹ විධාන නිකුත් කරන ලදී. ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු වලට අදාළ මූලික පරාමිතීන් ප්‍රමිතිගත කරන අතරම කාර්යක්ෂම ලෙස වෙළෙඳපොළ නිර්මාණය කිරීමට ඉඩ සැලසීම මගින් අදාළ පාර්ශවවලට වඩාත් විනිවිදභාවයකින් යුතුව ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු කිරීමට ඉඩ සැලසීම මෙම විධානවල එක් අරමුණක් විය. එසේම එක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවකු අසාර්ථක වීම තුළින් සහ අනෙකුත් අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන්ගේ සුපරීක්ෂණ කටයුතුවලදී හඳුනාගන්නා ලද නියාමන රාමුවේ පැවති දුර්වලතා නිවැරදි කිරීම ද මෙම විධානයන්ගේ තවත් අරමුණක් විය. වෙළෙඳපොළ සහභාගීකරුවන්ට දැනට පවතින ක්‍රමවේදයන්ට වෙනස්කම් සිදු කිරීමට අවශ්‍ය කාලය ලබාදීම අරමුණු කරමින් හඳුන්වා දුන් අන්තර්කාලීන ප්‍රතිපාදනයන් කිහිපයකට යටත්ව මෙම විධානය 2020.01.01 දින ක්‍රියාවට නැංවිණි.

නව විධානයන්ගේ මූලික ලක්ෂණ

- 1. සුරැකුම්පත් ආගණනය කිරීම පොදු පදනමකට ගෙන ඒම

ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු සඳහා යොදා ගන්නා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළ වටිනාකම මත ආගණනය කිරීම නව විධානයක් මගින් නිර්දේශ කර තිබේ.

1 අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන් යනු ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත හා දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත යටතේ අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන් ලෙස පත්කරන ලද පුද්ගලයන් වන අතර එයට සියලු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් ඇතුළත් වේ.

වෙළෙඳපොළ වටිනාකම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අදාළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හෝ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා දෙතින්ක ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලබන ගැනුම් හා විකුණුම් ඵලදා අනුපාතයන්හි මධ්‍යන්‍යයට අදාළ උපරිත පොලිය ඇතුළත් මිල යොදාගෙන ගණනය කළ යුතු ය. කෙසේ වෙතත් නිවැරදි ආගණනයක් කිරීම සඳහා අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන්ට යොදාගත හැකි වෙනත් ආගණන ක්‍රම පැවතීම සැලකිල්ලට ගෙන, කොන්දේසි වලට යටත්ව එවැනි විකල්ප ක්‍රමයක් භාවිතා කිරීමට ද අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන් හට අවස්ථාව ලබා දී තිබේ.

2. අවම වටිනා අවශ්‍යතා හඳුන්වාදීම

ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනුවක් සම්බන්ධව වටිනාකම යනු එම ගනුදෙනු වලට යොදාගන්නා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල වෙළෙඳපොළ වටිනාකම මත යොදනු ලබන වටිනාකම වේ. මෙලෙස වටිනාකම යෙදීම සුරැකුම්ක මිල අවාසිදායක ලෙස වෙනස් වීම මගින් මුදල් ණයට දෙනු ලබන පාර්ශවයට ඇතිවන අවදානම අඩු කිරීම සඳහා ගෝලීයව යොදාගනු ලබන මෙවලමකි. මීට පෙර, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු සඳහා යොදාගන්නා ලද සුරැකුම්පත් මත යොදනු ලැබූ වටිනාකම අනුපාතය අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන් අතර විශාල ලෙස වෙනස් විය. කෙසේ වෙතත්, නව විධාන මගින්, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් වෙළෙඳපොළෙහි යම් ප්‍රමිතියක් ඇති කිරීම සඳහා, සෘජු සහභාගීකරුවන්² අතර සිදුවන ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු හැර අනෙකුත් ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනුවලට එළඹෙන අවස්ථාවේදී, අදාළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල කල්පිරීමට ඇති කාලය මත පදනම්ව පහත සඳහන් අවම වටිනාකම අවශ්‍යතාවයන් පනවා තිබේ.

**සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 12.1
අවම වටිනාකම අවශ්‍යතා**

සුදුසුකම්ලත් සුරැකුම්පත්වල කල්පිරීමට ඇති කාලය	අවම වටිනාකම අනුපාතය (%)
වසර 1 දක්වා	4.0
වසර 1 ට වැඩි වසර 3 දක්වා	6.0
වසර 3 ට වැඩි වසර 5 දක්වා	8.0
වසර 5 ට වැඩි වසර 8 දක්වා	10.0
වසර 8 ට වැඩි	12.0

² සෘජු සහභාගීකරුවන් යනු ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත සහ දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත යටතේ සෘජු සහභාගීකරුවන් ලෙස පත්කරන ලද පුද්ගලයන් වන අතර, එයට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, සියලු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සහ කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතිය ඇතුළත් වේ.

3. ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු සඳහා යොදා ගන්නා සුරැකුම්පත් විකිණීම, ආදේශනය හා ප්‍රතිස්ථාපනය විධිමත් කිරීම

පැවති නියාමන රාමුව තුළද ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනුවල මුදල් ණයට දෙනු ලබන පාර්ශවයේ සහ මුදල් ණයට ගනු ලබන පාර්ශවයේ ලැදියාවන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රතිපාදන පැවැති අතර නව විධානයන් මගින් එම ප්‍රතිපාදන තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු සඳහා අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන් වෙත ලැබෙන සුරැකුම්පත් එකවර (Outright) විකිණීම තහනම් කිරීම සහ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනු වලට යොදාගෙන ඇති සුරැකුම්පත් අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන් විසින් වෙනත් ගනුදෙනු සඳහා භාවිතා කරන්නේ නම් එම සුරැකුම්පත් සඳහා වෙනත් සුරැකුම්පත් එවෙලේම ආදේශනය කිරීම අනිවාර්ය කිරීම සිදු කර තිබේ. තවද, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හෝ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනුවක් කල්පිරීමට පෙර ඕනෑම අවස්ථාවක එම ගනුදෙනුව සඳහා යොදා ගන්නා ලද සුරැකුම්පත්වල වෙළෙඳපොළ වටිනාකම එම ගනුදෙනුවේ කල්පිරීමේ අගයට වඩා පහල වැටුනහොත්, අදාළ ගනුදෙනුවේ ස්වභාවය අනුව, ඒ සඳහා අමතර සුරැකුම්පත් ලබාගැනීම හෝ ලබාදීම නව විධානයන් මගින් අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන් හට අනිවාර්ය කර තිබේ.

4. අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන්ගේ අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රමවේදයන් සහ වගවීම ශක්තිමත් කිරීම.

නව විධානයන් මගින් ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු වලට අදාළ ඇතැම් වැදගත් අවශ්‍යතාවයන් අනිවාර්ය කරන අතරම ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් වෙළෙඳපොළෙහි ආරක්ෂාව සහ ශක්තිමත් බව තහවුරු කිරීම සඳහා අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන්ගේ අභ්‍යන්තර ව්‍යුහයන් ශක්තිමත් කිරීමේ වැදගත්කම හඳුනාගෙන තිබේ. ඒ අනුව අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන්ගේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වගකීම්, අභ්‍යන්තර හා බාහිර විගණකයින්ගේ, අවදානම් කළමනාකරණය හා අනුකූලතා කාර්යයන්ගේ කාර්යභාරය නිශ්චිතව දක්වා තිබේ.

5. දඩ මුදල් පැනවීම

දැනට පවතින රාමුව තුළද, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු වලට අදාළ අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව කටයුතු නොකරන අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන්ට එරෙහිව ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ග දැන්වා ඇති අතර නව විධාන මගින්, එවැනි අනනුකූලතාවයන් තවදුරටත් අඩු කිරීම සඳහා දඩ මුදල් පැනවීමේ හැකියාව ලබාදී තිබේ.

රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළට හා එහි සහභාගීකරුවන්ට අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ

ආයෝජකයින් ද්‍රවශීල සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කිරීමට දක්වන කැමැත්ත නිසා, එකවර විකිණීම සහ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගිවිසුම් යටතේ විකිණීම මඟින් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ගනුදෙනු කිරීමේ හැකියාව, රජයට අරමුදල් රැස්කර ගැනීමේ පිරිවැය තීරණය කරන ප්‍රධාන සාධකයකි. මෙම නව විධානයන් මඟින්, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනුවලට අදාළ වෙළෙඳපොළ පරිචයන් තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම මඟින් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ගනුදෙනු කිරීමේ හැකියාව වැඩි කරනු ඇත.

තවද මෙම විධානයන් මඟින් හඳුන්වා දී ඇති ක්‍රියාමාර්ග, මධ්‍යම තැන්පතු ක්‍රමයේ ගිණුම් හිමියන්ට තම ගිණුම්වල

ගනුදෙනු පිළිබඳව දැනුම් දෙන කෙටි පණිවිඩ සහ විද්‍යුත් තැපැල් සේවාව වැනි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනුවලට අදාළ සුරැකුම්පත්වල වලනයන් පිළිබඳව ගනුදෙනුකරුවන්ට දැනුම්දීම සඳහා දැනටමත් හඳුන්වාදී ඇති ක්‍රියාමාර්ග සමග කාර්යක්ෂමව ඒකාබද්ධ වීම මඟින්, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් හා ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු වලට එළඹෙන අලෙවිකාර සෘජු සහභාගීකරුවන්ගේ හා ඔවුන්ගේ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව තවදුරටත් ශක්තිමත් වනු ඇත.

ඉහත ප්‍රතිලාභ එක්ව ගත් කල රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළේ වර්ධනයට හා සමස්තයක් ලෙස ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය වැඩි දියුණු කිරීමට හේතු වනු ඇත.

අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 69.3 ක් දක්වා සියයට 9.6 කින් අඩු වූ අතර මෙම අඩු වීමට වෙළඳ කළඹ, අලෙවිය සඳහා පවතින කළඹ සහ කල්පිරීම තෙක් රඳවාගන්නා කළඹ යනාදියෙන් සමන්විත රජයේ සුරැකුම්පත්හි සමස්ත ආයෝජන දායක විය. මේ අතරින් 2018 වසර අවසානයේ රුපියල් බිලියන 62.8 ක්ව පැවති වෙළඳ කළඹ, 2019 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 57.5 ක් දක්වාද, 2018 වසර අවසානයේ රුපියල් බිලියන 8.7 ක් ව පැවති කල්පිරීම තෙක් රඳවාගන්නා කළඹ 2019 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 8.6 දක්වා ද, 2018 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 5.2 ක් වූ අලෙවිය සඳහා පැවති කළඹ 2019 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 3.3 දක්වා ද අඩු විය.

ලාභදායීත්වය : ඉහළ වෙළෙඳපොළ වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් වාර්තා කළ බදු පසු ලාභය 2018 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 0.2 ට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී රුපියල් බිලියන 3.8 ක් දක්වා වර්ධනය විය. ප්‍රාග්ධන ලාභය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යෑම සහ 2018 වසරේ වාර්තා කළ රජයේ සුරැකුම්පත්වල ප්‍රත්‍යාගණන පාඩුවට එරෙහිව 2019 වසරේ වාර්තා කළ විශාල ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය මෙලෙස ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල ලාභය වර්ධනය වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. ඒ අනුව, ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය පිළිවෙලින් 2018 වසර අවසානය වන විට පැවති සෘණ සියයට 0.02 සහ සියයට 2.0 සිට 2019 වසර අවසානය වනවිට සියයට 6.0 සහ සියයට 28.5 දක්වා ඉහළ ගියේය.

ප්‍රාග්ධනය : ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල කොටස් හිමිකම් සියයට 31.5 කින් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගිය අතර ඒ සඳහා වසර තුළ වාර්තා වූ සම්මුච්චිත ලාභ හේතු විය. ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල අවදානම් මත බර තබන ලද ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතිකය 2018 වසර අවසානයේදී වාර්තා වූ සියයට 21.3 ක සිට 2019 වසර තුළදී සියයට 27.6 ක් දක්වා වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කළ අතර එය ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල අවම අවශ්‍යතාවය වන සියයට 10 ට වඩා වැඩි අගයක පැවතිණි.

අවදානම්වලට ඇති නිරාවරණය

වෙළෙඳපොළ අවදානම : ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල වෙළෙඳපොළ අවදානම සුළු වශයෙන් ඉහළ යෑමක් පෙන්නුම් කරමින් වෙළඳ කළඹ, සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි අනුපාතිකයක් ලෙස 2018 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 81.9 ක සිට 2019 වසර අවසන් වන විට සියයට 82.9 දක්වා ඉහළ ගියේය.

ද්‍රවශීලතා අවදානම : 2019 වසර අවසානය වන විට දිනක් ඇතුළත කල්පිරෙන වත්කම් සහ වගකීම්වල සෘණ නොගැලපීම අඩුවීම, ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල සමස්ත ද්‍රවශීලතා අවදානම සඳහා නිරාවරණය අඩු වීමට හේතු විය. 2018 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 36.3 ක්, එනම් එක් දිනක් සඳහා වන වගකීම්වලින් සියයට 91.9 ක්, ලෙස පැවති දිනක් ඇතුළත කල්පිරෙන වත්කම් හා වගකීම්වල සෘණ නොගැලපීම 2019 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 11.1 ක්, එනම් එක් දිනක් සඳහා වන වගකීම්වලින් සියයට 72.1 ක්, දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් අවදානම් රහිත රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් විශාල ප්‍රමාණයක් රඳවා ගැනීම සහ එවැනි රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් අනපේක්ෂිත ද්‍රවශීලතා

පරතරයන් පියවා ගැනීම සඳහා අරමුදල් සපයා ගැනීමේ සුරැකුමක් ලෙස යොදා ගැනීමට ඇති හැකියාව හේතුවෙන්, ද්‍රවශීලතා ගැටලුවලට මුහුණදුන් එක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවකු හැර අනෙකුත් ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල ද්‍රවශීලතා අවදානම පහළ මට්ටමක පැවතිණි. ද්‍රවශීලතා පරතර පියවා ගැනීම සඳහා පෙර සූදානම් කරගත් හදිසි අරමුදල් සපයා ගැනීමේ සැලසුම්ද ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් බොහෝමයක් සතුව පැවතිණි.

වෙළඳපොළ සහභාගිත්වය

ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරකම් : භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ වෙන්දේසිවල ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයෙහි මිශ්‍ර කාර්යසාධනයක් පිළිබිඹු කරන ලදී. 2019 වසරේදී පවත්වන ලද සමස්ත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසි 52 මගින් පිළිගන්නා ලද සමස්ත ලංසු ප්‍රමාණය සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකුවල ප්‍රාථමික අලෙවිකාර අංශයන්, ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් සහ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ දායකත්වය පිළිවෙලින් සියයට 70.9, සියයට 28.3 සහ සියයට 0.8 ක් විය. කෙසේ වෙතත්, 2019 වසරේදී පැවැත්වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි වලට ඉහළම සහභාගිත්වය දැක්වූ සේවක අර්ථසාධක අරමුදල, වෙන්දේසි 12 ක් ඇතුළත පිළිගත් බැඳුම්කරවලින් සියයට 41.1 කට දායක විය.

ද්විතීයික වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරකම් : 2018 වසර හා සැසඳීමේදී 2019 වසර තුළදී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් හා සම්බන්ධ ද්විතීයික වෙළඳපොළ ගනුදෙනු රුපියල් බිලියන 8,108.4 ක් දක්වා සියයට 7.7 කින් සැලකිය යුතු වැඩිවීමක් දක්නට ලැබිණි. 2019 වසර තුළදී සිදුකරන ලද සමස්ත ද්විතීයික වෙළඳපොළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 79.7 ක් ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනු විය. එකවර මිලදී ගැනුම් සහ එකවර විකුණුම්, 2018 වසර සමඟ සැසඳීමේ දී 2019 වසර තුළ දී පිළිවෙලින්, සියයට 37.8 කින් සහ සියයට 23.0 කින් වැඩි විය.

අධීක්ෂණ සහ නියාමන ක්‍රියාමාර්ග

2019 වසරේදී ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සඳහා අධීක්ෂණ සහ නියාමන ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ගනු ලැබීය. ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනු සඳහා වන වෙළඳපොළ පරිචයන් ප්‍රමිතගත කිරීමේ පරමාර්ථයෙන්, 2019 දෙසැම්බර් 20 වන දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි අලෙවිකාර සෘජු සහභාගිකරුවන්ගේ නිර්ලේඛන භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ බිල්පත්වල ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු සඳහා වූ විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.

8.15 සංඛ්‍යා සටහන
බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතනවල ක්‍රියාකාරිත්වය

අයිතමය	රු. බිලියන
2019	
මුළු වත්කම්	5.8
ණය සහ අත්තිකාරම්	4.7
ආයෝජන	0.1
වෙනත්	1.0
මුළු වගකීම්	3.7
මුළු ණය ගැනීම්	2.5
වෙනත්	1.3
හිමිකම්	2.1
ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය	1.1
සංචිත	0.1
මූලික ප්‍රාග්ධනය	1.9
පොලී ආදායම	1.6
පොලී වියදම	0.3
ශුද්ධ පොලී ආදායම	1.3
බදු පෙර ලාභය/අලාභය	0.2
බදු පසු ලාභය/අලාභය	0.1

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම්වල ක්‍රියාකාරිත්වය

2016 අංක 6 දරන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පනත යටතේ මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන 3 කට බලපත්‍ර නිකුත් කරන ලද අතර ඒවා බෙරෙන්ඩිනා මයික්‍රෝ ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් සමාගම, ලක් ජය මයික්‍රෝ ෆිනැන්ස් සමාගම සහ දුම්බර මයික්‍රෝ ක්‍රෙඩිට් සමාගම නම් වේ. බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් අංශය විසින් 2019 වසර අවසානය වනවිට රුපියල් බිලියන 5.8 ක වත්කම් ප්‍රමාණයක් වාර්තා කරන ලද අතර ඉන් රුපියල් බිලියන 4.7 ක්, එනම් සියයට 81.7 ක්, ගනුදෙනුකරුවන් වෙත ණය සහ අත්තිකාරම් වශයෙන් ප්‍රදානය කරන ලදී. මෙම අංශයේ සමස්ත මූලික ප්‍රාග්ධන මට්ටම රුපියල් බිලියන 1.9 ක පැවතිණි. 2019 වසර අවසානය වනවිට මූලික ප්‍රාග්ධනය සහ ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳ අවම විචක්ෂණතා රෙගුලාසිට සියලු බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් අනුකූල විය. වියදම්වල සැලකිය යුතු වැඩිවීමක් තිබියදීත්, මෙම අංශය 2019 වසර අවසන් වන විට බදු ගෙවීමෙන් පසු රුපියල් බිලියන 0.1 ක සමස්ත ලාභයක් වාර්තා කළේය.

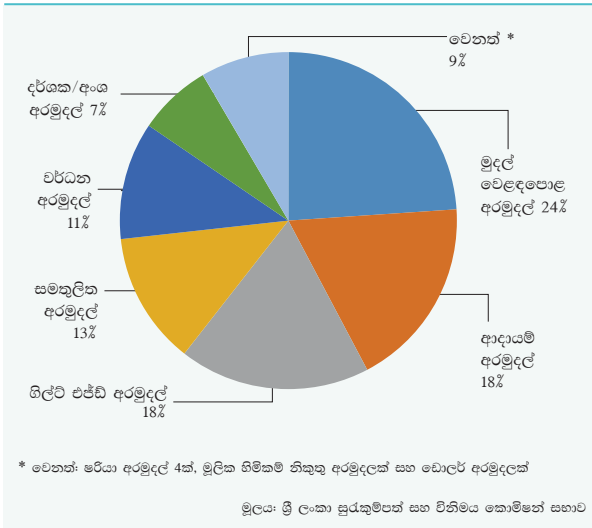
ඒකක භාර

ඒකක භාර සංඛ්‍යාව 2018 දෙසැම්බර් අවසානය වන විට වාර්තා කළ 75 ක සිට 71 ක් දක්වා 2019 වසර අවසාන වන විට පහත වැටුණු අතර ඒකක භාර කළමනාකරණ සමාගම් සංඛ්‍යාව 14 ක්ව පැවතිණි. 71 ක් වන ඒකක භාර අරමුදල් සංඛ්‍යාව මුදල් වෙළඳපොළ අරමුදල් 17 කින්ද, ගිල්ටි ඒඩ්ස් අරමුදල්

3.14 රූප සටහන

අරමුදල් සංඛ්‍යාව අනුව ඒකක භාර අංශයේ වර්ගීකරණය

13 කින්ද, ආදායම් අරමුදල් 13 කින්ද, සමතුලිත අරමුදල් 9 කින්ද, වර්ධන අරමුදල් 8 කින්ද, දර්ශක අරමුදල් 5 කින්ද, ෂරියා අරමුදල් 4 කින්ද, මූලික හිමිකම් නිකුතු අරමුදලකින් සහ ඩොලර් බැඳුම්කර අරමුදලකින් ද සමන්විත විය.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

2019 වසර තුළදී ඒකක භාර අංශයේ සමස්ත වත්කම් පදනමෙහි වර්ධනයක් දක්නට ලැබිණි. 2019 වසර අවසානයේදී මෙම අංශයේ සමස්ත වත්කම් රුපියල් බිලියන 104.9 ක් දක්වා සියයට 63.2 කින් ඉහළ යන ලදී. නිකුත් කරන ලද ඒකක සංඛ්‍යාව 2018 වසර අවසානයේදී වාර්තා කළ මිලියන 3,368 ක සිට 2019 වසර අවසානයේදී මිලියන 4,769 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සමස්ත ඒකක හිමියන් ගණන 2018 වසර අවසානයේ වාර්තා කළ 42,093 ක සිට 2019 වසර අවසාන වන විට 46,481 දක්වා ඉහළ ගියේය.

ආයෝජන

2019 වසර අවසන් වන විට රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජන මෙම අංශයේ මුළු වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 3.8 ක පැවතිණි. කෙසේවුවද, මෙම අංශයේ කොටස්වල ආයෝජනය මුළු වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2018 වසර අවසානයේදී පැවති සියයට 14.7 ට සාපේක්ෂව 2019 වසර අවසානයේදී සියයට 9.4 ක් දක්වා පහත වැටුණි.

3.16 සංඛ්‍යා සටහන

ඒකක භාර අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය

අයිතමය	2018 (අ)	2019 (ආ)
ඒකක භාර සංඛ්‍යාව	75	71
සමස්ත ඒකක හිමියන්ගේ සංඛ්‍යාව	42,093	46,481
නිකුත් කළ ඒකක ගණන (මිලියන)	3,368	4,769
සමස්ත වත්කම් (රු. බිලියන)	64.3	104.9
ශුද්ධ වත්කම් අගය (රු. බිලියන)	64.2	104.8
කොටස්වල ආයෝජන (රු. බිලියන)	9.5	9.8
සමස්ත ශුද්ධ වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	14.7	9.4
රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය (රු. බිලියන)	2.5	4.0
සමස්ත වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	3.8	3.8

(අ) සංශෝධිත
(ආ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂන් සභාව
ශ්‍රී ලංකා ඒකකභාර සංගමය

රක්ෂණ අංශය

2019 වසර තුළදී රක්ෂණ අංශයෙහි වත්කම් පදනම වර්ධනයක් වාර්තා කළද, ලාභදායීතාවයෙහි අඩු වීමක් වාර්තා කරන ලදී. 2019 වසර අවසානය වන විට රක්ෂණ සමාගම් 28 ක් මෙහෙයුම් කටයුතුවල නිරත වූ අතර, ඉන් 13 ක් දිගුකාලීන රක්ෂණ සමාගම් ලෙසත්, 12 ක් සාමාන්‍ය රක්ෂණ සමාගම් ලෙසත්, ඉතිරි සමාගම් 3 දිගුකාලීන සහ සාමාන්‍ය රක්ෂණ යන ව්‍යාපාර දෙකෙහිම නිරත වූහ. ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව විසින් 2019 වසරේදී එක් සාමාන්‍ය රක්ෂණ සමාගමකට නව බලපත්‍රයක් නිකුත් කරන ලදී. 2019 වසර වන විට කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව තුළ ලයිස්තුගත වූ රක්ෂණ සමාගම් සංඛ්‍යාව 9 ක් විය. මීට අමතරව, 2019 වසර තුළදී සාමාන්‍ය රක්ෂණ ව්‍යාපාරයෙහි හෝ සාමාන්‍ය හා දිගුකාලීන රක්ෂණය යන ව්‍යාපාර දෙකෙහිම නිරත වන රක්ෂණ තැරැව්කාර සමාගම් 66 ක් විය.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

2019 වසර අවසාන වන විට රක්ෂණ අංශයෙහි මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 691.4 ක් වූ අතර එය සියයට 11.6 කින් වර්ධනය වී තිබුණි. දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයෙහි වත්කම් පදනම 2018 වසර අවසාන වන විට තිබූ රුපියල් බිලියන 429.7 ක සිට 2019 වසර අවසාන වන විට රුපියල් බිලියන 487.2 ක් දක්වා සියයට 13.4 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර, සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයෙහි වත්කම් පදනම රුපියල් බිලියන 204.2 ක් දක්වා සියයට 7.4 කින් ඉහළ ගියේය. 2019 වසර අවසාන වන විට රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයෙහි වත්කම් තව දුරටත් ඉහළ අගයක් දරමින් සියයට 70.5 ක් වූ අතර, මෙය 2018 වසර අවසානයේ

8.17 සංඛ්‍යා සටහන
රක්ෂණ අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය

අයිතමය	රු. බිලියන	
	2018 (අ)	2019 (ආ)
සමස්ත වත්කම්	619.8	691.4
රජයේ සුරැකුම්පත්	229.6	242.4
හිමිකම් කොටස්	42.4	41.4
අතැති මුදල් හා තැන්පතු	93.5	108.2
සමස්ත ආදායම	228.7	252.2
වාරික ආදායම	181.5	196.8
අයෝජන ආදායම	47.2	55.2
බදු පෙර ලාභය	35.4	27.8
ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	312.1	298.0
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	178.3	231.2
රඳවා ගැනීම් අනුපාතය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	95.8	95.8
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	81.6	83.0
හිමිකම් අනුපාතය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	47.1	45.6
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	65.1	67.4
ඒකාබද්ධ මෙහෙයුම් අනුපාතය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	100.6	96.0
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	101.3	105.3
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	5.9	3.9
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	6.0	6.1
හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	25.8	16.0
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	13.1	12.3
ප්‍රාරක්ෂණ අනුපාතය (%)		
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	18.0	14.7

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව
(ආ) තාවකාලික

වාර්තා වූ සියයට 69.3 ට සාපේක්ෂව සුළු වර්ධනයකි. මෙම වර්ධනයට සමගාමීව රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයෙහි වත්කම් 2018 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 30.7 සිට 2019 වසර අවසාන වන විට සියයට 29.5 දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි.

රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියාහළ වාරිකය 2018 වසර අවසානයේදී පැවැති රුපියල් බිලියන 181.5 සිට 2019 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 196.8 ක් කරා ළඟා වූ අතර මෙය සියයට 8.4 ක වර්ධනයකි. දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ දළ ලියාහළ වාරිකය සියයට 10.6 කින්ද, සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ දළ ලියාහළ වාරිකය සියයට 6.7 කින්ද වසර තුළදී වර්ධනය විය. කෙසේ වෙතත්, සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශය 2019 වසර අවසානයේදී ද රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියාහළ වාරිකයට ප්‍රධාන දායකත්වය දෙමින් සියයට 54.9 ක දායකත්වයක් වාර්තා කළේය. සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ ප්‍රධාන කාණ්ඩය වන මෝටර් රථ කාණ්ඩයේ දළ ලියාහළ වාරිකය 2019 වසර අවසානයේදී සියයට

4.0 කින් සුළු වශයෙන් වර්ධනය විය. සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ දළ ලියාහළ වාරිකයන්හි ඉහළම වර්ධන වේගය 2019 වසර තුළදී සෞඛ්‍ය රක්ෂණ කාණ්ඩයෙන් වාර්තා වූ අතර එය සියයට 16.9 කින්ද, ඉන්පසු ඉහළම වර්ධන වේගය වාර්තා කළ ගිනි රක්ෂණ කාණ්ඩය සියයට 15.5 කින් ද වර්ධනය විය. දළ ලියාහළ වාරිකයට අඩුම දායකත්වයක් දක්වන සාගර රක්ෂණ කාණ්ඩය 2019 වසර තුළදී සියයට 1.3 කින් වර්ධනය විය.

ඉපැයීම්

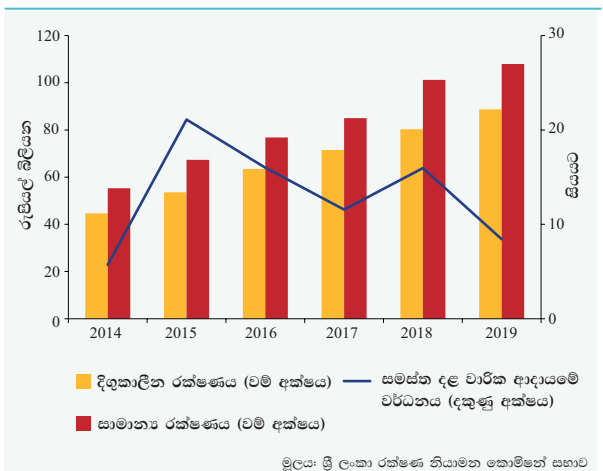
රක්ෂණ අංශයෙහි ලාභදායීතාවයේ පහත වැටීමක් දක්නට ලැබුණ අතර 2019 වසර තුළදී එහි ලාභය සියයට 21.7 කින් පහළ වැටුණි. මෙම ලාභදායීතාවයේ පහත වැටීම දිගුකාලීන රක්ෂණ සහ සාමාන්‍ය රක්ෂණ යන උප අංශ දෙකෙහිම දක්නට ලැබිණි. වසර තුළදී දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයෙහි ලාභය සියයට 25.9 ක පහත වැටීමක් වාර්තා කළ අතර සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයෙහි ලාභය සියයට 12.9 කින් පහත වැටුණි. මේ අතර, මෙම අංශයේ ප්‍රාරක්ෂණ ලාභ සියයට 11.1 කින් 2019 වසර තුළදී පහත වැටුණි.

2019 වසරේදී රක්ෂණ අංශයේ හිමිකම් පෑම් රුපියල් බිලියන 97.8 ක් කරා ළඟා වූ අතර එය සියයට 10.3 ක වර්ධනයකි. 2019 වසර තුළදී සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයෙහි හිමිකම් පෑම් සියයට 12.6 කින් ඉහළ ගිය අතර දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයෙහි හිමිකම් පෑම් සියයට 7.1 කින් ඉහළ යන ලදී.

රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත ආයෝජන ආදායම 2019 වසර තුළදී සියයට 16.8 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. කෙසේ වුවද 2018 වසරේ පැවති සියයට 6.0

8.15 රූප සටහන

රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියාහළ වාරික අදායම

සිට 2019 වසරේදී සියයට 6.1 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් ඉහළ ගිය සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය හැරුණු කොට රක්ෂණ අංශයේ අනෙකුත් සියලුම ලාභදායීත්ව අනුපාතවල පහත වැටීමක් වාර්තා විය. තවද, පුරක්ෂණ අනුපාතය 2018 වසරේදී වාර්තා කළ සියයට 18.1 සිට 2019 වසර තුළදී සියයට 14.7 ක් දක්වා පහත වැටුණි. දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය 2018 වසරේදී පැවැති සියයට 5.9 සිට 2019 වසරේදී සියයට 3.9 ක් දක්වා පහත වැටුණි. සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය 2018 වසරේදී වාර්තා කළ සියයට 13.1 සිට 2019 වසරේදී සියයට 12.3 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණු අතර, දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය 2018 වසරේදී වාර්තා කළ සියයට 25.8 සිට 2019 වසරේදී සියයට 16.9 ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි.

ප්‍රාග්ධනය සහ ආයෝජනය

2019 වසර තුළදී දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ සමස්ත වත්කම් මත ප්‍රාග්ධන අනුපාතය සියයට 23.0 ක පැවති අතර, සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ සමස්ත වත්කම් මත ප්‍රාග්ධන අනුපාතය 2018 වසර අවසානයේදී පැවති සියයට 49.0 සිට 2019 වසර අවසානයේදී සියයට 46.0 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව විසින් පනවන ලද ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අවශ්‍යතාවයන්ට සියලුම රක්ෂණ සමාගම් අනුකූල විය.

රක්ෂණ අංශයෙහි ආයෝජන තව දුරටත් වැඩි වශයෙන් රජයේ සුරැකුම්පත් මත කේන්ද්‍රගත වී ඇත. එනමුත් දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශය රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර ඇති වත්කම් මුළු වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2018 වසර අවසානයේදී පැවති සියයට 41.1 සිට 2019 වසර අවසානයේදී සියයට 38.7 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. මෙම සුළු පහත වැටීමට අනුරූපව සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර ඇති වත්කම් මුළු වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 2018 වසර අවසානයේදී වාර්තා කළ සියයට 28.0 ට සාපේක්ෂව 2019 වසර අවසානයේදී සියයට 26.4 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ ව්‍යාපාර වස්තු මත ආයෝජන අනුපාතය 2018 වසර අවසානයේදී පැවැති සියයට 6.9 ක සිට 2019 වසර අවසානයේදී සියයට 6.2 ක් දක්වා පහළ යන ලදී. ඒ අතර, සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ ව්‍යාපාර වස්තු මත ආයෝජන අනුපාතය 2018 වසර අවසානයේදී පැවැති සියයට 6.7 ක සිට 2019 වසර අවසානයේදී සියයට 5.6 ක් දක්වා පහත වැටුණි.

අධීක්ෂණ සහ නියාමන සංවර්ධනයන්

2019 වසර තුළදී ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව විසින් නිකුත් කරන ලද විධාන හා චක්‍රලේඛ නේතුකොට රක්ෂණ අංශයේ අධීක්ෂණ හා නියාමන කටයුතු තවදුරටත් ශක්තිමත් විය. ජීවිත රක්ෂිතයා රක්ෂණ ඔප්පුවෙහි ඔප්පු හිමියා නොවන ඇතැම් අවස්ථාවල ජීවිත රක්ෂිතයාට/ප්‍රතිලාභියාට රක්ෂණ ඔප්පු පිටපත් ලබා දී නොමැති බැවින් ‘ජීවිත රක්ෂිතයාට/ප්‍රතිලාභියාට රක්ෂණ ඔප්පු ලියකියවිලි සැපයීම’ යන විධානය සංශෝධනය කරන ලද අතර, ස්වාධීන සෞඛ්‍ය රක්ෂණ ඔප්පු නිකුත් කිරීම සඳහාද දිගුකාලීන රක්ෂණ සමාගම්වලට චක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී. තවද, ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව විසින් අවම ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූල වීම සම්බන්ධයෙන් රක්ෂණ නැරඹිකාර සමාගම් වෙත විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.

විශ්‍රාම අරමුදල්

2019 වසර අවසානයේදී විශ්‍රාම අරමුදල්වල වත්කම් මූල්‍ය අංශයේ මුළු වත්කම් වලින් සියයට 15.4 ක් වූ අතර එය රුපියල් බිලියන 3,096.5 ක් ලෙස වාර්තා විය. විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයේ ප්‍රමුඛත්වය දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල, එම අංශයේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 82.0 ක් නියෝජනය කරයි. මීට අමතරව, සේවා නියුක්තිකයන්ගේ භාර අරමුදල සහ රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල නම්වූ රාජ්‍ය ආයතන විසින් කළමනාකරණය කරන අරමුදල් දෙකක්ද වේ.

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

1958 අංක 15 දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් (සේ.අ.අ./අරමුදල) පනත යටතේ අරමුදලෙහි භාරකාරීත්වය මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය වෙත පවරා ඇති අතර, එහි පරිපාලනය කමිකරු කොමසාරිස් වෙත පවරා ඇත.

(අ) සාමාජිකත්වය, සාමාජික ශේෂයන් සහ ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් : අරමුදලෙහි මුළු වටිනාකම 2018 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 2,289.4 ට සාපේක්ෂව 2019 වසර අවසානය වන විට සියයට 11.0 ක් වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින්, අරමුදලෙහි සමස්ත වටිනාකම රුපියල් බිලියන 2,540.4 දක්වා රුපියල් බිලියන 251.1 කින් වැඩි විය. මෙම වර්ධනය සාමාජිකයන්ගේ ශුද්ධ ආයක මුදල් ලැබීම් (ආයක මුදල් ලැබීම්වලින් ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් අඩු කළ පසු) සහ අරමුදලෙහි ආයෝජනය මගින් උපයාගත් ආදායම්වල ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයක් විය. අරමුදලෙහි සාමාජිකයන්

8.18 සංඛ්‍යා සටහන
සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ කාර්යසාධනය පිළිබඳ වසර පහක සාරාංශය

අයිතමය	රු. බිලියන				
	2015	2016	2017	2018	2019(අ)
අරමුදලේ සමස්ත වටිනාකම සාමාජිකයන් සඳහා වූ මුළු වගකීම	1,664.9	1,841.5	2,066.3	2,289.4	2,540.4
මුළු දයක මුදල් ලැබීම්	102.5	118.3	133.3	145.0	157.2
මුළු ප්‍රතිලාභ ගෙවීම්	77.8	108.4	117.5	108.0	126.3
ශුද්ධ දායක මුදල් ලැබීම්	24.7	9.9	15.8	37.0	30.9
ශුද්ධ ලාභය	156.9	175.9	202.9	190.6	228.8

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වෙත වූ මුළු වගකීම 2019 වසර අග වනවිට රුපියල් බිලියන 2,497.6 ක් වූ අතර, එය 2018 වසර අග පැවති රුපියල් බිලියන 2,254.2 ට සාපේක්ෂව සියයට 10.8 ක වර්ධනයකි. 2019 වසර සඳහා මුළු දායක මුදල් ලැබීම් රුපියල් බිලියන 157.2 දක්වා සියයට 8.4 කින් වර්ධනය විය. 2019 වසරේදී සාමාජිකයන් හා ඔවුන්ගේ නෛතික උරුමකරුවන් හට, රුපියල් බිලියන 126.3 ක සමස්ත ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් සිදු කල අතර එය 2018 වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 17.0 ක වර්ධනයකි. ඒ අනුව, 2019 වසරේ පැවති ශුද්ධ දායක මුදල් ලැබීම් පෙර වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 37.0 හා සසඳන කල රුපියල් බිලියන 30.9 ක් විය. 2019 වසරේ අරමුදලෙහි ශුද්ධ ලාභය රුපියල් බිලියන 222.8 ක් වූ අතර, එය පෙර වසරේ ශුද්ධ ලාභය වූ රුපියල් බිලියන 190.6 හා සසඳන විට සියයට 16.9 කින් වැඩි වී ඇත. මෙයට ප්‍රධානතම හේතුව වූයේ, 2018 ට සාපේක්ෂව රුපියල් බිලියන 25.2 කින් පොලී ආදායම ඉහළ යෑම සහ ලැයිස්තු ගත කොටස් ආයෝජන වෙළඳපොළ මිලට අගය කිරීමේදී 2018 වසරේදී ඇති වී තිබූ රුපියල් බිලියන 10.9 ක අලාභය, 2019 වසර තුළදී රුපියල් බිලියන 1.9 දක්වා අඩු වීමයි.

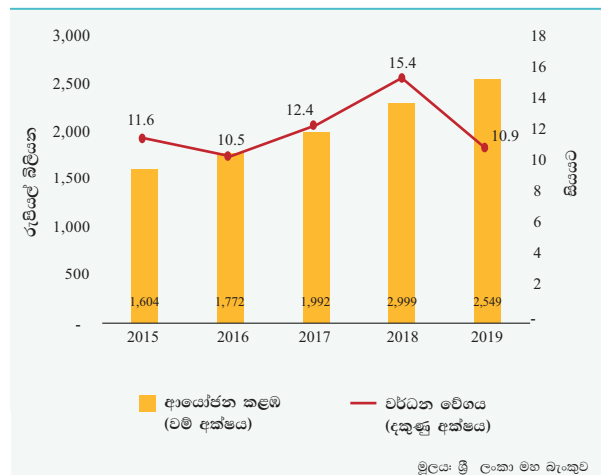
(ආ) අරමුදල් ආයෝජනය හා ප්‍රතිලාභ : අරමුදලෙහි සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි වටිනාකම (පොත් අගය) 2018 වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 2,298.8 ට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී රුපියල් බිලියන 2,548.7 දක්වා සියයට 10.9 කින් වර්ධනය විය. අරමුදලෙහි ආයෝජන ප්‍රතිපත්තිය, සාමාජිකයන්ට දිගුකාලීන ධන මූර්ත ප්‍රතිලාභයක් ලබා දීමේ අරමුණ පෙරදැරිව ක්‍රියාත්මක කෙරෙනු ඇති අතර එහිදී අරමුදලේ සුරක්ෂිත භාවය සාක්ෂාත් කිරීම මෙන්ම සාමාජික ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් සහ අනෙකුත් මෙහෙයුම් වියදම් පියවීම සඳහා අවශ්‍ය ද්‍රවශීලතාවය පවත්වා ගැනීමද සහතික කරනු ලැබේ. ඒ අනුව, 2019 වසර අවසානය වන විට අරමුදලෙහි සමස්ත ආයෝජනයන්ගෙන් සියයට

93.8 ක් රජයේ සුරැකුම්පත්හි ආයෝජනය කර තිබූ අතර, සමාගම් කොටස්වල සියයට 3.0 ක් ද, සාංගමික ණය හා භාරකාර සහතිකපත්වල සියයට 1.7 ක් ද, ස්ථාවර තැන්පතු වල සියයට 0.9 ක් ද, ඉතිරි සියයට 0.6 ප්‍රතිචක්‍රණී ගිවිසුම්වලද ආයෝජනය කර තිබුණි.

අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන ආදායම 2019 වසරේදී රුපියල් බිලියන 259.0 ක් වූ අතර, එය පෙර වසර හා සැසඳීමේදී සියයට 16.5 ක වර්ධනයකි. ක්‍රමක්ෂය ලාභ ඇතුළුව පොලී ආදායම, අරමුදලෙහි ප්‍රධාන ආදායම් ප්‍රභවය ලෙස අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යෑමට හැකි වූ අතර එය 2018 වසරේ උපයන ලද රුපියල් බිලියන 229.4 ට සාපේක්ෂව 2019 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 254.7 දක්වා සියයට 11.0 කින් වර්ධනය විය. තවද, 2019 වසරේ ලාභාංශ ආදායම ද රුපියල් බිලියන 6.2 දක්වා වර්ධනය වූ අතර, එය 2018 වසරේ දී වූ රුපියල් බිලියන 3.9 ට සාපේක්ෂව සියයට 60.7 ක වැඩි වීමකි. ශුද්ධ ලාභය සාධාරණ අගයට අනුව ගත් විට, මූල්‍ය වත්කම් මත ශුද්ධ අලාභය 2018 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 10.9 ක් වූ අතර 2019 වසරේදී එය රුපියල් බිලියන 1.9 ක අලාභයක් විය.

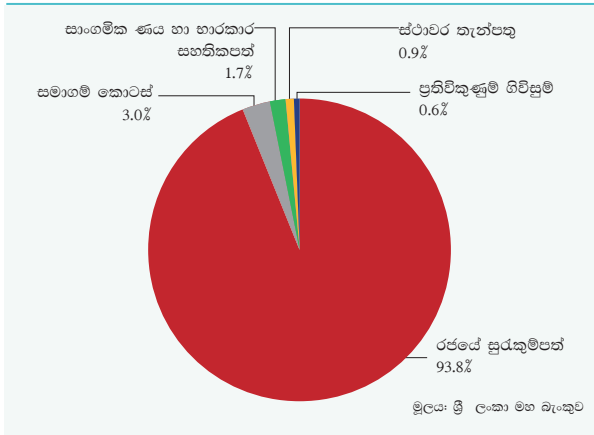
2019 වසරේදී අරමුදලෙහි සමස්ත දළ ආදායම රුපියල් බිලියන 259.3 ක් ලෙස සටහන් වූ අතර, එය පෙර වසර හා සැසඳීමේදී සියයට 16.4 ක වැඩි වීමකි. මෙහෙයුම් වියදම් සහ බදු සඳහා වෙන් කිරීම් කළ පසු 2019 වසරෙහි ශුද්ධ ලාභය රුපියල් බිලියන 228.8 ක් වූ අතර එය 2018 වසර සමඟ සැසඳීමේදී සියයට 16.9 ක ඉහළ යෑමකි. ආයෝජනය මත සියයට 10.7 ක ප්‍රතිලාභයක් උපයා ගැනීමට සේවක අර්ථසාධක

8.16 රූප සටහන
සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ ආයෝජන කළඹෙහි වර්ධනය (පොත් අගය)

8.17 රූප සටහන
සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ ආයෝජන කළමනාකරණ සංයුතිය (2019 වසර අවසානය වන විට)

අරමුදලට හැකිවූ අතර අරමුදලෙහි දළ ආදායමට සාපේක්ෂව මෙහෙයුම් වියදම් අනුපාතය 2019 වසරේදී සියයට 0.6 ක් ලෙස පවත්වා ගෙන යෑමට හැකිවිය. 2018 අප්‍රේල් මස පළමු දින සිට ක්‍රියාත්මක වූ 2017 අංක 24 දරන නව දේශීය ආදායම් බදු පනත හඳුන්වා දීමත් සමඟ අරමුදලෙහි ආදායම් බදු අනුපාතය සියයට 10 සිට සියයට 14 දක්වා ඉහළ ගිය අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අරමුදලෙහි ආදායම් බදු වියදම පෙර වසර හා සැසඳීමේදී රුපියල් බිලියන 4.2 කින් වැඩි විය. මීට අමතරව, පෙර පැවති ආදායම් බදු පනත යටතේ දළ ආදායමක් ලෙස හඳුනාගත් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර පොලී මත සියයට 10 ක් වූ රඳවා ගැනීමේ බදු, 2018 අප්‍රේල් මස පළමු දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි පොලී ආදායම් ලෙස හඳුනා ගැනීම අහෝසි කර ඇත. තවද, මූල්‍ය උපකරණ වර්ගීකරණය හා මිනුම්කරණය සඳහා අදාළ වන ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති අංක 09 ට අනුව අරමුදලෙහි 2019 වසර අවසාන ගිණුම් පිළියෙළ කරන ලදී. ඒ අනුව ලැයිස්තුගත ව්‍යාපාර කොටස්, වෙළඳපොළ මිල අනුව සාධාරණ අගයට ගණනය කරන ලද අතර පැවති වෙළඳපොළ තත්ත්වය අනුව රුපියල් බිලියන 1.9 ක අලාභයක් 2019 වර්ෂයේ ලාභයට ගලපන ලදී. තවද, ලාභ සමතුලිතතා සංවිනයට රුපියල් බිලියන 7.7 ක් මාරු කිරීමෙන් අනතුරුව, 2019 වසරේදී සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සාමාජික ශේෂයන් මත සියයට 9.25 ක පොලී අනුපාතයක් ප්‍රකාශයට පත්කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇත.

(ඇ) අවදානම් කළමනාකරණය : ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්වල වගවීම සහ විනිවිදභාවය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් පවත්නා අවදානම් කළමනාකරණ

රාමුව 2019 දී තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. ඒ අනුව, පවත්නා ක්‍රියා පටිපාටි වැඩිදියුණු කිරීමට සහ ප්‍රමාණවත් අභ්‍යන්තර පාලනයන් පවත්වා ගනිමින් වෙළඳපොළ අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල වන පරිදි ආයෝජන තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට වැඩි ස්වාධීනත්වයක් ලබා දීම පිණිස ආයෝජන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශය සංශෝධනය කර යාවත්කාලීන කරන ලදී. තවද, සංශෝධිත ආයෝජන මාර්ගෝපදේශය ළඟදීම හඳුන්වා දීමට නියමිතය. මීට අමතරව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අවදානම් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුවේ මඟ පෙන්වීම ඇතිව සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ, මූලික මූල්‍ය හා මූල්‍ය නොවන අවදානම් හඳුනාගෙන ඒවා සපුරාලීම සඳහා අවදානම් පිළිබඳ ලෝක බැංකු ප්‍රවීණයන් කණ්ඩායමක් විසින් පුළුල් අවදානම් තක්සේරුවක් සිදු කරන ලදී. මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන්ගේ සහභාගිත්වය සහිත අවදානම් අධීක්ෂණ කමිටුව හරහා සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ අවදානම්, මුදල් මණ්ඩලයට වාර්තා කිරීමේ ක්‍රියාවලිය වසර පුරා අඛණ්ඩව සිදු කෙරිණි.

8.19 සංඛ්‍යා සටහන
සේවක අර්ථසාධක අරමුදලෙහි වසර පහක ප්‍රධාන මූල්‍ය කාර්යසාධනය පිළිබඳ සාරාංශය

අයිතමය	2015	2016	2017	2018	2019(අ)
පොලී සහ ක්‍රමක්ෂය					
ලාභ	169,645.9	193,656.3	219,635.3	229,446.0	254,681.0
ලාභාංශ ආදායම	3,512.4	4,262.6	2,993.6	3,887.6	6,247.5
උපලබ්ධි වූ ප්‍රාග්ධන					
ලාභ / අලාභ	1,724.3	1,064.0	-	7.2	0.1
ලාභය හෝ අලාභය තුළින් සාධාරණ අගයට ඇති මූල්‍ය වත්කම් මත ඉද්ධ ලාභය / අලාභය	-394.0	-842.1	1,476.9	-10,901.3	-1,890.0
මූල්‍ය වත්කම් භාතිකරණය	-2,956.6	-5,231.6	-1,502.1	0.6	0.3
ආයෝජන ආදායම	171,532.0	192,909.1	222,603.7	222,440.1	259,038.9
වෙනත් ආදායම්	323.3	162.3	588.8	403.0	283.8
සමස්ත දළ ආදායම	171,855.3	193,071.4	223,192.5	222,843.1	259,322.7
මෙහෙයුම් වියදම්	-1,190.6	-1,487.2	-1,348.7	-1,505.3	-1,581.8
ආදායම් බදු	-13,727.4	-15,657.2	-18,897.1	-30,720.4	-34,964.6
වර්ෂය සඳහා ලාභය	156,937.3	175,927.0	202,946.8	190,617.4	222,776.4
ඉදිරියට ගෙන එන					
ලද රඳවාගත් ලාභ	311.3	215.6	189.3	2,471.0	159.5
ලැයිස්තුගත නොකළ කොටස් බැහැර කිරීම මත ප්‍රාග්ධන ලාභය	-	-	-	-	90.0
බෙදාහැරීම සඳහා ඇති ලාභය	157,248.6	176,142.5	203,136.1	193,088.4	223,025.8
සාමාන්‍ය ආයෝජන මත ප්‍රතිලාභ (%)	11.3	11.4	11.8	10.4	10.7
පොලී අනුපාතය (%)	10.50	10.50	10.50	9.50	9.25

(අ) තාවකාලික මූල්‍ය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල

විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයේ වත්කම් පදනමට සියයට 11.1 ක දායකත්වයක් දක්වන සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල සිය වත්කම් පදනම, සාමාජික සංඛ්‍යාව සහ සමස්ත දායකත්වයේ වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල සතුව ගිණුම් මිලියන 15.3 කට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් පැවතියද 2019 වසරේදී සක්‍රීයව පැවතියේ එයින් මිලියන 2.6 ක් පමණි. අරමුදලට දායකත්වය දක්වන සේවා යෝජකයන් සංඛ්‍යාව 2018 අවසානයේදී වාර්තා කළ 82,416 ක සිට 2019 දෙසැම්බර් අවසානයේදී 82,375 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. මෙම අරමුදලේ සමස්ත නොපියවූ සාමාජික ශේෂයන්ගේ එකතුව 2018 දෙසැම්බර් අවසානයේදී වාර්තා කළ රුපියල් බිලියන 306.5 සිට 2019 දෙසැම්බර් අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 338.6 ක් කරා ළඟා වූ අතර එය සියයට 10.5 ක වර්ධනයකි. සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ සමස්ත දායකත්වය රුපියල් බිලියන 27.5 ක් දක්වා සියයට 8.7 කින් ඉහළ යන ලද අතර, සමස්ත ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 19.8 ක් දක්වා සියයට 8.3 කින් ඉහළ යන ලදී. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2019 වසර තුළදී ශුද්ධ ලැබීම් සියයට 9.7 කින් ඉහළ යන ලදී.

මේ අතර, 2019 දෙසැම්බර් වන විට අරමුදලේ සමස්ත වත්කම් රුපියල් බිලියන 343.3 ක් දක්වා සියයට 10.5 කින් ඉහළ යන ලදී. 2018 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 11.6 ක වර්ධනයක් පෙන්නවමින් මෙම අරමුදලේ

ආයෝජන රුපියල් බිලියන 324.9 ක් දක්වා වැඩිදියුණු විය. මෙම ආයෝජනවලින් රජයේ සුරැකුම්පත්වල සිදුකළ ආයෝජන 2018 වසරේදී වාර්තා කළ සියයට 75.2 ක සිට 2019 වසරේදී සියයට 76.9 ක් දක්වා ආන්තික වර්ධනයක් පෙන්වීය. මුළු ආයෝජනවලින් ස්ථිර තැන්පතුවල සිදුකළ ආයෝජන 2018 වසරේ පැවති සියයට 18.3 හා සසඳන විට 2019 වසරේදී සියයට 17.2 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. තවද, සමාගම් කොටස්වල සිදුකළ ආයෝජන 2018 වසරේදී වාර්තා කළ සියයට 3.7 ට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී සියයට 3.3 දක්වා පහත වැටුණි. සාමාජික ශේෂයන් මත සියයට 8.0 ක ඵලදා අනුපාතයක් පවත්වා ගැනීමට අරමුදල සමත් විය.

අනෙකුත් විශ්‍රාම අරමුදල්

විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයට සියයට 2.1 ක දායකත්වයක් දක්වන රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල සාමාජිකයන් සංඛ්‍යාව සහ ශුද්ධ දායකත්වය අතින් පහත වැටීමක් පෙන්නුම් කළද වත්කම්වල වර්ධනයක් පෙන්වීය. අරමුදලේ සක්‍රීය සාමාජිකයින් සංඛ්‍යාව 2018 වසරේ දෙසැම්බර් අවසානයේ පැවති 227,816 ට සාපේක්ෂව 2019 වසරේ දෙසැම්බර් අවසානයේදී 222,739 ක් විය. 2019 දෙසැම්බර් අවසානය වන විට රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදලෙහි සමස්ත වත්කම් රුපියල් මිලියන 63,674.8 ක් දක්වා සියයට 11.4 කින් වර්ධනය විය. මේ අතර අරමුදලේ ආයෝජන 2019 වසර අවසානය වන විට රුපියල් මිලියන 62,315.4 ක් දක්වා සියයට 12.6 කින් වර්ධනය විය. 2018 වසරේ වාර්තා කළ රුපියල් මිලියන 381.2 ක ශුද්ධ දායකත්වය සමඟ සසඳන විට 2019 වසර තුළදී රුපියල් මිලියන 491.3 ක ධනාත්මක ශුද්ධ දායකත්වයක් පෙන්වීය. 2019 වසරේදී රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල විසින් සිය සමස්ත ආයෝජනවලින් රජයේ සුරැකුම්පත්වල සිදුකළ ආයෝජන සියයට 35.5 ක් විය. 2019 වසර සඳහා සාමාජික ශේෂයන් මත ඵලදා අනුපාතිකය සියයට 12.6 ක් විය.

8.20 සංඛ්‍යා සටහන

සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ ක්‍රියාකාරීත්වය

අයිතමය	සේවක අර්ථසාධක අරමුදල		සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල	
	2018 (අ)	2019 (ආ)	2018 (අ)	2019 (ආ)
සමස්ත වත්කම් (රු. බිලියන)	2,289.4	2,540.4	310.8	343.3
සමස්ත නොපියවූ සාමාජික ගිණුම් ශේෂ (රු. බිලියන)	2,254.2	2,497.6	306.5	338.6
සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	18.6	19.0	14.6	15.3
ක්‍රියාකාරී සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	2.8	2.5	2.6	2.6
දායකත්වනා වූ සේවා යෝජිතයන් සංඛ්‍යාව	78,651	74,956	82,416	82,375
සමස්ත දායකත්වය (රු. බිලියන)	145.0	157.2	25.3	27.5
සමස්ත ප්‍රතිලාභ (රු. බිලියන)	106.8	126.3	18.3	19.8
සමස්ත ආයෝජන කළඹ (රු. බිලියන)	2,298.8	2,548.7	291.1	324.9
එයින් රජයේ සුරැකුම්පත් (%)	92.2	93.8	75.2	76.9
දළ ආදායම (රු. බිලියන)	222.8	259.3	28.8	32.1
බෙදාහැරීම් සඳහා පවත්නා ලාභය (රු. බිලියන)	193.1	223.0	23.3	24.6
ආයෝජනය මත ප්‍රතිලාභය (%)	10.4	10.7	9.7	9.7
සාමාජික ගිණුම් සඳහා ගෙවූ පොලී අනුපාතිකය (%)	9.5	9.25	9.0	8.0

(අ) සංශෝධිත මූලයන්: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (ආ) තාවකාලික සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල

8.4 මූල්‍ය වෙළඳපොළ කාර්යසාධනය

දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ

වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව

2019 වසරේ අප්‍රේල් මැද භාගය දක්වා හිඟ තත්වයක පැවති දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව, අගෝස්තු සහ සැප්තැම්බර් මාසයන්හි කෙටි කාලපරාසයකදී හැර වසරේ අනෙකුත් කාලසීමා තුළදී අතිරික්ත මට්ටමක පැවතිණි. දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ

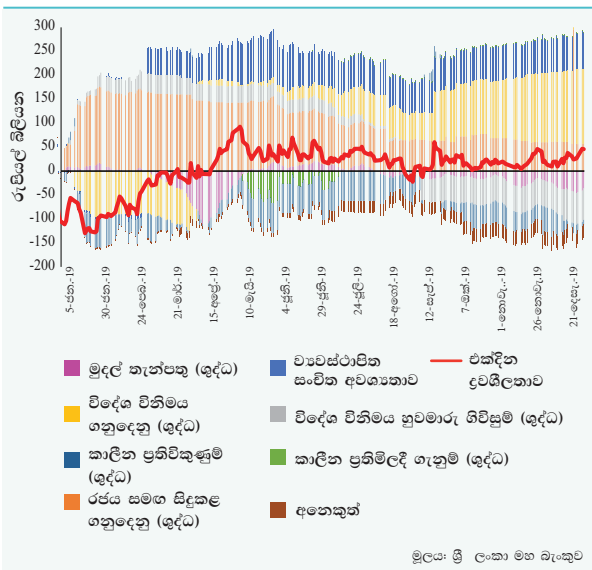

තුළ ද්‍රවශීලතා තත්ත්වය මත ඇතිවන පීඩනය අවම කිරීම සඳහා ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතා අනුපාතය 2019 මාර්තු මස 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි පදනම් අංක 100 කින් සියයට 5.00 දක්වා පහත හෙලන ලදී. කෙසේ වෙතත්, වාණිජ බැංකු විසින් උත්සව සමයේදී මහ බැංකුව වෙතින් මුදල් ආපසු ලබාගැනීම් ඉහළ යෑම සහ රජයේ විදේශ ණය ගෙවීම් හේතුකොටගෙන 2019 අප්‍රේල් මස මැද භාගය පමණ දක්වාම දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ තුළ ද්‍රවශීලතා හිඟයක් පැවතිණි. ඉන්පසුව, ප්‍රධාන වශයෙන් ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් ලද අරමුදල් දේශීය මුදල් බවට පරිවර්තනය කිරීම, මහ බැංකුව විසින් විදේශ මුදල් මිලදී ගැනීම මෙන්ම උත්සව සමයෙන් පසු මහ බැංකුව වෙත වාණිජ බැංකුවලින් ලද මුදල් තැන්පතු ඉහළ යෑම හේතුකොටගෙන එතෙක් හිඟ මට්ටමක පැවති මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව 2019 අප්‍රේල් මස මැද භාගයේ සිට අතිරික්තයක් බවට පත්විය. සමස්තයක් ලෙස ගත්කල, දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ තුළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවක් වාර්තා වුවද, එම අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව, ප්‍රධාන වශයෙන්ම බලපත්‍රලාභී විදේශීය වාණිජ බැංකු කිහිපයකට සීමාවී පැවතිණි. ඒ අනුව, දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතා අතිරික්තයක් පැවතියද, පැවති අසමතුලිත ද්‍රවශීලතා ව්‍යාප්තිය සලකා බලමින්, බර්ත සාමාන්‍ය ඒකික මුදල් අනුපාතිකය තවදුරටත් පහළට නැඹුරු කරවීමේ අරමුණ ඇතිව මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිවිකුණුම් වෙන්දේසි පවත්වන ලදී. විදේශ විනිමය

හුවමාරු ගිවිසුම් සහ මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් පරිණත වීම හේතුකොටගෙන 2019 අගෝස්තු මස අග භාගය වන විට දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ තුළ නැවතත් ද්‍රවශීලතා හිඟයක් ඇති විය. දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ තුළ ඉදිරි කාලයේ අපේක්ෂිත ද්‍රවශීලතා තත්ත්වයන් මෙන්ම, වෙළඳපොළ සහභාගීවන්නන් අතර සිය අවශ්‍යතාව පරිදි සුරැකුම්පත් නොමැති වීම නිසා ස්ථිර පදනමින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීමේ වෙන්දේසි සඳහා වූ ඉල්ලුම අඩුවීම සැලකිල්ලට ගනිමින් 2019 සැප්තැම්බර් මැද භාගයේ සිට දේශීය වෙළඳපොළට ද්‍රවශීලතාව ස්ථිර පදනමින් ලබාදීමේ අරමුණ සහිතව සහ විවිධ වෙළඳ කටයුතු උපකරණ තවදුරටත් පුළුල් කරමින් මහ බැංකුව විසින් ස්ථිර පදනම මත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි හඳුන්වා දෙන ලදී. 2019 දෙසැම්බර් මස අග වන විට මහ බැංකුව විසින් ස්ථිර පදනම මත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මිලදී ගැනීමේ වෙන්දේසි මගින් රුපියල් බිලියන 47.7 ක් දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ වෙත මුදාහරින ලදී. මේ අතර, මහ බැංකුව විසින් දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය තහවුරු කිරීමට බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් වෙත ද්‍රවශීලතාව සැපයීමේ අවශ්‍යතාව සලකා බලා ද්‍රවශීලතා ආධාරක පහසුකමක් 2019 සැප්තැම්බර් මාසයේදී හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම ද්‍රවශීලතා ආධාරක පහසුකම, විවිධ වෙළඳ කටයුතු ඔස්සේ මුදල් වෙළඳපොළ වෙත සංඥා කිරීම කාර්යක්ෂම කිරීමට මෙන්ම, බර්ත සාමාන්‍ය ඒකික මුදල් අනුපාතිකය අවශ්‍ය මට්ටමෙහි පවත්වා ගැනීමටද උපකාරී විය. 2019 දෙසැම්බර් මස අග වන විට මහ බැංකුව විසින් ද්‍රවශීලතා ආධාරක පහසුකම යටතේ බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා එක්දින පදනමින් සපුරා ගැනීම සඳහා රුපියල් බිලියන 22.6 ක් සපයන ලදී. බර්ත සාමාන්‍ය ඒකික මුදල් අනුපාතිකය නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවෙහි මධ්‍ය අගයෙහි පවත්වා ගැනීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ තුළ ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතාවක් පවත්වාගෙන යෑම තහවුරු කරන ලදී. එසේ අලුතින් හඳුන්වා දුන් ක්‍රියාමාර්ගවලට අමතරව, වෙළඳපොළ තත්ත්වයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් අවශ්‍ය පරිදි ද්‍රවශීලතාව වෙළඳපොළට මුදාහැරීමට මෙන්ම, වෙළඳපොළ වෙතින් ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කරගැනීම සඳහා මහ බැංකුව එක්දින පදනමින් සහ කාලීන පදනමින් විවිධ වෙළඳ කටයුතුවල සක්‍රීය ලෙස නිරත විය. ඒ අනුව 2019 දෙසැම්බර් මස අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 37.8 ක ද්‍රවශීලතා අතිරික්තයක් මුදල් වෙළඳපොළ තුළ දක්නට ලැබිණි.

8.18 රූප සටහන

2019 වසර තුළ මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව සහ ඊට බලපෑ සාධකවල දෛනික වෙනස්වීම්

මුදල් වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික

2019 වසරේ පළමු මාස තුන තුළදී නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවෙහි ඉහළ සීමාව ආසන්නයෙහි පැවති බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය, මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ගවලට ක්ෂණිකව ප්‍රතිචාර දැක්වූ අතර, එම අනුපාතිකය, නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවෙහි මධ්‍යය ආසන්නයේ පවත්වා ගැනීමට සක්‍රීය විවට වෙළඳ කටයුතු උපකාරී විය. 2018 අවසාන භාගයේදීත් 2019 මුල් භාගයේදීත් විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා සැලකිල්ලට ගනිමින් බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවෙහි ඉහළ සීමාවෙහි පවත්වා ගැනුණි. විදේශීය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය යහපත් වීමත් සමඟම දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතාවක් පැවතීම හේතුකොටගෙන බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය, නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවෙහි මධ්‍යය කරා ළඟාවිය. 2019 මැයි සහ අගෝස්තු මාස දෙක තුළදී සමස්තයක් ලෙස පදනම් අංක 100 කින් ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩු කිරීමත් සමඟ බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවෙහි මධ්‍යයටත් වඩා පහළට වැටුණි. ඒ අනුව, බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය අපේක්ෂිත මට්ටමේ පවත්වා ගැනීම සඳහා යෝග්‍ය විවට වෙළඳ කටයුතු පවත්වන ලදී. බරිත සාමාන්‍ය වෙළඳපොළ ප්‍රතිමිලදීගැනුම්

8.21 සංඛ්‍යා සටහන

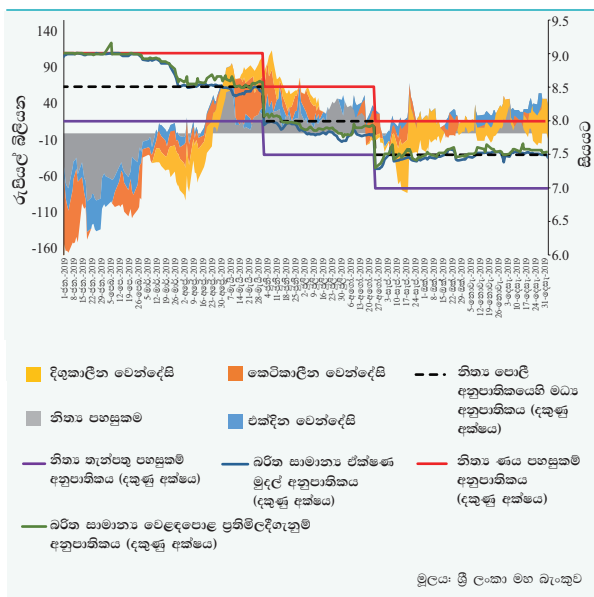
මුදල් වෙළඳපොළ ගනුදෙනු සහ විවට වෙළඳ කටයුතුවල සමස්ත සාරාංශය

ගනුදෙනු	පරිමාව (රුපියල් බිලියන)		බරිත සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතිකය (අවම-උපරිම) - %	
	2018	2019	2018	2019
වෙළඳපොළ				
ඒක්ෂණ මුදල් (එක්දින)	4,196	4,775	7.76 - 9.00	7.28 - 9.00
ප්‍රතිමිලදීගැනුම් (එක්දින)	2,761	3,456	7.48 - 9.00	7.30 - 9.17
විවට වෙළඳ කටයුතු				
එක්දින පදනමින්				
ප්‍රතිමිලදීගැනුම්	1,530	661	7.25 - 8.33	7.31 - 8.56
ප්‍රතිවිකුණුම්	3,386	2,043	7.85 - 8.98	7.31 - 9.00
ද්‍රවශීලතා ආධාරක පහසුකම (ප්‍රතිවිකුණුම්)	-	23	-	7.46 - 7.60
කෙටිකාලීන පදනමින්				
ප්‍රතිමිලදීගැනුම්	215	327	7.27 - 8.28	7.55 - 8.61
ප්‍රතිවිකුණුම්	969	566	7.85 - 9.00	7.39 - 9.00
දිගුකාලීන පදනමින්				
ප්‍රතිමිලදීගැනුම්	97	103	7.38 - 8.33	7.85 - 8.67
ප්‍රතිවිකුණුම්	318	397	7.97 - 8.74	7.30 - 8.86
ස්ථිර පදනමින්				
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදීගැනීම්	40	42	8.25 - 10.10	7.75 - 10.50
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මිලදීගැනීම්	-	48	-	8.47 - 9.25
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකුණුම්	64	-	7.40 - 8.34	-
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර විකුණුම්	-	-	-	-
නිත්‍ය පහසුකම (ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික යටතේ)				
නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම	4,503	7,489	-	-
නිත්‍ය ණය පහසුකම	3,058	4,794	-	-

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.19 රූප සටහන

විවට වෙළඳ කටයුතු සහ එක්දින පොලී අනුපාතිකවල හැසිරීම

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අනුපාතිකයද බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකයට සමාන හැසිරීමක් පෙන්නුම් කළේය. 2019 දෙසැම්බර් අවසානයේදී, බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය සහ බරිත සාමාන්‍ය වෙළඳපොළ ප්‍රතිමිලදීගැනුම් අනුපාතිකය, පිළිවෙළින්, සියයට 7.45 සහ සියයට 7.53 ලෙස පැවතිණි.

අනෙකුත් ප්‍රවණතා

මහ බැංකුව විසින් 2019 තුළදී විවට වෙළඳ කටයුතු යටතේ භාවිතා කරන මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ පුළුල් කරන ලදී. මේ වනවිට වැඩි වශයෙන් ප්‍රතිමිලදීගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් වෙන්දේසි හරහා සිදු කළ විවට වෙළඳ කටයුතු අතරට ද්‍රවශීලතා ආධාරක පහසුකම මෙන්ම නිත්‍ය පදනම මත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි හඳුන්වා දීම යනාදිය එකතු වීමත් සමඟ මහ බැංකුවේ ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණ යාන්ත්‍රණය වඩාත් ශක්තිමත් විය. ද්‍රවශීලතා ආධාරක පහසුකම, විවට

වෙළඳ කටයුතුවල සංඥා කිරීමේ හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීමට උපකාරී වූ අතර, දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි පැවති ව්‍යුහාත්මක ද්‍රවශීලතා ගැටලු විසඳීමට ස්ථිර පදනම මත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි උපකාරී විය.

2019 තුළදී මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී යම් ගැටලුකාරී තත්ත්වයන්ට මුහුණ දීමට සිදු වුවද, වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව ඵලදායී ලෙස කළමනාකරණය කිරීමට මෙන්ම දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතිකවල ස්ථායීතාව තහවුරු කිරීමට මහ බැංකුව සමත් විය. වෙළඳපොළ සහභාගිවන්නන් අතර ද්‍රවශීලතාව බෙදී යෑමේ අසමතුලිතතාව මෙන්ම, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ඔවුනොවුන් අතර ගනුදෙනු කිරීමේදී බලපාන සීමා හේතුකොටගෙන ඇතැම් සහභාගීත්ව ආයතන අඛණ්ඩව මහ බැංකුවෙන් අරමුදල් ලබාගැනීමට පෙළඹුණ අතර, එමඟින් ප්‍රතිමිලදීගැනුම් වෙළඳපොළ මත ද යම් පීඩනයක් ඇති විය. කෙසේ වෙතත්, වෙළඳපොළ වර්ධනයන් හමුවේ මහ බැංකුව විසින් පොලී අනුපාතික මත ඇතිවිය හැකි පීඩනය අවම කිරීම සඳහා යෝග්‍ය පරිදි විවට වෙළඳ කටයුතු පවත්වන ලදී. මෙම ක්‍රියාමාර්ග මුදල් වෙළඳපොළ කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතිකවල විචලනය අඩු කිරීමට හේතු විය. තවද, ද්‍රවශීලතා ආධාරක පහසුකම හඳුන්වා දීමත් සමගම බරිත සාමාන්‍ය ඒකීෂණ මුදල් අනුපාතිකය සහ බරිත සාමාන්‍ය වෙළඳපොළ ප්‍රතිමිලදීගැනුම් අනුපාතිකය අතර පැවති පරතරය අඩුවිය.

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ

වසර තුළ එ. ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ අගය, 2018 දෙසැම්බර් මස අවසානය වන විට තිබූ රු.182.75 සිට 2019 දෙසැම්බර් මස අවසානය වන විට රු. 181.63 ක් දක්වා 0.61 ප්‍රතිශතයකින් සුළු වශයෙන් අධිප්‍රමාණය විය. 2018 වසරේදී විනිමය අනුපාතිකය මත ඇති වූ සැලකිය යුතු මට්ටමේ පීඩනය අවම කිරීම සඳහා මහ බැංකුව සහ රජය විසින් 2018 වසරේ අග භාගයේදී ගනු ලැබූ ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ගවල ධනාත්මක බලපෑම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකා රුපියල 2019 වසර පුරා අධිප්‍රමාණය වීමේ ප්‍රවණතාවක් පෙන්නුම් කරන ලදී. ගෝලීය පරිසරයෙන් රුපියල මත ඇති වූ පීඩනය ලිහිල් වීම සහ අපනයන ආදායම් රුපියල්වලට පරිවර්තනය කිරීම් වැඩි වීමත්, මේ සඳහා තවදුරටත් සහාය විය. පාස්කු ඉරිදා ප්‍රහාර හා ඉන් පසුව සංචාරක කර්මාන්තය හරහා ලැබීම් අඩු වීම,

විනිමය අනුපාතය මත වූ පීඩනය මද වශයෙන් ඉහළ යෑමට හේතුපාදක වූවත්, 2019 වසරේ මැයි මාසයේදී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් (IMF) ලැබීමට ප්‍රමාදව තිබූ විස්තීර්ණ ණය පහසුකමේ හය වන වාරිකය ලැබීම සහ 2019 ජුනි මාසයේදී සිදු කළ ජාත්‍යන්තර ස්වේච්ඡාව බැඳුම්කර නිකුතුව, එ. ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ වටිනාකම ඉහළ නැංවීමට සහාය විය. ඒ අනුව, 2019 වසරේ පළමු භාගය තුළ ශ්‍රී ලංකා රුපියල වැඩි වේගයකින් අධිප්‍රමාණය විය.

මෙම සමස්ත අධිප්‍රමාණය වීමේ ප්‍රවණතාවය ප්‍රධාන වශයෙන් රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළෙන් විදේශ ආයෝජන ආපසු පිටතට ගලා යෑම නිසා අගෝස්තු මාසය තුළ මන්දගාමී වුවද, 2019 නොවැම්බර් මස පැවති ජනාධිපතිවරණයෙන් පසුව, විනිමය අනුපාතය යළිත් මධ්‍යස්ථ වේගයකින් අධිප්‍රමාණය විය. කෙසේ වෙතත්, දෙසැම්බර් මාසය තුළ, රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළෙන් විදේශ ආයෝජන ආපසු ගලා යෑමත් සමග විනිමය අනුපාතය අවප්‍රමාණය විය. ඒ අනුව, 2019 වසර තුළ සමස්තයක් ලෙස එ. ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල සියයට 0.61 ක ප්‍රතිශතයකින් අධිප්‍රමාණය විය. තවද, එ. ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි සමස්ත අධිප්‍රමාණයට අනුගාමීව, 2019 අවසානය වන විට වාණිජ බැංකුවල විදුලි පැවරුම් ගනුදෙනු සඳහා වූ එ. ජ. ඩොලරයෙහි මිලදී ගැනීම සහ විකිණීමේ සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතිකය පිළිවෙළින් රුපියල් 179.66 ක් සහ රුපියල් 183.33 ක් වූ අතර, 2018 අවසානයට අදාළ එම අගයන් පිළිවෙළින් රුපියල් 180.72 සහ රුපියල් 184.70 වෙයි.

8.20 රූප සටහන

2019 වසරේදී එ.ජ. ඩොලරයට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි විචලනය

2019 වසර තුළ ශ්‍රී ලංකා රුපියල, ඉන්දියානු රුපියල, ඕස්ට්‍රේලියානු ඩොලරය සහ යුරෝවට සාපේක්ෂව අධිප්‍රමාණය වූ නමුත් ජපන් යෙන් සහ ස්ටර්ලින් පවුමට සාපේක්ෂව අවප්‍රමාණය විය. ඉන්දියානු සංචිත බැංකුව සහ ඕස්ට්‍රේලියානු සංචිත බැංකුව විසින් පොලී අනුපාත පහත හෙළීම ශ්‍රී ලංකා රුපියල, ඉන්දියානු රුපියල සහ ඕස්ට්‍රේලියානු ඩොලරයට සාපේක්ෂව අධිප්‍රමාණය වීමට හේතුවිය. තවද, යුරෝ කලාපයේ පැවැති දේශපාලන අවිනිශ්චිතතාවයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වසර තුළ යුරෝවට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියල අධිප්‍රමාණය විය. භූ-දේශපාලනික අවිනිශ්චිතතා ඉහළ යෑමත් සමඟ සුරක්ෂිත වත්කමක් වශයෙන් ජපන් යෙන් සඳහා ඇති ඉල්ලුම වැඩිවීමත්, නව අගමැතිවරයෙක් පත්වීම හේතුවෙන් බිරෝක්සිටි පිළිබඳ අපේක්ෂාවනුත් හේතු කොටගෙන 2019 වසර තුළදී ශ්‍රී ලංකා රුපියල ජපන් යෙන් සහ ස්ටර්ලින් පවුමට එරෙහිව අවප්‍රමාණය විය.

2019 වසරේදී මහ බැංකුව, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ ශුද්ධ විදේශ විනිමය ගැනුම් කරුවෙකු ලෙස ක්‍රියාත්මක විය. විනිමය අනුපාතිකයේ අධික උච්චාවචනයන් පැවති කාල පරිච්ඡේදයන් තුළ මධ්‍යස්ථ විකුණුම් තිබියදීත්, එ. ජ. ඩොලර් වෙළඳපොළෙන් අඛණ්ඩව මිලදී ගැනීම මගින් රටේ විදේශීය සංචිත ඉහළ නංවාලීමට මහ බැංකුවට හැකිවිය. ඒ අනුව, 2019 වසරේදී මහ බැංකුව එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 593.9 ක් වෙළඳපොළෙන් අවශෝෂණය කර ඇති අතර එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 206.9 ක් වෙළඳපොළට සපයා ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 387.0 ක ශුද්ධ මිලදී ගැනීමක් වාර්තා විය.

2019 වසර තුළ දේශීය විදේශ විනිමය අන්තර් බැංකු වෙළඳපොළෙහි ගනුදෙනු පරිමාව 2018 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 11.3 කින් ඉහළ ගොස් තිබේ. මෙම කාල සීමාව තුළ අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය ගනුදෙනුවල මුළු පරිමාව එ. ජ. ඩොලර් බිලියන 19.4 ක් වූ අතර එය 2018 වසරේ අදාළ කාලපරිච්ඡේදයේ දී එ. ජ. ඩොලර් බිලියන 17.4 ක් විය. මෙයට සමගාමීව අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහිද දෛනික සාමාන්‍ය පරිමාව 2018 වසරේදී පැවති එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 73 සිට 2019 වසරේදී එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 80 දක්වා ඉහළ ගොස් තිබේ. තවද, වසරේ සමස්ත ඉදිරි ගනුදෙනු පරිමාව, 2018 වසරෙහි වාර්තා වූ එ. ජ. ජනපද ඩොලර් බිලියන 6.6 සිට 2019 වසරේදී එ. ජ. ඩොලර් බිලියන 7.7 දක්වා ඉහළ ගියත් ස්ථානීය

ගනුදෙනු පරිමාව 2019 වසරේත් සමස්ත වාර්ෂික පරිමාවෙන් සියයට 60 ක ප්‍රතිශතයෙහි නොවෙනස්ව පැවතීම දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි සංවර්ධිත ස්වභාවය පිළිබිඹු කරයි.

රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ

2019 වසරේ පළමු කාර්තුව අවසානයේදී, හාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ඵලදා අනුපාතික 2018 වසර අවසානයේදී පැවති ඉහළ මට්ටමට සාපේක්ෂව පහළ යන ලදී. 2019 වසරේ පළමු කාර්තුව තුළ කෙටිකාලීන රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ ඵලදා අනුපාතික පහළ වැටීම සඳහා, පුරෝකථනය කළ හැකිවන පරිදි නිකුතු වෙන්දේසි දින දර්ශනය හා බැඳුණු උපාය මාර්ගික නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග, 2019 වසරේ මාර්තු මාසයේදී බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට අදාළ වන ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය සියයට 5.00 දක්වා පදනම් අංක 100 කින් අඩු කිරීම හේතුවෙන් මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය වැඩි දියුණු වීම සහ එම මාසයේදී එ. ජ. ඩොලර් බිලියන 2.4 ක වටිනාකමින් යුතු ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කරමින් සාර්ථක ලෙස අන්තර්ජාතික වෙළඳපොළට ප්‍රවේශ වීමෙන් මතු වූ ධනාත්මක වෙළඳපොළ අපේක්ෂාවන්, ප්‍රධාන වශයෙන් දායක වූ සාධකයන් විය. ණය සහ අන්තිකාරම් සඳහා ඉල්ලුම අඩුවීම හේතුවෙන් බැංකු අංශයේ තිබූ අතිරික්ත අරමුදල් හාණ්ඩාගාර බිල්පත් වැනි අවදානම් රහිත ආයෝජනයන් වෙත ගලා ඒමද ඵලදා වක්‍රයේ පහළ වැටීම සඳහා හේතු විය. මහ බැංකුවේ ලිහිල් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුව තවදුරටත් ලිහිල් කරමින් 2019 වසරේ මැයි සහ අගෝස්තු මාසවලදී

8.22 සංඛ්‍යා සටහන
රජයේ සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතික

අයිතමය	වාර්ෂික ප්‍රතිශතය			
	ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ		ද්විතීයික වෙළඳපොළ	
	2018	2019	2018	2019
හාණ්ඩාගාර බිල්පත්				
දින 91	7.75 - 10.07	7.45 - 9.55	7.61 - 9.93	7.40 - 9.79
දින 182	7.95 - 10.03	7.58 - 9.95	7.93 - 10.44	7.55 - 9.96
දින 364	8.80 - 11.25	8.11 - 10.99	8.78 - 11.15	8.04 - 10.91
හාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර				
වසර 2	-	9.79 - 10.85	9.05 - 11.36	8.46 - 11.16
වසර 3	9.55 - 11.88	9.65 - 10.72	9.32 - 11.61	8.86 - 11.42
වසර 4	-	-	9.37 - 11.82	9.37 - 11.53
වසර 5	9.44 - 11.69	9.83 - 11.58	9.45 - 11.87	9.56 - 11.58
වසර 6	-	-	9.53 - 11.97	9.79 - 11.64
වසර 10	10.20 - 12.23	10.23 - 11.73	9.72 - 12.25	9.94 - 11.87
වසර 15	10.05 - 10.88	10.59	9.97 - 12.37	10.11 - 12.01
වසර 30	-	-	10.29 - 12.39	10.36 - 12.15

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.23 සංඛ්‍යා සටහන
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ප්‍රාථමික
වෙළඳපොළ හිඟය

වසර	නිකුත් කළ වටිනාකම (රු. බිලියන)		
	වෙන්දේසිගත	සෘජු නිකුතුන්	මුළු වටිනාකම
2016	654	9	664
2017	536	13	549
2018	763	-	763
2019	798	-	798

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකය සහ නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකය පහළ දැමීම, වෙළඳපොළ ඉල්ලුමට සරිලන සහ වෙළඳපොළ සම්පත් පැවතීම අනුව සම්මත කල්පිරීම්වලින් යුත් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමත්, 2019 වසරේ ජුනි මාසයේදී එ. ජ. ඩොලර් බිලියන 2.0 ක නිකුතුවකින්, 2019 වසර තුළ දෙවන වරටත් සාර්ථක ලෙස අන්තර්ජාතික ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළට ප්‍රවේශවීම හේතුවෙන් දේශීය වෙළඳපොළ තුළ පීඩනය තවදුරටත් අඩු කළ අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2019 වසරේ දෙවන සහ තෙවන කාර්තුවේදී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතිකයන් ක්‍රමයෙන් පහළ යෑමක් දක්නට ලැබුණි. මෙම රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතිකයන් පහත වැටීම සිඵවන කාර්තුවේදී අඛණ්ඩව, එහෙත් සුළු වශයෙන් පැවති අතර, 2019 වසරේ අග භාගයේ සහ 2020 වසරේ මුල් භාගයේ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන විසින් ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් ඉදිරි දැක්ම සංශෝධනය කිරීමෙන් පසු පොලී අනුපාතිකයන්ගේ ඉහළ යෑමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. 2018 වසර අවසානයට සාපේක්ෂව 2019 වසර අවසානය වන විට අනේවාසිකයන් සතු නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ප්‍රමාණය අඩුවීමට ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය තුළ පැවති අඛණ්ඩ වර්ධනය සහ ධනාත්මක ආර්ථික ඉදිරි දැක්ම නිසා ආයෝජකයන් විසින් ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු නැගී එන වෙළඳපොළ ආර්ථිකයන් තුළ සිදුකර තිබූ විදේශ ආයෝජන ඉවත් කර ගැනීම ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු විය.

වසර තුළදී ක්‍රියාත්මක කරන ලද ණය කළමනාකරණ උපාය මාර්ගයන් මූලික වශයෙන්ම කේන්ද්‍රගත වූයේ, රාජ්‍ය ණය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ තුළ ස්ථාවර පොලී අනුපාතික වාතාවරණයක් පවත්වාගෙන යෑම සඳහාය. ඒ අනුව, 2018 වසරේ ඔක්තෝබර් මාසයේ සිට සියයට 10.00 ඉක්මවූ මට්ටම්වල පැවති දින 364 ක පරිණත කාලයකින් යුතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ඵලදා අනුපාතිකය, 2019 වසරේ ජනවාරි මාසය මුලදී සියයට 10.00 ට වඩා පහළ යෑමක්

පෙන්නුම් කරමින් 2018 වසර අවසානයට සාපේක්ෂව 2019 වසර අවසානය වන විට පදනම් අංක 275 ක පහළ යෑමක් වාර්තා කළේය. තවද, 2019 දෙසැම්බර් මස අවසානය වන විට දින 91, දින 182, දින 364 පරිණත කාලයන්ගෙන් යුතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ඵලදා අනුපාතික පිළිවෙලින් සියයට 7.51, සියයට 8.02 සහ සියයට 8.45 යන අගයන්හි පැවතිණි. එසේම, කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතික පහළ යෑම 2019 වසරේ දෙවන භාගය තුළ මධ්‍ය කාලීන භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලදා අනුපාතික තුළ ද පිළිබිඹු විය.

2019 වසර තුළ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල විදේශ ආයෝජනයන්හි සමස්ත ශුද්ධ ගලායෑම් එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 333.7 ක් වූ අතර එය භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලින් එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 54.5 ක ශුද්ධ ගලායෑම් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවලින් එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 388.2 ක ශුද්ධ ගලායෑම්වලින් සමන්විත විය. 2019 වසර අග වන විට අනේවාසිකයන් සතු නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 103.9 ක් වූ අතර එය 2018 වසර අවසන් වන විට පැවති රුපියල් බිලියන 158.6 ට සාපේක්ෂව වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත සියයට 34.5 ක සැලකිය යුතු පහළ යෑමක් විය.

රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වලින් කොටසක් පාවෙන පොලී අනුපාතයන්හි සිට ස්ථාවර පොලී අනුපාතයන් දක්වා පරිවර්තනය කිරීමේ සහ කල්පිරීමේ කාලයන් දීර්ඝ කිරීමේ අරමුණින් යුතුව, 2019 වසර තුළ කල්පිරුණු එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 621.8 ක ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 345.2 ක් පමණක් රැස් කරන ලද අතර ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුව තුළින් රැස් කරන ලද අරමුදල් ඉතිරි ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ණය ආපසු ගෙවීම සඳහා උපයෝජනය කරන ලදී. මෙමගින් රජයේ මූල්‍යකරණ අවශ්‍යතා මත වූ

8.24 සංඛ්‍යා සටහන
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්හි ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ හරිත සාමාන්‍ය
ඵලදා අනුපාතික

වසර	පරිණත කාලය			සමස්ත සාමාන්‍යය
	දින 91	දින 182	දින 364	
2014	6.58	6.57	6.73	6.68
2015	6.32	6.50	6.60	6.46
2016	8.26	9.23	10.20	9.38
2017	9.01	9.80	10.07	9.77
2018	8.40	8.58	9.68	9.36
2019	8.15	8.44	9.40	9.07

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

පීඩනය අඩු කරන ලද අතර දේශීය වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතිකයන් ස්ථාවර පවත්වාගැනීම සඳහා ද උපකාරී විය. 2019 වසර තුළදී දේශීය මුදලින් නාමණය කරන ලද රාජ්‍ය ණයකළඹෙහි සාමාන්‍ය කල්පිරීමේ කාලය පහළ ගිය අතර, එය 2018 වසරේ වාර්තා වූ වර්ෂ 5.91 ක අගය සමඟ සසඳන විට 2019 වසර අවසානයට වර්ෂ 5.78 ක් ලෙස වාර්තා විය. ඒ සඳහා මූලිකවම 2019 වසරේ මුල් භාගයෙහි පැවැති ඉහළ ඵලදා ව්‍යුහය හා ඉහළ ප්‍රමාණයක් වූ රජයේ අරමුදල් අවශ්‍යතාවය හේතු විය. 2018 වසර අවසානයේ වර්ෂ 6.88 ක් වූ නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර කළඹෙහි සාමාන්‍ය කල්පිරීමේ කාලය, 2019 වසර අවසානය වන විට වර්ෂ 6.82 ක් දක්වා පහළ ගියේය. 2019 වසර තුළ සිදු කළ කෙටි කාලීන හා මධ්‍ය කාලීන කල්පිරීම් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම, සාමාන්‍ය කල්පිරීමේ කාලය ආන්තික වශයෙන් පහළ යෑම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් දායක විය.

සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ

පසුගිය වසර හා සැසඳීමේදී, 2019 වසරේදී වාණිජ පත්‍ර සඳහා වූ වෙළඳපොළෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය සාපේක්ෂව ඉහළ මට්ටමක පැවතිණි. 2018 වසර තුළදී නිකුත් කළ රුපියල් බිලියන 1.9 ක වටිනාකමකින් යුතු වාණිජ පත්‍ර නිකුතු 6 හා සසඳන කල 2019 වසර තුළදී වාණිජ බැංකුවල සහය ඇතිව රුපියල් බිලියන 4.2 ක වටිනාකමකින් යුතු නිකුතු 15 ක් සිදු කරන ලදී. මෙම නිකුතුවල පොලී අනුපාතිකයන්හි විචලන පරාසය, 2018 වසර තුළදී වාර්තා වූ සියයට 13.10 - 15.00 ට සාපේක්ෂව 2019 වසර තුළදී සියයට 13.00 - 16.25 පරාසයක පැවතිණි. 2019 වසර තුළ දී සාංගමික පත්‍ර නිකුතුවලින් රැස් කළ මුළු මුදලට මාස 3 ක් හෝ ඊට අඩු කල්පිරීම් කාලයක් සහිත නිකුතුවල දායකත්වය සියයට 79.7 ක් වූ අතර, ඉතිරි සියයට 20.3 මාස 12 ක කල්පිරීම් කාලයක් සහිත විය. 2018 වසර අවසානයේදී පැවති රුපියල් බිලියන 1.1 කට සාපේක්ෂව 2019 වසර අවසානය වන විට නොපියවූ සමස්ත සාංගමික පත්‍රවල වටිනාකම රුපියල් බිලියන 2.1 ක් විය.

2018 වසර සමඟ සැසඳීමේදී 2019 වසර තුළදී සාංගමික ණයකර වෙළඳපොළෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය යහපත් මට්ටමක පැවතුනි. කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව තුළ, 2018 වසරේදී රුපියල් බිලියන 55.9 ක වටිනාකමකින් යුතු ණයකර නිකුත් කරන ලද අතර ඊට සාපේක්ෂව 2019 වසර තුළදී සමාගම් 15 ක රුපියල් බිලියන 57.9 ක වටිනාකමකින් යුතු ණයකර නිකුතු 30 ක් දක්නට ලැබිණි. මෙසේ තම ණයකර ලැයිස්තුගත

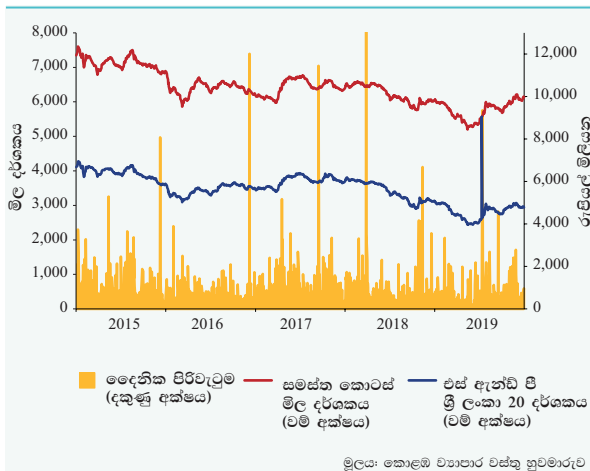
කරන ලද ආයතන 15 න් 10 ක් බැංකු හෝ වෙනත් මූල්‍ය ආයතන විය. ස්ථාවර මෙන්ම විචල්‍ය අනුපාතිකයන්ද සහිත ණයකර 2019 වසරේදී නිකුත් කරන ලද අතර ඉන් ස්ථාවර පොලී අනුපාත 2018 වසරේ පැවති 12.00 - 14.75 පරාසයට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී සියයට 12.30 - 15.50 පරාසයට වෙනස් විය. 2019 වසරෙහි දී වාර්තා කළ විශාලතම සාංගමික ණයකර නිකුතුව දෙක ඩී.එෆ්.සී.සී. බැංකුව සහ හැටන් නැෂනල් බැංකුව විසින් නිකුත් කළ අතර ඒවායේ වටිනාකම රුපියල් බිලියන 10.0 ක් බැගින් විය.

කොටස් වෙළඳපොළ

2019 වසර තුළදී කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව අහිතකර දේශීය හා ගෝලීය තත්ත්වයන් මධ්‍යයේ මිශ්‍ර කාර්යසාධනයක් වාර්තා කරන ලදී. සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය 2018 වසර තුළදී වාර්තා කළ සියයට 5.0 ක පහත වැටීමට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී සියයට 1.3 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය 2018 වසරේදී වාර්තා කළ සියයට 14.6 ක පහත වැටීමට සාපේක්ෂව 2019 වසරේ දී සියයට 6.3 කින් පහත වැටුණි. පාස්තු ඉරිදා දින සිදුවූ ප්‍රහාරයත් සමඟම සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය සියයට 3.6 කින් පහත වැටුණු අතර 2019 වසරේ මැයි මාසයේදී එය 2012 වසරේ සිට මේ දක්වා වාර්තා වූ අඩුම අගය වූ දර්ශක අංක 5,200 ට ලඟා වී පසුව ක්‍රමික වර්ධනයක් අත්පත් කර ගන්නා ලදී. ජනාධිපතිවරණ සමයෙහි ආයෝජකයන් තුළ ඇති වූ ධනාත්මක ආකල්පයන් හේතු කොටගෙන 2019 වසරේ නොවැම්බර් මාසයේදී කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුවේ දර්ශකයන්හි වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී.

8.21 රූප සටහන

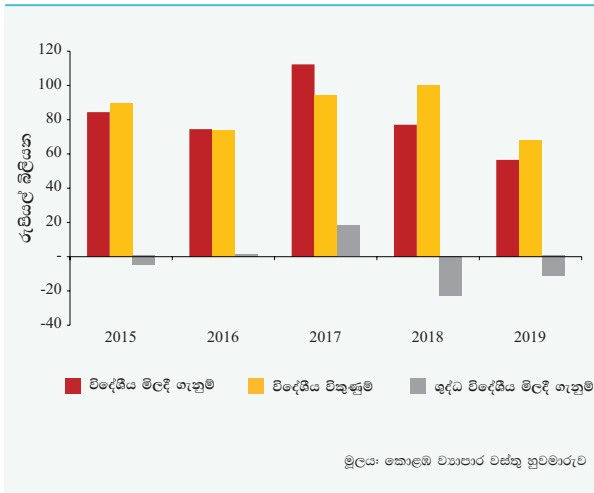
කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය, එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය සහ දෛනික පිරිවැටුම

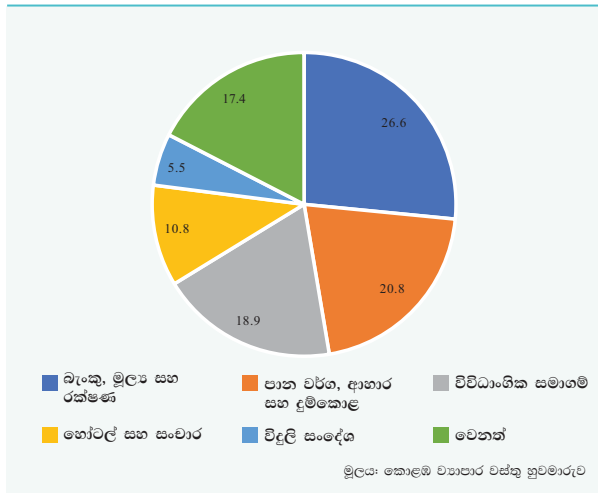
මූලාශ්‍රය: කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව

8.22 රූප සටහන
කොටස් වෙළඳපොළෙහි විදේශ සහභාගිත්වය

8.23 රූප සටහන
කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුවෙහි වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය (2019 දෙසැම්බර් මස අවසාන වන විට)

2019 වසර තුළදී වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය සහ මිල ඉහැසුම් අනුපාතය අනුව ගත් කල කොටස් වෙළඳපොළ වර්ධනයක් දැකිය හැකිය. වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය 2018 වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 2,839.5 සිට 2019 වසර අවසානයේ රුපියල් බිලියන 2,851.3 දක්වා සියයට 0.4 ක සුළු වර්ධනයක් පෙන්වුණි. වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගත් කල ආසියානු කලාපයේ අනෙකුත් සමාන රටවලට සාපේක්ෂව අඩු අගයක පැවතුනු අතර එය 2018 වසරේ පැවති සියයට 21.4 සිට 2019 වසරේදී සියයට 21.5 දක්වා සුළු වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. එසේ වුවද, සාමාන්‍ය දෛනික පිරිවැටුම 2018 වසරේදී පැවති රුපියල් මිලියන 833.6 ට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී රුපියල් මිලියන 711.2 දක්වා පහත වැටුණි. පිරිවැටුමේ ප්‍රවේගය (සාමාන්‍ය වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණයට සමස්ත පිරිවැටුම දක්වන අනුපාතය) 2018 වසරේ පැවති සියයට 6.9 සිට 2019 වසරේදී 6.4 දක්වා තවදුරටත් පහත වැටුණි. වෙළඳපොළ මිල ඉහැසුම් අනුපාතය 2018 වසර අවසානයේ පැවති 9.7 සිට 2019 වසර අවසානයේ 10.8 ක් දක්වා වර්ධනය විය. මෙම අනුපාතය 2019 වසරේ දෙසැම්බර් මාසයේ දී එහි ඉහළම අගය වූ 11.0 ට ළඟා වූ අතර 2019 වසරේ මැයි මාසයේදී එහි අවම අගය වූ 8.1 ක් දක්වා පහත වැටුණි.

2019 වසර තුළදී කොටස් වෙළඳපොළින් විදේශ විනිමය ගලා යෑම අඛණ්ඩව සිදු වුවද, 2018 වසර හා සසඳන කල පසුගිය වසරේදී විදේශ විනිමය ගලා යෑම අඩුවිය. 2018 වසර තුළ වාර්තා වූ ශුද්ධ විදේශ ගලා යෑම් රුපියල් බිලියන 23.2 ට සාපේක්ෂව 2019

වසර තුළදී ද්විතියික වෙළඳපොළෙන් ශුද්ධ විදේශ ගලා යෑම රුපියල් බිලියන 11.7 ක් ලෙස සටහන් විය. පාස්කු ඉරිදා ප්‍රහාරය හේතු කොටගෙන ඇතිවූ ආරක්ෂාව පිළිබඳ ගැටලු සහගත තත්ත්වය සහ පැවති දේශපාලන අස්ථාවරත්වය හේතුවෙන් ආයෝජකයින්ගේ ආකල්ප වෙනස්වීම ද්විතියික වෙළඳපොළ තුළ විදේශ විනිමය ගලා යෑම සඳහා 2019 වසරේදී ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවිය. මේ අතර, සමස්ත වෙළඳපොළ පිරිවැටුම කෙරෙහි විදේශීය ආයෝජකයින්ගේ දායකත්වය 2018 වසර තුළ වාර්තා කළ සියයට 44.3 ට සාපේක්ෂව 2019 වසර තුළදී සියයට 36.4 දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි.

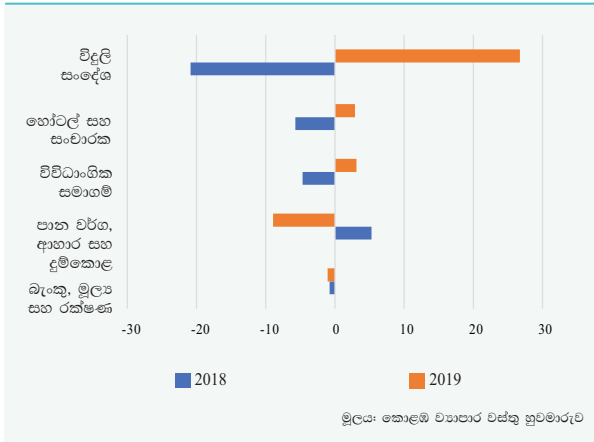
ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ 2019 වසරේදී ද අඩු ක්‍රියාකාරී තත්ත්වයක පැවතිණි. 2018 වසරේදී මූලික මහජන නිකුතු දෙකකින් රුපියල් බිලියන 2.0 ක අරමුදල් ප්‍රමාණයක් රැස් කළ අතර 2019 වසරේදී මූලික මහජන නිකුතු නොපැවැත්වුණි. මේ අතර, 2018 වසරේදී හිමිකම් නිකුතු 16 ක් මගින් රැස් කරන ලද රුපියල් බිලියන 42.2 ක අරමුදලට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී හිමිකම් නිකුතු 18 ක් මගින් රුපියල් බිලියන 31.0 ක් රැස් කරන ලදී.

2019 වසරේදී බොහෝ උපඅංශවල මිල දර්ශක පෙර වසරට සාපේක්ෂව වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. ප්‍රධාන වශයෙන් බැංකු, මූල්‍ය සහ රක්ෂණ, පාන වර්ග, ආහාර සහ දුම්කොළ, විවිධාංගික සමාගම්, හෝටල් හා සංචාර සහ විදුලි සංදේශ යන අංශ පහ 2019 වසරේ දෙසැම්බර් මස වන විට සමස්ත වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණයට සියයට 82.6 ක දායකත්වයක් දක්වන ලදී. බැංකු, මූල්‍ය සහ රක්ෂණ අංශයෙහි දර්ශකය වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වශයෙන් 2018 සහ 2019 යන වසරවල

8.24 රූප සටහන

කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුවෙහි ප්‍රධාන උප අංශයන්හි දර්ශකවල වාර්ෂික වර්ධනය

පිළිවෙළින් සියයට 0.8 කින් සහ සියයට 1.0 කින් පහත වැටුණි. සමස්ත වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණයට සියයට 20.8 ක දායකත්වයක් දක්වන පාන වර්ග, ආහාර හා දුම්කොළ අංශය 2018 වසරේ අත්පත් කරගත් සියයට 5.3 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2019 වසරේදී සියයට 8.9 කින් පහත වැටුණි. විවිධාංගික සමාගම්, හෝටල් හා සංචාරක සහ විදුලි සංදේශ යන අංශවල දර්ශක පසුගිය වසර හා සැසඳීමේදී වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. පාස්කු ඉරිදා ප්‍රහාරය මගින් ඇතිවූ දැඩි අහිතකර බලපෑම හේතුවෙන් හෝටල් හා සංචාරක අංශයේ දර්ශකය 2019 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේදී සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණු නමුත් 2019 වසරේ දෙවන අර්ධයේ දී වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී.

මෑත භාගයේදී ලොව ප්‍රධාන කොටස් වෙළඳපොළවල ඇතිවූ කඩා වැටීමෙහි බලපෑම කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුවෙහි කාර්යසාධනය තුළින් දැකිය හැකි විය. කොවිඩ් 19 වෛරස ආසාදනයෙහි ව්‍යාප්තිය සමඟ ආසියානු කොටස් වෙළඳපළ පහත වැටීමට අනුරූපව කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුවෙහි මිල දර්ශකයන්ද 2020 වසරේ මාර්තු මස මුල සිට සැලකිය යුතු ලෙස පහළ යන ලදී. 2020 වසරේ පෙබරවාරි 01 සිට මාර්තු 20 දක්වා කාලසීමාවේදී කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුවෙන් එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 12.4 ක ශුද්ධ විදේශ විනිමය ගලා යෑමක් වාර්තා විය.

කොටස් වෙළඳපළ කටයුතුවල කාර්යක්ෂම බව තහවුරු කිරීම සඳහා සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව මගින් නියාමන ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ගන්නා ලදී. කොටස් තැරැව්කාර ක්ෂේත්‍රයේ ආයෝජන උපදේශකයින්ගේ අවම නිපුණතා මට්ටම සහතික කිරීම සඳහා සංශෝධිත සුදුසුකම් රාමුවක් සුරැකුම්පත්

8.25 සංඛ්‍යා සටහන

කොටස් වෙළඳපොළ හෝරාගත් දර්ශක

අයිතම	2018	2019
සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය (1985=100) (අ)	6,052.4	6,129.2
වාර්ෂික වෙනස (%)	-5.0	1.3
එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය (2004=1000) (අ)	3,135.2	2,937.0
වාර්ෂික වෙනස (%)	-14.6	-6.3
වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය (රු. බිලියන) (අ)	2,839.5	2,851.3
දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	21.4	21.5
වෙළඳපොළ මිල ඉපැයීම් අනුපාතිකය (අ)	9.7	10.8
වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය හා පිරිවැටුම අතර අනුපාතය (%)	7.0	6.0
දෛනික සාමාන්‍ය පිරිවැටුම (රු. මිලියන)	833.6	711.2
වෙළඳාම් කළ කොටස් වටිනාකම (රු. බිලියන)	200.1	171.4
වෙළඳාම් කළ කොටස් ගණන (මිලියන)	6,000.7	9,855.0
ලැයිස්තුගත කළ සමාගම් ගණන	297	289
කොටස් හඳුන්වාදීම් (ආ)	1	2
ආරම්භක මහජන අර්පණයන්/විකිණීම සඳහා වන අර්පණයන් සංඛ්‍යාව (ආ)	2	0
හිමිකම් නිකුතු ගණන	16	18
හිමිකම් නිකුත්ගෙන් සහ මූලික මහජන නිකුත්ගෙන් රැස්කරගත් අරමුදල් ප්‍රමාණය (රු. බිලියන)	44.2	31.0

(අ) වසර අවසානයට
 (ආ) සමාගම් ලැයිස්තුගත කිරීමෙහි ක්‍රම 3 ක් ඇත. එනම් මහජන නිකුතුවක් අවශ්‍ය නොවන හඳුන්වා දීමක්, දැනටමත් තිබෙන කොටස් නිකුත් කිරීම සඳහා මහජනයාට කරන අර්පණයක් සහ මහජනයාට දායකවීම සඳහා නව කොටස් නිකුත් කිරීමක් වශයෙනි

හා විනිමය කොමිෂන් සභාව විසින් හඳුන්වා දෙන ලදී. තවද, වැඩිදියුණු කළ ආන්තික ආකෘතියෙහි (margining model) සහ ගෙවීමට එරෙහි පැවරීම් පද්ධතියෙහි (delivery vs payment) ව්‍යාපාර හා මෙහෙයුම් නියමාවලියෙහි කටයුතු අවසන් කළ අතර ක්‍රියාත්මක කිරීම ආරම්භ කිරීම සඳහා කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුවට උපදෙස් ලබා දෙන ලදී. ආයතනික යහපාලන රාමුව සංශෝධනය කිරීම තුළින් ලැයිස්තුගත සමාගම්වල සභාපති සහ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී යන තනතුරුවල ද්විප්‍රකාරත්වය පනවන ලදී. තවද, සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව විසින් රාජ්‍ය බැංකුවල සාමාන්‍ය කොටස්වලට පරිවර්තනය කිරීමේ අවිනිශ්චිතතාව ඇති ණයකර (contingent convertibles) ලැයිස්තු ගත කිරීම සඳහා BASEL III අනුමැතිය ලබාදීමේ රාමුවක් සකස් කරන ලදී.

8.5 සංවර්ධන මූල්‍ය සහ මූල්‍ය ප්‍රවේශය

ශ්‍රී ලංකා රජය වෙනුවෙන් නියෝජිත කාර්යයන් ඉටු කරමින්, මහ බැංකුව 2019 වසරේදී විවිධ ණය යෝජනාක්‍රම සහ වෙනත් වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් සංවර්ධන මූල්‍ය සහ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන

ක්‍රියාකාරකම්වල සක්‍රීයව නිරත විය. මෙම වැඩසටහන් තුළින් වසර තුළදී විවිධ ප්‍රතිමූල්‍ය, පොලී සහනාධාර, ණය ඇපකර යෝජනාක්‍රම සහ ණය අතිරේකකරණ සේවාවන් භාවිතා කරමින් රටේ තනි පුද්ගලයින්ට සහ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා, මධ්‍යම පරිමාණ ව්‍යවසායන් වෙත මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිලාභ ලබාදී ඇත.

තුලිත ආර්ථික වර්ධනයක් ලගා කර ගැනීම සඳහා රටේ ග්‍රාමීය ජනතාවගේ අදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම් ඉහළ නැංවීමේ අරමුණු ඇතිව, මහ බැංකුවේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රතිමූල්‍ය, පොලී සහනාධාර සහ ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රම 11 ක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතන හරහා දිවයින පුරා ප්‍රතිලාභීන් 104,238 දෙනෙකු හට රුපියල් මිලියන 15,320 ක සහනදායී ණය පහසුකම් සපයා ඇත. මුදාහරින ලද මෙම මුළු මුදල් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 68 ක් පොලී සහනාධාර යෝජනා ක්‍රම සඳහා මුදාහරින ලද අතර, ඉතිරි සියයට 32 ක ප්‍රමාණය 2019 වසර තුළදී ක්‍රියාත්මක කරන ලද විවිධ ණය යෝජනාක්‍රම ප්‍රතිමූල්‍යනය සඳහා යොදා ගන්නා ලදී. ලබා දී ඇති මුළු ණය ප්‍රමාණය සලකා බැලීමේදී, සියයට 83 ක් පොලී සහනාධාර යෝජනා ක්‍රම සඳහා ද ඉතිරි සියයට 17 ක ප්‍රමාණය ප්‍රතිමූල්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රම සඳහා ද මුදාහැර ඇත. මහ බැංකුව, ශ්‍රී ලංකා රජය, කෘෂි කාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල වැනි අරමුදල් සපයනු ලබන ජාත්‍යන්තර ආයතන සහ සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතනයන් ප්‍රධාන වශයෙන් මෙම යෝජනා ක්‍රම සඳහා අරමුදල් සපයනු ලබයි.

තරුණ තරුණියන්, කාන්තාවන් සහ රටේ කෘෂිකාර්මික, කර්මාන්ත සහ සේවා අංශයන්හි කටයුතු කරනු ලබන ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින්ට සහනදායී මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන සේවයන් සපයමින් රටේ සංවර්ධන මූල්‍ය සහ මූල්‍ය ප්‍රවේශය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා 2019 වසරේදී ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් “ව්‍යවසායී ශ්‍රී ලංකාවක්” (Enterprise Sri Lanka) වැඩසටහන අඛණ්ඩව ම ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ව්‍යවසායී ශ්‍රී ලංකාවක් වැඩසටහන යටතේ 2018 වසරේදී ලබා දෙන ලද මුළු ණය සංඛ්‍යාව 34,476 ක් වූ අතර එය 2019 වසරේදී 44,841 දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගොස් ඇත. එමෙන්ම ලබා දී ඇති මුළු ණය ප්‍රමාණයෙහි වටිනාකම 2018 වසරේදී රුපියල් මිලියන 65,364 ක් වූ අතර 2019 වසරේදී එය රුපියල් මිලියන 84,882 ක් දක්වා ඉහළ ගොස් ඇත. 2019 වසරේදී ලබා දී ඇති මුළු ණය වටිනාකමෙන් සියයට 70 ක්, එනම් මුළු ණය සංඛ්‍යාවෙන් සියයට 54 ක්, දිස්ත්‍රික්ක 8 ක් වෙත (ගම්පහ, කොළඹ, කළුතර,

ගාල්ල, මාතර, හම්බන්තොට, නුවර සහ කුරුණෑගල) මුදා හරින ලද අතර ඉතිරි ප්‍රමාණය වූ සියයට 30 ක ප්‍රමාණය, එනම් මුළු ණය සංඛ්‍යාවෙන් සියයට 46 ක ප්‍රමාණයක්, ඉතිරි දිස්ත්‍රික්ක 17 වෙත මුදාහරින ලදී. එයින් පෙන්නුම් කරනුයේ, මෙම වැඩසටහන යටතේ පසුගාමී දිස්ත්‍රික්කවලට ණයදීම කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කල යුතු බවයි. ඉහත කී ණයවල පොලී සහනාධාර වශයෙන් රුපියල් මිලියන 2,525 ක මුදලක් 2019 වසරේදී ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් වැය කරන ලදී. තවද, මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් 2019 වසරේදී සූර්ය බලශක්ති උත්පාදනය ණය යෝජනා ක්‍රමය සහ කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායී ණය ව්‍යාපෘති අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ලදී. ඒ අනුව සූර්ය බල ශක්ති උත්පාදන ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ රුපියල් මිලියන 1,967 ක් කුටුම්භ සහ ව්‍යවසායකයන් 1,162 වෙත මුදා හරින ලද අතර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන් 971 ක් දෙනෙකු හට රුපියල් මිලියන 7,323 ක් මුදාහැර ඇත.

2019 වසරේදී තේ නැවත වගා කිරීමෙහි සහ රබර් නව රෝපණයෙහි නියැලී සිටින කුඩා වතු හිමියන්ට සහනදායී ණය ලබාදීම අරමුණු කරගනිමින් නව පොලී සහනාධාර ක්‍රමයක් වන “කුඩා තේ හා රබර් වතු පුනර්ජීවන” පොලී සහනාධාර යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙම යෝජනා ක්‍රමය සඳහා වැටිලි කර්මාන්ත සහ අපනයන කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය සමඟ එක්ව කෘෂි කාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර අරමුදල සහ ශ්‍රී ලංකා රජය මගින් අරමුදල් සපයනු ලබයි. “කුඩා තේ හා රබර් වතු පුනර්ජීවන” ව්‍යාපෘතියෙහි “ග්‍රාමීය මූල්‍ය අන්තර්ගත” සංරචකය යටතේ හඳුන්වා දී ඇති මෙම කුඩා තේ හා රබර් වතු පුනර්ජීවන පොලී සහනාධාර ක්‍රමය සඳහා 2019 වසරේ සිට 2021 වසර දක්වා වසර 2 ක කාලසීමාවක් හඳුන්වා දී ඇත. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනය ලෙස මහ බැංකුව නම් කර ඇත. සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් අඛණ්ඩවම ප්‍රතිමූල්‍යකරණ කිරීමේ කටයුතුවලට අතිරේක කාර්යයක් ලෙස, එවැනි සහභාගීත්ව ආයතන සඳහා පොලී සහනාධාර ගෙවීම 2020 වසරේ සිට 2024 වසර දක්වා මහ බැංකුව හරහා සිදු කෙරෙනු ඇත. මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ සහන ණය ප්‍රදානය කිරීම 2020 වසරේදී ආරම්භ කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

තවද, කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහන යටතේ ණය මුදල් මුදාහැරීම 2018 වසරේ සිව්වන කාර්තුවේදී ආරම්භ කළ අතර 2019 වසරේදී ද මෙම වැඩසටහන අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහන

සඳහා කෘෂි කාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල සහ ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් අරමුදල් සපයනු ලබයි. ණය යෝජනා ක්‍රමයේ ආරම්භක අවධියේ ලැබුණු ප්‍රතිචාර සැලකිල්ලට ගනිමින්, රටේ ප්‍රතිලාභීන් සඳහා මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව සහ බෙදා හැරීමේ මාර්ග වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණින් කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහනෙහි ණය සංරචකය ප්‍රතිව්‍යුහගත කරන ලදී. තවද, රටේ ප්‍රජාවගේ විවිධ වූ ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම් වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණින් නව යෝජනා ක්‍රම 5 ක් සඳහා මෙහෙයුම් උපදෙස් 2019 වසර තුළදී නිකුත් කරන ලදී. කුඩා පරිමාණ කෘෂි ව්‍යාපාර සහභාගීත්ව වැඩසටහනෙහි ණය යෝජනා ක්‍රමය කොටස් 2 කින් සමන්විත වේ. එක් කොටසක් රාජ්‍ය, පෞද්ගලික, නිෂ්පාදන හවුල්කාරීත්ව (4P) ආකෘතියට සම්බන්ධ වේ. එනම් 4P කෘෂි ව්‍යාපාර සහ චක්‍රීය කෘෂි ව්‍යාපාර වේ. අනෙක් කොටස අගයදාම මූල්‍යකරණ කුරුණු ණය යෝජනා ක්‍රමය සහ චක්‍රීය ආදායම් උත්පාදන ණය යෝජනා ක්‍රමය වේ.

රට තුළ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ආරම්භ කරන ලදී. ලෝක බැංකු සමූහයේ සාමාජිකයකු වන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාවේ තාක්ෂණික හා මූල්‍ය ආධාර ඇතිව මහ බැංකුව විසින් සකසන ලද ශ්‍රී ලංකාව සඳහා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගය, රටෙහි මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩි දියුණු කිරීමට වඩාත් කාර්යක්ෂම සහ ඵලදායී ක්‍රියාවලියක් හඳුනාගෙන ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ උපාය මාර්ගික ප්‍රතිපත්තියට මූල පිරිමක් ලෙස සැලකිය හැකිය. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපායමාර්ගය යටතේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ සමීක්ෂණයක් 2018 වසර තුළදී රට පුරා සාර්ථකව පවත්වන ලද අතර මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය මට්ටම පිළිබඳව පවත්නා හැකියාවන් සහ දුර්වලතා හඳුනා ගැනීම සඳහා තව දුරටත් අධ්‍යයනය කරන ලදී.

විශේෂයෙන් දැනට අක්‍රීය කාණ්ඩයෙහි සිටින සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන්ගේ දැනටමත් බලපෑමට ලක් වූ ව්‍යාපාරවල කාරක ප්‍රාග්ධනය අවශ්‍යතා සපුරාලීම අරමුණු කරගනිමින් නව ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග 2019 වසරේ අගභාගයේදී මහ බැංකුව විසින් ගන්නා ලදී. සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතනයන්හි ණය අවදානමෙන් කොටසක් අවශෝෂණය කර ගැනීම සහ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර අංශය සඳහා ණය ලබාදීමට ඔවුන් දිරිමත් කිරීම තුළින් මූල්‍ය ප්‍රවේශය ඉහළ නැංවීම හරහා සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර සංවර්ධනය කිරීමට අවශ්‍ය අවදානම් බෙදා ගැනීමේ මෙවලමක් ලෙස මෙම

යෝජිත ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. රටේ තරුණ සහ කාන්තා ව්‍යවසායකයින් ඉලක්ක කර ගනිමින් ව්‍යවසායකත්ව ප්‍රවර්ධන සහ නිපුණතා ප්‍රවර්ධන වැඩ සටහන් ගණනාවක්ද මහ බැංකුව විසින් මෙහෙයවන ලදී.

3.6 මූල්‍ය යටිතල පහසුකම්

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතිය

ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක වන ජාතික ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතියක් තුළින් පුද්ගලයින්ගේ සහ ආයතනවල ගෙවීම් අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහාත් රටෙහි ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සාර්ථකව පහසුකම් සැලසීම සඳහාත් මහ බැංකුව රට තුළ ගෙවීම් සහ පියවීම් යටිතල පහසුකම් සැලසීමේ කර්තව්‍යය අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, මහ බැංකුව, ජාතික ගෙවීම් පද්ධතියෙහි නියාමකයා ලෙස, එහි අවදානම් ඵලදායී ලෙස අවම කර ගනිමින් මූල්‍ය පද්ධතියේ සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය සහතික කිරීමට සිය නියාමන හා අධීක්ෂණ කටයුතු කාර්යක්ෂමව සිදු කරන ලදී.

ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය සහ නිර්ලේඛන රජයේ සුරැකුම්පත් පියවීම් පද්ධතිය වන ලංකාසෙක්‍යු යන පද්ධතිවලින් සමන්විත වේ. සළකා බලනු ලබන වසර තුළදී, රට තුළ ක්‍රියාත්මක වන විශාල වටිනාකම් සහිත ගෙවීම් සඳහා වන එකම විද්‍යුත් ගෙවීම් පද්ධතිය වන තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය ඵලදායීව සහ කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක විය. 2019 වසරේදී, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය ගනුදෙනු 428,161 ක පියවීම් කටයුතු සිදු කළ අතර, එය පසුගිය වසර සමඟ සැසඳීමේදී සියයට 5.6 ක වර්ධනයකි. වටිනාකම අනුව බලන විට තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය හරහා සිදුකළ ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම මුදල් භාවිතයෙන් තොරව සිදු කළ මුළු ගනුදෙනුවල වටිනාකමින් සියයට 87.5 ක් විය. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි ද්‍රවශීලතා අවදානම අවම කර ගැනීම සඳහා, සහභාගීවන ආයතන වෙත රජයේ සුරැකුම්පත්වල වටිනාකමට එරෙහිව පොලී රහිත එක් දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම සැපයීම මහ බැංකුව විසින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, සළකා බලනු ලබන වසර තුළදී තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි සහභාගී වන ආයතන විසින් භාවිතා කළ එක් දින ද්‍රවශීලතා පහසුකමෙහි සාමාන්‍ය වටිනාකම ව්‍යාපාරික දිනයකට රුපියල් බිලියන 63 ක් විය. 2019

වසර අවසානයේදී, ලංකාසෙක්සු පද්ධතියෙහි පැවති මුළු නිර්ලේඛිත සුරැකුම්පත්වල මුහුණත වටිනාකම රුපියල් බිලියන 5,584.2 ක් වූ අතර, එය රුපියල් බිලියන 897.7 ක වටිනාකමකින් යුතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලින්ද, රුපියල් බිලියන 4,686.5 ක වටිනාකමකින් යුතු භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවලින්ද සමන්විත විය.

සලකා බලනු ලබන වසර තුළදී, ලංකාකලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් රට තුළ මෙහෙයවනු ලබන වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධතිය සුමට ලෙස ක්‍රියාත්මක විය. ලංකාකලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් රුපියල් බිලියන 9,863 ක වටිනාකමකින් යුත් වෙක්පත් මිලියන 46.8 ක් නිෂ්කාගනය කළ අතර, එය රටෙහි මුදල් භාවිතයෙන් තොරව සිදුකළ ගනුදෙනුවලින් සියයට 7.4 කි. 2018 වසර සමඟ සැසඳීමේදී, 2019 වසර තුළදී වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධතිය හරහා නිෂ්කාගනය කළ මුළු වෙක්පත් ප්‍රමාණය සියයට 7.1 ක පහත වැටීමක් වාර්තා කළ අතර නිෂ්කාගනය කරන ලද වෙක්පත්වල මුළු වටිනාකම සියයට 6.3 කින් පහත වැටිණි.

2019 වසර තුළදී, වේතන සහ විශ්‍රාම වැටුප් වැනි සුළු පරිමාණ සමූහ ගෙවීම් සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් පහසුකම් සලසන ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය (SLIPS) අඛණ්ඩව හා කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක විය. ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතියේ මෙහෙයුම්වල මුළු ගනුදෙනු ප්‍රමාණය හා වටිනාකම පිළිවෙලින් මිලියන 36.6 ක් දක්වා සියයට 11.1 කින් ද, රුපියල් බිලියන 2,104 දක්වා සියයට 6.7 කින් ද වර්ධනය විය.

2019 වසරේදී, ‘ලංකාපේ’ (LankaPay) යන සන්නාමය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CCAPS) සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් වාර්තා කළ අතර විකුණුම්පල ගෙවීම් යන්ත්‍ර සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CPS) දියත් කරන ලදී. තවද, මේ දක්වා දියත් කර ඇති අනෙක් පොදු යාන්ත්‍රණයන් තුන වන ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි (CAS), විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි (CEFTS) සහ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සඳහා වූ හවුල් යාන්ත්‍රණයෙහි (SAS) ගනුදෙනු ප්‍රමාණය පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරනු ලබයි. ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CAS) මගින් එහි සාමාජික මූල්‍ය ආයතනවල ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර අතර අන්තර් සම්බන්ධතාවය ගොඩ නැගීම තුළින් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයට සම්බන්ධ ඕනෑම ටෙලර් යන්ත්‍රයකින් සාමාජික මූල්‍ය ආයතනවල ගනුදෙනුකරුවන් හට මුදල් ආපසු ගැනීමේ

සහ ශේෂය පරීක්ෂා කිරීමේ හැකියාව ලබාදෙයි. පසුගිය වසර සමඟ සැසඳීමේදී, 2019 වසර තුළ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හරහා සිදුකළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණය සහ වටිනාකම පිළිවෙලින් මිලියන 47.4 ක් දක්වා සියයට 17.2 කින් ද, රුපියල් බිලියන 425.2 ක් දක්වා සියයට 23.4 කින් ද වර්ධනය විය. 2019 වසර අවසානය වන විට ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හා සම්බන්ධ වී තිබුණු මූල්‍ය ආයතන සංඛ්‍යාව 30 ක් විය. තමන්ටම අයත් ස්වයංක්‍රීය ගෙවීම් කාඩ්පත් කළමනාකරණ පද්ධති මෙහෙයවීම් හැකියාවක් නොමැති මූල්‍ය ආයතන සඳහා 2015 වසරේ හඳුන්වා දුන් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සඳහා වූ හවුල් යාන්ත්‍රණයෙහි (SAS) සාමාජිකයින් දෙදෙනකු සිටි අතර, සලකා බලන කාලසීමාව තුළ එහි මෙහෙයුම් කටයුතු සුමටව සිදු කරගෙන යන ලදී.

ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර, අන්තර්ජාල බැංකු කටයුතු, ජංගම දුරකථන පදනම් කරගත් බැංකු කටයුතු, කියෝස්ක් සහ බැංකු කවුන්ටර වැනි බහුවිධ ගෙවීම් මාධ්‍යයන් හරහා සාමාජික ආයතන අතර තත්කාලීනව සුළු පරිමාණ අරමුදල් මාරු කිරීම සඳහා හුවමාරු සහ නිෂ්කාගන පහසුකම් සලසනු ලබන පොදු යටිතල පහසුකම් සපයන විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CEFTS) විසින් සපයනු ලබයි. පසුගිය වසර සමඟ සැසඳීමේදී, 2019 වසර තුළ විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු

8.26 සංඛ්‍යා සටහන
ගෙවීම් පද්ධති මගින් සිදු වූ ගනුදෙනු

ගෙවීම් පද්ධති	2018 (අ)		2019 (ආ)	
	ප්‍රමාණය ('000)	වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රමාණය ('000)	වටිනාකම (රු. බිලියන)
විශාල පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධති				
තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය	405	100,473	428	117,151
සුළු පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධති				
ප්‍රධාන වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධතිය	50,352	10,528	46,802	9,863
ශ්‍රී ලංකා අන්තර්බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය (SLIPS)	32,943	1,972	36,612	2,104
ණය කාඩ්පත්	43,600	242	50,969	277
හර කාඩ්පත්	56,595	159	71,096	195
අන්තර්ජාල බැංකු කටයුතු	26,930	2,939	36,483	3,875
දුරකථන බැංකු කටයුතු	8,176	143	17,630	339
තැපැල් උපකරණ	1,022	6	906	6
එකතුව	220,023	116,462	260,926	133,810
එක්සත් ජනපද ඩොලර් වෙක්පත් නිෂ්කාගන පද්ධතිය	51	36	50	49

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (ආ) තාවකාලික

යාන්ත්‍රණයේ ගනුදෙනුවල සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් දක්නට ලැබුණි. 2019 වසර තුළදී විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය මගින් සිදුකළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණය මිලියන 14.8 ක් දක්වා සියයට 104.6 කින් ඉහළ ගිය අතර එම ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම රුපියල් බිලියන 1,382.8 ක් දක්වා සියයට 109.4 කින් වර්ධනය විය. රජයේ ආයතන සඳහා මංගත ගෙවීම් පහසුකම් සැලසීමට ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව (LankaPay Online Payment Platform - LPOPP) 2017 වසරේදී දියත් කරන ලදී. ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව, දැනට ශ්‍රී ලංකා රේගුව සඳහා මංගත තත්කාලීන ගෙවීම් පහසුකම් සලසනු ලබයි. 2019 වසර අවසාන වන විට, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 13 ක් සහ එක් බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවක් ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව සමඟ සම්බන්ධ වී ඇත. සලකා බලන වසර තුළදී, මුළු වටිනාකම රුපියල් බිලියන 34.3 ක් වන ගනුදෙනු 37,238 ක් ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව හරහා සිදුකර ඇත. මෙයට අමතරව, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි සහ විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි ගනුදෙනු නිෂ්කාගනය සහ පියවීම කඩිනම් කිරීම සඳහා ව්‍යාපාරික දිනයක් තුළ දී එම යාන්ත්‍රණවල ගනුදෙනු නිෂ්කාගන වකු හතරක් සිදු කරනු ලබයි. මෙම පද්ධතිවල සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය තහවුරු කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් එම පොදු යාන්ත්‍රණවල ප්‍රාථමික සහභාගීකරුවන් සඳහා වගකීම් කළමනාකරණ අවම සීමාවන් (Minimum Liability Manager Limits) නියම කර ඇත.

කාඩ්පත් මගින් ගෙවීම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ එමගින් දේශීය ගනුදෙනු සඳහා කාඩ්පත් භාවිතා කිරීමේදී කාඩ්පත් හිමියන්ට සහ වෙළඳුන්ට දැරීමට සිදුවන පිරිවැය අවම කිරීමෙන් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඇතිකිරීමේ අරමුණින් ජාතික ගෙවීම් කාඩ්පත් යෝජනා ක්‍රමයක් (NCS) ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම සහ ජේ.සී.බී. (JCB - Japan Credit Bureau) ජාත්‍යන්තර ගෙවීම් කාඩ්පත් ජාලය සමඟ සම්බන්ධ වී දියත් කරන ලදී. 2019 දී මූල්‍ය ආයතන කිහිපයක් ජාතික කාඩ්පත් යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ගෙවීම් කාඩ්පත් නිකුත් කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. මීට අමතරව, බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය අත්පත්කරුවන් 4 දෙනෙකු විකුණුම්පල ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හා සම්බන්ධ වූ අතර, එය ජාතික කාඩ්පත් යෝජනා ක්‍රමය යටතේ නිකුත් කරන ලද ගෙවීම් කාඩ්පත් සඳහා විකුණුම්පල ගෙවීම් යන්ත්‍රවල මාරුකිරීම් සහ නිෂ්කාගන පහසුකම් සපයනු ලබයි.

2013 අංක 01 දරන ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධති සඳහා වන නියෝගයෙහි විධිවිධාන යටතේ ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධතිවල කටයුතු නියාමනය හා අධීක්ෂණය මහ බැංකුව විසින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, හර කාඩ්පත් නිකුත් කරන්නන් ලෙස කටයුතු කිරීම සඳහා මූල්‍ය ආයතන 3ක් සඳහා අවසර ලබා දෙන ලද අතර තවත් මූල්‍ය ආයතනයක් සඳහා ගෙවීම් කාඩ්පත් පිළිබඳ මූල්‍ය අත්පත්කරුවකු ලෙස කටයුතු කිරීමට බලපත්‍රයක් ලබාදෙන ලදී. තවද, ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධති සම්බන්ධ රෙගුලාසිවලට සේවා සැපයුම්කරුවන් දක්වන අනුකූලතාවය සහතික කිරීම සඳහා එතැන් පරීක්ෂණ සහ දුරස්ථ ආවේක්ෂණ කටයුතු සිදු කරන ලදී.

රට තුළ ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධති නියාමකයා ලෙස මහ බැංකුව විසින් සිය අධීක්ෂණ කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරන ලද අතර ජාතික ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතියේ අවදානම් අවම කිරීම සඳහා නියාමන රාමුව තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. විද්‍යුත් ගෙවීම් ක්‍රම භාවිත කිරීමේදී ඇතිවන අවදානම් සැලකිල්ලට ගනිමින් එවැනි ගෙවීම් ක්‍රම භාවිත කරන ගනුදෙනුකරුවන්ට මූල්‍ය ආයතන විසින් තත්කාලීන දැනුම් දීම් සම්බන්ධයෙන් මහ බැංකුව විසින් විද්‍යුත් ගෙවීම් උපකරණ සඳහා පහසුකම් සපයන සියලු මූල්‍ය ආයතනවලට වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව, විද්‍යුත් ගෙවීම් උපකරණ/යාන්ත්‍රණ මගින් ගෙවීම් සේවා සපයන විට එම සේවා ලබාගන්නා ගනුදෙනුකරුවන්ට දැනුම් දීම සඳහා සුදුසු සන්නිවේදන ක්‍රමයක් භාවිත කරන ලෙස මූල්‍ය ආයතනවලට දැනුම් දෙන ලදී. 2019 වසරේදී, මහ බැංකුව විසින් ජංගම යෙදුම් මෘදුකාංග සඳහා අවම අනුකූලතා ප්‍රමිතීන් නියම කිරීමට නිකුත් කරන ලද ගෙවීම් පහසුකම් ලබා දෙන ජංගම යෙදුම් මෘදුකාංගයන්ට අදාළ අවම අනුකූලතා ප්‍රමිතීන් සඳහා වූ මාර්ගෝපදේශයට මූල්‍ය ආයතනවල අනුකූලතාවය අධීක්ෂණය කිරීමේ කටයුතු සිදු කළ අතර, මෙය ජංගම යෙදුම් භාවිතා කර මූල්‍ය ගනුදෙනු සිදු කිරීමේදී ඇති විය හැකි අවදානම අවම කිරීම සඳහා නිකුත් කෙරිණි.

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති පිළිබඳ උපදේශනාමක හා නිරීක්ෂණ කමිටුව වන ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලය (NPC) ඩිජිටල් ගෙවීම් පද්ධති වේදිකාව, විවෘත යෙදුම් වැඩසටහන් අතුරු මුහුණත් (Open API) වේදිකා සහ අතභ්‍ය බැංකුකරණය වැනි නව සොයාගැනීම් පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමට සහ මහජනතාව අතර දැනුම්වත්භාවය වැඩි කිරීම තුළින් වැඩි වශයෙන් විද්‍යුත්

ගෙවීම් භාවිතය ජනප්‍රිය කිරීමටත්, මූල්‍ය තාක්ෂණ (FinTech) ප්‍රවණතා පිළිබඳ කමිටු කිහිපයක්ද පත් කරනු ලැබිණි. “අඩු මුදල් භාවිත සමාජයක්” (less cash society) කරා පිවිසීමට අවධානය යොමු කරමින් නව්‍ය ගෙවීම් නිෂ්පාදන සඳහා පහසුකම් සැපයීම, විද්‍යුත් ගෙවීම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම, ගෙවීම් යාන්ත්‍රණයන් අතර ප්‍රමිතිකරණය සහ අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වය වැඩි දියුණු කිරීම, ගෙවීම් පද්ධති ආරක්ෂාව ශක්තිමත් කිරීම සහ ගෙවීම් ක්‍රම පිළිබඳ මහජනතාව දැනුවත් කිරීම සඳහා පියවර ගැනීම යන අංශ ආවරණය කරමින් 2020-2022 සඳහා වූ ඉදිරි දැක්ම ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලය විසින් සකසන ලදී.

පිරිවැයකින් තොර ගනුදෙනු, ගෙවීම් පිළිබඳ ක්ෂණික පාරිභෝගික දැනුවත් කිරීම යනාදිය තුළින් පාරිභෝගික පහසුව සහ ආරක්ෂාව ප්‍රවර්ධනය කිරීමටත්, වෙළඳුන් සඳහා ගනුදෙනු සහ සැකසුම් පිරිවැය අඩුවීම සහ නඩත්තු පිරිවැයක් එකතු නොකිරීම මගින් වැඩි වෙළඳුන් ප්‍රමාණයක් විද්‍යුත් වාණිජ ගනුදෙනු අත්පත් කරගැනීම සඳහා සම්බන්ධ කර ගැනීමට උනන්දු කිරීමටත් විවිධ ගෙවීම් යාන්ත්‍රණ සහ උපකරණවල අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වය සහතික කිරීමටත් 'LankaQR' වෙළඳ නාමය යටතේ ජාතික QR කේත පිරිවිතර මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලදී. සලකා බලනු ලබන වසර තුළ, මූල්‍ය ආයතන කිහිපයක් LankaQR පදනම් කරගත් විද්‍යුත් ගෙවීම් උපකරණ දියත් කරන ලදී.

මහ බැංකුව විසින් නවෝත්පාදකයින්ට නියාමන අවශ්‍යතා උල්ලංඝනය නොකර ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන හා සේවාවන් පරීක්ෂා කිරීමට ආරක්ෂිත ඉඩකඩ ලබා දෙනු ලබන මූල්‍ය තාක්ෂණ නියාමන පරීක්ෂණ අවකාශයක් (FinTech Regulatory Sandbox) ස්ථාපිත කරනු ලැබිණි. මූල්‍ය තාක්ෂණ නියාමන පරීක්ෂණ අවකාශය තුළින් වඩාත් කාර්යක්ෂම මූල්‍ය අතරමැදිකරණය, මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩිදියුණු කිරීම සහ ඩිජිටල්කරණය තුළින් අඩු මුදල් භාවිත සමාජයක් නිර්මාණය කළ හැකි ශක්තිමත් හා තිරසාර නව නිර්මාණයන් කිරීම අපේක්ෂා කෙරේ.

ගෙවීම් ක්ෂේත්‍රයෙහි නව තාක්ෂණික ප්‍රවණතා සැලකිල්ලට ගනිමින් මහ බැංකුව විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ බ්ලොක්චේන් (Blockchain) තාක්ෂණය යොදා ගැනීමේ හැකියාව තක්සේරු කිරීම සඳහා බ්ලොක්චේන් තාක්ෂණය පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී කමිටුවක් පත් කරන ලදී. ක්‍රියාකාරී කමිටුවේ නිර්දේශයන්ට අනුව, මූල්‍ය ආයතනවල ගනුදෙනුකරුවන් හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාවලියන් විධිමත් කිරීම සඳහා පහසුකම් සැපයිය හැකි බ්ලොක්චේන්

තාක්ෂණය පදනම් කරගත් ගනුදෙනුකරුවන් හඳුනාගැනීමේ හවුල් යාන්ත්‍රණ (Shared KYC) පහසුකම සඳහා සංකල්ප සාධනයක් (Proof of Concept) සැකසීමට මහ බැංකුව විසින් පියවර ගන්නා ලදී. මෙමගින් මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ යනු ලබන අතර එමගින් ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

මහ බැංකුව විසින් 2020 වසර “ඩිජිටල් ගනුදෙනු වර්ෂය” ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. මෙම ආරම්භය සඳහා වෙළෙන්දන් සහ මූල්‍ය ආයතන සේවකයින් ඇතුළු මහජනතාවගේ ඩිජිටල් ගනුදෙනු පිළිබඳ දැනුවත්භාවය ප්‍රවත්පත් දැන්වීම්, සම්මුඛ සාකච්ඡා, මාධ්‍ය සාකච්ඡා සහ ගුවන්විදුලි විකාශන භාවිත කරමින් වැඩිදියුණු කිරීම අරමුණු කර ගන්නා ලදී. රට පුරා ‘ඩිජිටල් ගනුදෙනු වර්ෂය’ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කමිටුවක් ද පත් කෙරිණි.

මහ බැංකුව විසින් ගනුදෙනුකරුවන් හඳුනා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයන් (KYC) සම්පූර්ණ කරන ලද විද්‍යුත් මුදල් පසුබිම් සඳහා ජංගම දුරකථන පදනම් කරගත් විද්‍යුත් මුදල් පද්ධතිවල උපරිම රඳවා ගැනීමේ අගය රුපියල් 25,000/- සිට රුපියල් 50,000/- දක්වා ඉහළ දමනු ලැබිණි. ජංගම දුරකථන පදනම් කරගත් විද්‍යුත් මුදල් පද්ධතියට සම්බන්ධ වීමට විද්‍යුත් මුදල් ගිණුම් හිමියන් විසින් භාවිත කරන ජංගම දුරකථන ජාලය නොසලකා සියලු ජංගම දුරකථන ජාල පදනම් කරගත් විද්‍යුත් මුදල් පද්ධතියකින් එක් පුද්ගලයෙකුට එක් විද්‍යුත් මුදල් ගිණුමක් බැගින් විද්‍යුත් මුදල් ගිණුම් විවෘත කිරීම සහ පවත්වා ගැනීම සීමා කිරීම සඳහන් කරමින් ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධති වක්‍රලේඛය වන ‘ගනුදෙනුකරුවන්ගේ විද්‍යුත් මුදල් ගිණුම් සඳහා අදාල වන විද්‍යුත් මුදල් ගිණුම් ගණන, ඒක පුද්ගල රාශි ගත අගය සීමාවන්, දින සීමාවන් සහ ගනුදෙනු සීමාවන්’ නිකුත් කරන ලදී.

මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම

ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය, 2019 වසරේදී මූල්‍ය පද්ධතියේ විශ්වසනීයත්වය හා ස්ථායීතාවය සුරක්ෂිත කිරීමේ අරමුණ පෙරදැරිව, ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතිවලට අනුගතව, මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා රට තුළ ක්‍රියාත්මක වන වැඩපිළිවෙළ ශක්තිමත් කිරීමට ප්‍රයත්න දරන ලදී. මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය, මුදල් විශුද්ධිකරණය හා ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සම්බන්ධ

අවදානම් මැඩපැවැත්වීමේ ජාතික කේන්ද්‍රස්ථානය වශයෙන් සිය ප්‍රධාන භූමිකාව ඉටුකරමින්, වාර්තාකරණ ආයතන විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද නීති විරෝධී ක්‍රියාකාරකම් හා සම්බන්ධ යැයි සැක කෙරෙන ගනුදෙනු හෝ එවැනි ගනුදෙනු කිරීමට තැත් කිරීම සම්බන්ධ තොරතුරු ග්‍රාහකයා ලෙස 2006 අංක 6 දරන මුදල් ගනුදෙනු වාර්තාකරණ පනතේ 7 වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කරන ලදී. එම සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා විශ්ලේෂණය කර, එම ප්‍රතිඵල නීති බලාත්මක කිරීමේ ආයතන, නියාමකයින් සහ අනෙකුත් අදාළ පාර්ශවයන් වෙත අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හිදී බෙදා හැරීම සිදු කළේය. සමස්ත සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා සංඛ්‍යාව 2018 වසරේ දී වාර්තා වූ 1,020 ට සාපේක්ෂව 2019 වසරේ දී 2,806 ක් දක්වා සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි. මෙහෙයුම් හා උපාය මාර්ගික විශ්ලේෂණවලින් අනතුරුව 2019 වසරේ දී සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා 1,478 ක් මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් වැඩිදුර විමර්ශන සඳහා නීති බලාත්මක කරන අධිකාරීන් සහ නියාමන අධිකාරීන් වෙත යොමු කරන ලද අතර, එසේ යොමු කරන ලද සැක කටයුතු වාර්තා ගණන 2018 වසරේදී 338 ක් ලෙස වාර්තා විය. මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය වෙත වාර්තා කෙරුණු සහ මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් නීති බලාත්මක කරන අධිකාරීන් වෙත යොමු කරන ලද සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තාවල මෙම සැලකිය යුතු ඉහළ යෑමට, පාස්කු ඉරිදා සිදු වූ ත්‍රස්ත ප්‍රහාර බොහෝදුරට හේතු විය. වසර තුළදී, මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් වාර්තාකරණ ආයතන සඳහා සිදු කරන ලද දැනුම්වත් කිරීමේ වැඩ සටහන් ද, මෙම සැලකිය යුතු ඉහළ යෑමට දායක වන්නට ඇත. මුදල් ගනුදෙනු වාර්තාකරණ පනතේ 6 වන වගන්තියේ විධිවිධානයන්ට ප්‍රකාරව, ඔවුන්ට දක්වා ඇති සීමාවට වැඩි, එනම් රුපියල් මිලියනයක් හෝ විදේශ මුදලින් ඊට සමාන ප්‍රමාණයක් හෝ ඊට වැඩි මුදල් ප්‍රේෂණ ගනුදෙනු සහ විද්‍යුත් මුදල් ප්‍රේෂණ (දේශීය සහ විදේශීය) වාර්තාකරණ ආයතන විසින් අඛණ්ඩව වාර්තා කරන ලදී. 2019 වසර තුළදී, වාර්තාකරණ ආයතන විසින් මිලියන 4.9 ක (තාවකාලික) මුදල් ගනුදෙනු සහ මිලියන 6.6 ක (තාවකාලික) විද්‍යුත් මුදල් ප්‍රේෂණ සංඛ්‍යාවක් වාර්තා කරන ලදී.

මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් භාවිතයන්ට සමගාමීව සිය නීතිමය, අධීක්ෂණ සහ මෙහෙයුම් රාමුව නිරන්තරයෙන් වැඩිදියුණු කරමින් වාර්තාකරණ ආයතනවල අනුකූලතාවය සහතික කිරීම

සඳහා වන බහුවිධ උපායමාර්ග ගනීතිමත් කිරීමට කටයුතු කරන ලදී. තවද, ඒකාබද්ධ හා සහයෝගීතා ප්‍රයත්න තුළින් මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය අනෙකුත් අංශවල විශේෂිත නියාමකයන් සමඟ සිය සබඳතා ගනීතිමත් කිරීමට ක්‍රියා කළේය. 2019 වසර තුළ, මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනත, ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් ක්‍රියාකිරීමේ රීති සහ නිකුත් කරන ලද අනෙකුත් රීති සහ රෙගුලාසිවලට මූල්‍ය ආයතන (එනම් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්, රක්ෂණ සමාගම් සහ කොටස් තැරැවිකරුවන්) දක්වන අනුකූලතාවය ඇගයීම සඳහා අවදානම මත පදනම්වූ එතැන් අධීක්ෂණ 32 ක් පවත්වන ලදී. වසර තුළදී, මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් පසු විපරම් අධීක්ෂණ 4 ක් පවත්වන ලද අතර, අවවාදාත්මක ලිපි 32 ක් සහ හේතු දැක්වීමේ ලිපි 6 ක් මූල්‍ය ආයතන වෙත යොමු කරන ලදී. මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ විධිවිධාන සහ ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ නිසි උද්යෝගය සම්බන්ධ රීතිවල දක්වා ඇති අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව කටයුතු කිරීමට අපොහොසත් වූ මූල්‍ය ආයතනවලට, එම වරද නැවත සිදු කිරීම අධෛර්යමත් කිරීම සඳහාත් සිදු කරන ලද වරදට සාමාන්‍යානුකූල වූත් රුපියල් මිලියන 5 ක මූල්‍යමය දණ්ඩන මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් පනවන ලදී.

2014 වසරේ සිදු කරන ලද ජාතික අවදානම් තක්සේරුවේදී මුදල් විශුද්ධීකරණය හා ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සම්බන්ධව ඉහළ අවදානම් සහිත අංශයක් ලෙස හඳුනාගත්, මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයෙහි විෂය පථය යටතට අයත් වන, නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන්වල අනුකූලතා මට්ටම ඉහළ නැංවීමට මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. 2019 වසර තුළදී, නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන්හි අංශ කිහිපයක එනම් කැසිනෝ, මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ සහ දේපළ වෙළඳාම් අංශවල අනුකූලතා මට්ටම ඇගයීම සඳහා අවදානම මත පදනම් වූ එතැන් අධීක්ෂණ 36 ක් පවත්වන ලදී. හඳුනාගත් දුර්වලතා දැනුම් දීම හා එම දුර්වලතා නිවැරදි කිරීමට කාල රාමුවකට යටත් වූ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සපයමින් වසර තුළදී නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් අංශයේ ආයතන 22 ක් සඳහා ලිපි නිකුත් කරන ලදී. දැනුම්වත්භාවය ඉහළ නැංවීමේ අභිප්‍රායෙන් මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් වසර පුරා නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන්වල අනුකූලතා වගකීම් පිළිබඳව මූලික මාධ්‍ය තුළින් දැන්වීම් කිහිපයක් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

තවද, මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය සහ ආයතනික අනුකූලතාවය ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණින් මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් 2019 වසර තුළදී, සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම, ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ අවදානම මත පදනම් වූ නිසි උද්යෝගයෙන් ක්‍රියා කිරීමේ රීති අඛණ්ඩව සිදු කිරීම, ප්‍රවර්ධන නිසි උද්යෝගය, ප්‍රතිලාභ හිමිකරුවන් හඳුනාගැනීම සහ දේශපාලනික වශයෙන් අනාවරණය වූ පුද්ගලයන් හඳුනාගැනීම පිළිබඳ රීති සහ මාර්ගෝපදේශ කිහිපයක් නිකුත්කරන ලදී. මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම පිළිබඳ වගකීම්, ප්‍රතිලාභ හිමිකරුවන්ගේ තොරතුරු හඳුනාගැනීම සහ ඉලක්කගත මූල්‍යමය සම්බාධක පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 55 ක් මූල්‍ය ආයතන, නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන්, රජයේ ආයතන සහ වෙනත් පාර්ශ්වකරුවන් සඳහා පවත්වන ලදී. මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් 2019 වසරේ දී පවත්වනු ලැබූ එවැනි දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සඳහා සහභාගී වූ ගණන 3,688 ක් විය. තවද, 2019 වසරේ දෙසැම්බර් මස 2 සිට 5 දක්වා කාලසීමාව තුළ මාලදිවයිනේ මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයේ නිලධාරීන් කණ්ඩායමකට සිව් දින අධ්‍යයන වාරිකාවක් සඳහා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් සන්කාරකත්වය සපයන ලදී. එම අධ්‍යයන වාරිකාව ප්‍රධාන වශයෙන් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සම්බන්ධ අවදානම මත පදනම් වූ අධීක්ෂණය, සැක කටයුතු ගනුදෙනු විශ්ලේෂණය, අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකාවේ අන්දැකීම් බෙදා ගැනීම සම්බන්ධව අවධානය යොමු කෙරිණි. බහුආංශික තාක්ෂණික සහ ආර්ථික සහයෝගීතාව උදෙසා වන බෙංගාල බොක්කේ රටවල මූලිකත්වය (BIMSTEC) සංවිධානයේ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ උපකණ්ඩායමේ වැඩමුළුව 2019 වසරේ නොවැම්බර් මස 27 සිට 29 දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළ කොළඹදී ‘ත්‍රස්තවාදය මැඩපැවැත්වීමේ අන්දැකීම් සිද්ධි අධ්‍යයනය තුළින් හුවමාරු කර ගැනීම’ යන තේමාව යටතේ සාමාජික රටවල නියෝජිතයන් 40 කගේ සහභාගිත්වයෙන් පැවැත්විණි. මෙම වැඩමුළුව තුළින් ත්‍රස්තවාදය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සම්බන්ධව ශ්‍රී ලංකාවේ අන්දැකීම්, බහුආංශික තාක්ෂණික සහ ආර්ථික සහයෝගීතාව උදෙසා වන බෙංගාල බොක්කේ රටවල මූලිකත්වය සංවිධානයේ සාමාජිකයන් සමඟ හුවමාරු කර ගැනීම සඳහා අවස්ථාව ලැබිණි.

ජාත්‍යන්තර සබඳතා ශක්තිමත් කිරීමටත්, තොරතුරු හුවමාරු කරගැනීම සහ සහයෝගීතාවය වැඩි දියුණු කිරීමටත් 2019 වසරේ දී මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය මාලදිවයිනේ මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය සහ පැපුවා නිව් ගිනියාවේ මූල්‍ය විශ්ලේෂණ සහ අධීක්ෂණ ඒකකය සමඟ අවබෝධතා ගිවිසුම්වලට එලැඹී අතර, ඒ අනුව, විදේශීය පාර්ශ්ව සමඟ අත්සන් කර ඇති සමස්ත අවබෝධතා ගිවිසුම් සංඛ්‍යාව 39 දක්වා ඉහළ යන ලදී. තවද, තොරතුරු හුවමාරු කරගැනීමේ අභිප්‍රායෙන් මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරිය, සහාධිපත්‍ය කළමනාකරණ අධිකාරිය සහ ජාත්‍යන්තර පොලිසියේ කොළඹ ශාඛාව යන දේශීය නියෝජිත ආයතන සමඟ අවබෝධතා ගිවිසුම් අත්සන් කරන ලදී. ඒ අනුව, දේශීය නියෝජිත ආයතන සමඟ අත්සන් කර ඇති සමස්ත අවබෝධතා ගිවිසුම් සංඛ්‍යාව 11 ක් දක්වා ඉහළ යන ලදී.

2017 නොවැම්බර් මස, ‘‘අළු ලේඛනය’’ ලෙස හඳුන්වනු ලබන, මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ² අනුකූලතා ලේඛනයේ ලැයිස්තුගත කිරීමත් සමඟ, මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ ක්‍රියාමාර්ගවල හඳුනාගෙන ඇති ක්‍රමෝපායික දුර්වලතා මඟ හරවා ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට ලබාදී තිබූ කාල රාමුවකට යටත් වූ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සාර්ථකව සපුරාලීම සඳහා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය ඇතුළුව අනෙකුත් අදාළ පාර්ශ්වකරුවන් එලදායි පියවර ගණනාවක් ගෙන තිබේ. 2018 අංක 6 දරන භාර (සංශෝධන) පනත සහ 2018 අංක 24 දරන සාපරාධී කාරණාවලදී අන්‍යෝගීතාව දැක්වීමේ (සංශෝධන) පනත සම්මත කිරීම, උතුරු කොරියාව හා ඉරානය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ ආරක්ෂක මණ්ඩල යෝජනා ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ රෙගුලාසි/නියෝග/ මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කිරීම, ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් ක්‍රියාකිරීමේ රීති හඳුන්වා දීම මගින් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සම්බන්ධයෙන් වන විෂය පථය නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර සහ වෘත්තීන් දක්වා පුළුල් කිරීම, මූල්‍ය ආයතන සහ නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර සහ වෘත්තීන්හි මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සම්බන්ධ අවදානම් මත පදනම් වූ අධීක්ෂණ සිදුකිරීම, නිරීක්ෂණය කරන ලද අනුකූලතා දුර්වලතාවයන් සම්බන්ධව බලාත්මක

2 මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය (Financial Action Task Force) යනු ගෝලීය මූල්‍ය පද්ධතිය මුදල් විශුද්ධීකරණය, ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සහ සමුල සාහන අවි ව්‍යාප්තියෙන් ආරක්ෂා කිරීමට අදාළ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය සහ ප්‍රවර්ධනයට ක්‍රියා කරන ස්වාධීන අන්තර් රාජ්‍ය ආයතනයකි. මූල්‍ය කාර්යසාධක බලකායේ අනුකූලතා ලේඛනය මගින් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ තාක්ෂණික දුර්වලතා ඇති රටවල් හඳුනාගැනේ.

විශේෂ සටහන 13

ශ්‍රී ලංකාව තුළ අවිධිමත් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන මුදල් ණයට දීමේ ව්‍යාපාර නියාමනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය

හැඳින්වීම

මුදල් ණයට දෙන්නෙකු විසින් සුරැකුමක් සහිතව හෝ රහිතව ණය ගැනුම්කරුවෙකු හට මුදල් පොළියට දීම මුදල් ණයට දීම වශයෙන් අර්ථ දැක්විය හැකිය. ශ්‍රී ලංකාව තුළ ප්‍රධාන වශයෙන් බලපත්‍රලාභී බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්, බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම්, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, සමූපකාර ග්‍රාමීය බැංකු, සකසුරුවම් හා ණය ගනුදෙනු සමූපකාර සමිති සහ සමාදායි ප්‍රජා මූලික බැංකු වැනි ආයතන මුදල් ණයට දීමේ ව්‍යාපාරයෙහි නිරත වේ. කෙසේ වෙතත්, ඊට අමතරව පුද්ගල වශයෙන් හෝ තනි පුද්ගල ව්‍යාපාර, හවුල් ව්‍යාපාර හෝ සමාගම් ස්වරූපයෙන් අවිධිමත් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන මුදල් ණයට දෙන්නන් ද මෙම ව්‍යාපාරයෙහි යෙදී සිටියි.

බලපත්‍රලාභී බැංකු හා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන මගින් සිදුකෙරෙන මුදල් ණයට දීමේ කටයුතු නියාමනයට¹ ලක් වුව ද, පෙර කී අවිධිමත් ලෙස මුදල් ණයට දෙන්නන් කිසිදු නියාමන අධිකාරියකින් නියාමනයට ලක් නොවේ. දැනට පවතින නීතිමය රාමුවෙන් ප්‍රධාන වශයෙන් අවධානය යොමු කර ඇත්තේ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම සඳහා වැදගත්වන මූල්‍ය අතරමැදිකරණයේ නියැලී සිටින මූල්‍ය ආයතන වෙත ය. තව ද, 1918 අංක 2 දරණ මුදල් ණයට දීම පිළිබඳ ආඥා පනත (මුදල් ණයට දීම පිළිබඳ ආඥා පනත) මගින් එහි විෂය පථයට ඇතුළත් වන මුදල් ණයට දෙන්නන්ගේ ගනුදෙනුකරුවන් සුරක්ෂිත කිරීම සම්බන්ධව විධිවිධාන පැනවුව ද, එමගින් නිශ්චිත නියාමකයෙකු පැනවීම හෝ මුදල් ණයට දෙන්නන් වෙත බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ හෝ ඒවා ලියාපදිංචි කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නියම නොකරයි. එසේ හෙයින්, මුදල් ණයට දීම පිළිබඳ ආඥා පනත හරහා යම් සහනයක් අපේක්ෂා කරන ගනුදෙනුකරුවෙකුට සැලකිය යුතු මූල්‍ය හා වෙනත් සම්පත් ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය විය හැකි නීතිමය ක්‍රියා පටිපාටියක් අනුගමනය කිරීමට සිදුවිය හැක.

මෙම පසුබිම තුළ, අවිධිමත් ලෙස රට තුළ ක්‍රියාත්මක වන මුදල් ණයට දීමේ ව්‍යාපාර නියාමනය කිරීම සඳහා විවක්ෂණශීලී නියාමන රාමුවක අවශ්‍යතාවය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් හඳුනාගෙන ඇත. එවැනි නියාමන රාමුවක අවශ්‍යතාවය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිදුකරනු ලැබූ ක්ෂේත්‍ර වාර්තා මගින් එක්රැස් කරගත් සාක්ෂිවලින් සහ මුදල් ණයට දෙන්නන් විසින් සිදු කරනලද විවිධ අක්‍රමිකතා හා පාරිභෝගික හිංසනය පිළිබඳව ලැබෙන පැමිණිලි වලින් මනාව යුක්ති සහගත කෙරේ.

මුදල් ණයට දීමේ ව්‍යාපාර නියාමනය කිරීමේ වැදගත්කම

(අ) පාරිභෝගික ආරක්ෂාව පිළිබඳ දෘෂ්ඨි කෝණයෙන් අවිධිමත් ලෙස මුදල් ණයට දෙන්නන් නියාමනය කිරීම වැදගත් වේ. අවිධිමත් ලෙස මුදල් ණයට දෙන්නන් කිසිදු පාරිභෝගික ආරක්ෂණ රෙගුලාසියකට යටත් නොවන බැවින්, එවැනි මුදල් ණයට දෙන්නන්ගේ ගනුදෙනුකරුවන් නිතැතින් අසාධාරණ නියමයන්, කොන්දේසි හා හිංසනයන්ට යටත් වීමට ඉඩ ඇත. එබැවින්, අවිධිමත් ලෙස මුදල් ණයට දෙන්නන්ගේ ගනුදෙනුකරුවන් තුළවිශ්වාසය හා තහවුරුව ගිලිහී ගොස් අවසානයේ දී මූල්‍ය සේවා වෙත ප්‍රවේශයක් නොලැබී යා හැක.

(ආ) වර්තමානය වන විට, අවිධිමත් ලෙස මුදල් ණයට දෙන්නන් විසින් සිය ණය ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ තොරතුරු ණය තොරතුරු කාර්යාංශය වෙත වාර්තා කරනු නොලැබේ. එබැවින්, විධිමත් අයුරින් මුදල් ණයට දෙන්නන් හට තම ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ණය ලැබීමට ඇති සුදුසුකම තක්සේරු කිරීමේ දී සවිස්තරාත්මක ණය තොරතුරු නොලැබීමට ඉඩ ඇත. තව ද, අවිධිමත් මුදල් ණයට දෙන්නන් විසින් ණය තොරතුරු වාර්තා නොකිරීම, විශේෂයෙන් ණය වාර්තා පැහැරහැරීමේ ඉතිහාසයක් සහිත සමහර ණය ගැනුම්කරුවන් සිය මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරාගැනීම සඳහා නියාමනයට ලක් නොවන මුදල් ණයට දෙන ව්‍යාපාර වෙත පිවිසීම දිරිමත් කිරීමක් වේ. ණය ගැනුම්කරුවන් පිළිබඳ නිසි ණය තක්සේරුවක් කිරීමට නොහැකි වීම නිසා එකම ගනුදෙනුකරු වෙත බහු* ණය ප්‍රදානයට හේතු වී අධික ණයගැතිතාවය² ඇති වන අතර එය දරුවන්ගේ අධ්‍යාපනය කඩාකප්පල් වීම, මන්දපෝෂණය වැඩිවීම, ජීවනෝපාය අහිමිවීම වැනි සමාජ ආර්ථික පිරිවැය වලට හේතු වියහැක.

(ඇ) රට තුළ අවිධිමත් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන මුදල් ණයට දෙන්නන් විශාල සංඛ්‍යාවක් සිටීම විධිමත් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන මුදල් ණයට දෙන ව්‍යාපාර අතර දැඩි තරගකාරීත්වයට තුඩු දිය හැකි අතර එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් සදාචාර විරෝධී ක්‍රියාවන් සහ ගනුදෙනුකරුවන්ට හිරිහැර කිරීම් සිදුවිය හැක.

(ඈ) අවිධිමත් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන මුදල් ණයට දෙන්නන් කිසියම් විධිමත් අධිකාරියක් වෙත වාර්තා කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොමැතිවීම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳව දත්ත එක්රැස් කිරීම අහියෝගයක් ව ඇත.

1 බලපත්‍රලාභී බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් නියාමනයට ලක් වේ; ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාරයේ යෙදී සිටින රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ස්වේච්ඡා සමාජ සේවා සංවිධාන රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා මගින් නියාමනයට ලක්වේ; සමූපකාර ග්‍රාමීය බැංකු, සකසුරුවම් හා ණය ගනුදෙනු සමූපකාර සමිති සමූපකාර සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් නියාමනයට ලක්වේ; සමාදායි ප්‍රජා මූලික බැංකු සමාදායි සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් නියාමනයට ලක් වේ.

2 අධික ණයගැතිතාවය, සියළු ණය සම්පූර්ණයෙන් හා නියමිත වෙලාවට ගෙවීමට ඇති නොහැකියාව ලෙස දුප්පතුන්ට උපකාර කිරීම සඳහා වන උපදේශක කණ්ඩායම (CGAP) විසින් අර්ථ දක්වා ඇත. <https://www.cgap.org/blog/over-indebtedness-roles-and-responsibilities-all-actors>

(ඉ) නියාමනයට ලක්නොවන මුදල් ණයට දෙන ව්‍යාපාර විශාල සංඛ්‍යාවක් පැවතීම, විශේෂයෙන් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන් සඳහා ණය ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීමේ දී හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී ගැටළු ඇති කළ හැක.

මුදල් ණයට දෙන ව්‍යාපාර නියාමනය සම්බන්ධ කලාපීය අභිදැක්වීම

පහතින් දැක්වෙන පරිදි කලාපයේ රටවල් කිහිපයක් මුදල් ණයට දීමේ ව්‍යාපාර නියාමනය කරයි.

(අ) මැලේසියාව තුළ සියළුම මුදල් ණයට දෙන්නන් විසින් 1951 මුදල් ණයට දෙන්නන්ගේ පනත (සංශෝධිත) (Moneylenders Act of 1951 (as amended)) යටතේ බලපත්‍රයක් ලබාගත යුතුය. මුදල් ණයට දීමේ ව්‍යාපාරවල ගනුදෙනුකරුවන්ගේ සුරක්ෂිතභාවය ද ඇතුළුව එම ව්‍යාපාර නියාමනයට අදාළ ප්‍රතිපාදන මෙම මුදල් ණයට දෙන්නන්ගේ පනත හරහා සම්පාදනය කර ඇත.

(ආ) බංගලාදේශය තුළ ක්ෂුද්‍ර ණය වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට ක්ෂුද්‍ර ණය නියාමන අධිකාරියවෙතින් 2006 අංක 32 දරණ ක්ෂුද්‍ර ණය නියාමන අධිකාරිය පනත (Micro Credit Regulatory Authority Act, No. 32 of 2006) යටතේ බලපත්‍රයක් ලබා නියාමනයට ලක්විය යුතුය.

(ඇ) පිලිපීනයේ මහ බැංකුව විසින් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ සුරක්ෂිතභාවය තහවුරු කිරීමේ දෘෂ්ටි කෝණයෙන් ණය දීමේ දී සත්‍යය ප්‍රකාශ කිරීමේ පනත, ජනරජ පනත අංක 3765 (Truth in Lending Act, Republic Act No' 3765) යටතේ ණය දෙන්නන්ගේ ව්‍යාපාර නියාමනය කරයි.

(ඈ) ඉන්දීය මහ බැංකුව (The Reserve Bank of India) විසින් පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත්, තැන්පතු භාර නොගන්නා බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන 1934 ඉන්දීය මහ බැංකු පනත (Reserve Bank of India Act of 1934) යටතේ නියාමනය කරනු ලබයි.

යෝජිත ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා ණය නියාමන අධිකාරිය පනත

පෙර සඳහන් කරන ලද ගැටළු සඳහා විසඳුම් සෙවීමේ අරමුණින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා

ණය නියාමන අධිකාරිය පනත බලාත්මක කිරීමට යෝජනා කර ඇත. මුදල් මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද යෝජිත ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා ණය නියාමන අධිකාරිය පනත මගින් මුදල් අමාත්‍යාංශය යටතේ ස්ථාපිත කළ යුතු ව්‍යවස්ථාපිත අධිකාරියක් ලෙස ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා ණය නියාමන අධිකාරිය පිහිටුවීම යෝජනා කරයි. මුදල් අමාත්‍යාංශයේ හා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ තම නිල බලයෙන් පත්වන නියෝජිතයින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපතිතුමා විසින් හා මුදල් අමාත්‍යතුමා විසින් නම්කරන පුද්ගලයින්ගෙන් මෙම අධිකාරිය සමන්විත වන අතර එයට ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන හා නියාමනයට ලක් නොවන මුදල් ණයට දෙන්නන් නියාමනය කිරීමට අවශ්‍ය බලතල ලබා දීමට යෝජනා කර ඇත. යෝජිත ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා ණය නියාමන අධිකාරිය පනත මගින් තවදුරටත් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා මුදල් ණයට දෙන ව්‍යාපාරවල තොරතුරු ණය තොරතුරු කාර්යාංශය වෙත වාර්තා කිරීම සඳහා ද, 2016 අංක 6 දරණ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පනත අවලංගු කර ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම සඳහා ද ප්‍රතිපාදන පනවයි.

සමාජික සටහන්

අධික ණයගැති බව, ණය තොරතුරු නොමැතිකම සහ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ සුරක්ෂිත බව තහවුරු නොවීම වැනි අවිධිමත් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන මුදල් ණයට දෙන්නන් හා සම්බන්ධ ගැටළු වෙත ප්‍රමුඛතා පදනමක් මත විසඳුම් සෙවීම ආරම්භ නොකළහොත් එය සැලකිය යුතු සමාජ ආර්ථික පිරිවැයකට තුඩු දිය හැක.

එම සන්දර්භය තුළ, අවිධිමත් ලෙස රට තුළ ක්‍රියාත්මක වන මුදල් ණයට දීමේ ව්‍යාපාර සම්බන්ධව හඳුනාගෙන ඇති ගැටළු සඳහා පිළියම් සෙවීමට යෝජිත ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා ණය නියාමන අධිකාරිය පනත පිවිසීමක් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

නියාමන පරස්පරයකට තුඩු දිය හැකි බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය සමාගම් සහ ලියාපදිංචි ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන නියාමකයින් දෙදෙනෙකු මගින් නියාමනය වීම, ක්ෂුද්‍ර ණය දෙන ආයතන මගහැර තැන්පතු භාර ගන්නා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය සමාගම් පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම සහ ගනුදෙනුකරුවන් සුරක්ෂිත කිරීම පිළිබඳ ප්‍රතිපාදන නොමැති වීම වැනි ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පනතේ යම් යම් අඩුපාඩුවලට යෝජිත ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා ණය නියාමන අධිකාරිය පනත හරහා විසඳුම් ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

පියවර ගැනීම සහ මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම හා ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම පිළිබඳ දැනුම්වත් කිරීම මෙසේ දක්වන ලද ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයකි.

ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ශ්‍රී ලංකාව ලබා ඇති ප්‍රගතිය, මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් ආසියා ශාන්තිකර ඒකාබද්ධ කණ්ඩායම (AP/JG) හරහා ඇගයීමට ලක් කරන ලදී. මේ අනුව, 2019 වසරේ

පෙබරවාරි මාසයේදී ශ්‍රී ලංකාව ලබා ඇති සැලකිය යුතු ප්‍රගතිය මූල්‍ය කාර්යසාධක බලකාය මූලික තහවුරු කිරීමකට ලක් කරන ලදී. අනතුරුව, මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් ලබාදී ඇති ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ශ්‍රී ලංකාව විසින් ක්‍රියාත්මක කර ඇත්ද යන්න තහවුරු කිරීම සඳහා 2019 සැප්තැම්බර් 16 සිට 17 දක්වා කාලය තුළ ආසියා ශාන්තිකර ඒකාබද්ධ කණ්ඩායම (AP/JG) විසින් එතැන් ඇගයීමක් පවත්වන ලදී. එහිදී, ආසියා

ශාන්තිකර ඒකාබද්ධ කණ්ඩායම් නියෝජිතයින් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමට අවශ්‍ය වන ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලනමය හා ආයතනික කැපවීම තහවුරු කර ගැනීම සඳහා පෞද්ගලික අංශය හා මුදල් ඇමතිතුමා ඇතුළු සියලු පාර්ශවකරුවන් සමඟ මුහුණට මුහුණ සාකච්ඡා පවත්වන ලදී. 2019 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී පැවති මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ සැසිවාරයේ දී ඇගයීමේ කණ්ඩායමෙහි නිර්දේශ සාකච්ඡාවට බඳුන් වූ අතර, ශ්‍රී ලංකාව “අළු ලේඛනයෙන්” ඉවත් කිරීමේ තීරණයට සියලු සාමාජිකයන්ගේ අනුමැතිය ලැබිණ. ඒ අනුව, 2019 ඔක්තෝබර් 18 වන දින ශ්‍රී ලංකාව මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලියට තවදුරටත් ලක් නොවන බව මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් නිවේදනය කරන ලදී. මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් අළු ලේඛනයෙන් ඉවත් කිරීම ශ්‍රී ලංකාවට ආර්ථිකමය සහ මූල්‍යමය වශයෙන් හිතකර බලපෑමක් ඇති කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

මූල්‍ය අංශයට අදාළ නෛතික ප්‍රතිසංස්කරණ

2019 වසර තුළදී, මහ බැංකුව වෙත පවරා ඇති නියාමන සහ අධීක්ෂණ බලතල තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම හා වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණින්, ඒ සඳහා අදාළ වන ව්‍යවස්ථාවලට සැලකිය යුතු නීති ප්‍රතිසංස්කරණ රාශියක් සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, මහ බැංකුව විසින් මුදල් අමාත්‍යාංශය, නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව සහ නීති කෙටුම්පත් සම්පාදක දෙපාර්තමේන්තුව වැනි විවිධ පාර්ශවකරුවන්ගේ සහාය ඇතිව, මහ බැංකුව සංස්ථාගත කිරීමේ පනත වන, 1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනත අවලංගු කිරීමේ අරමුණින්, නව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු පනත් කෙටුම්පතක් සම්පාදනය කරන ලද අතර, එය 2019 වසරේ නොවැම්බර් මාසයේදී ගැසට් පත්‍රයේ ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. ඊට අමතරව, 2017 අංක 12 දරන විදේශ විනිමය පනත, 1937 අංක 07 දරන ලියාපදිංචි කොටස් හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත, 1990 අංක 2 දරන ණය ආපසු අයකර ගැනීමේ (විශේෂ විධිවිධාන) පනත සහ 2006 අංක 19 දරන විද්‍යුත් ගනුදෙනු පනත ආදී පනත් සඳහාද සංශෝධනයන් හඳුන්වා දෙන ලදී. තවද, ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අංශය සඳහා ශක්තිමත් නෛතික රාමුවක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය මධ්‍යස්ථාන පනත් කෙටුම්පත, දත්ත ආරක්ෂණ පනත් කෙටුම්පත, අන්තර්ජාල ආරක්ෂණ පනත් කෙටුම්පත් ආදී ව්‍යවස්ථා කෙටුම්පත් කිරීමේදී, අදාළ පාර්ශවකරුවන් සඳහා මහ බැංකුව විවිධ මට්ටමින් සහාය දක්වන ලදී.

අර්බුදයට ලක්වූ මූල්‍ය ආයතන නිරාකරණය සහ බලගන්වීම් ක්‍රියාවලිය

මූල්‍ය ආයතන නිරාකරණය සම්බන්ධ කටයුතු සහ නීති බලාත්මක කිරීමේ කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරන ලද අතර ශ්‍රී ලංකා තැන්පතු රක්ෂණ සහ ද්‍රවශීලතා ආධාරක යෝජනා ක්‍රමයෙහි කළමනාකරණය ද සිදු කරන ලදී. සෙන්ට්‍රල් ඉන්වෙස්ට්මන්ට් ඇන්ඩ් ෆින්ෆැන්ස් පීඑල්සී (CIFL) සහ ස්ටැන්ඩර්ඩ් ක්‍රෙඩිට් ෆින්ෆැන්ස් සමාගම (TSCFL) යන අසාර්ථක මූල්‍ය සමාගම්වල තැන්පත්කරුවන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා තැන්පත් රක්ෂණ සහ ද්‍රවශීලතා ආධාරක යෝජනා ක්‍රමය යටතේ අඛණ්ඩව වන්දි මුදල් ගෙවන ලදී. 2019 වසර අවසාන වන විට සෙන්ට්‍රල් ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් ඇන්ඩ් ෆින්ෆැන්ස් පීඑල්සීහි තැන්පත්කරුවන් 3,024 කට සහ ස්ටැන්ඩර්ඩ් ක්‍රෙඩිට් ෆින්ෆැන්ස් සමාගමෙහි තැන්පත්කරුවන් 2,309 කට පිළිවෙළින් රුපියල් මිලියන 1,271.4 ක් සහ රුපියල් මිලියන 947.3 ක් වශයෙන් වන්දි මුදල් ගෙවා ඇත. ටී.කේ.එස්. ෆින්ෆැන්ස් සමාගමෙහි (TKSFL) තැන්පත්කරුවන් සඳහා වන්දි මුදල් ගෙවීම ද 2020 ජනවාරි මාසයේදී ආරම්භ කිරීමට කටයුතු යොදන ලදී. එක්සත් ජනපද භාණ්ඩාගාරයේ විශේෂඥ උපදේශකවරුන්ගේ සහාය ඇතිව බැංකු හා මූල්‍ය සමාගම් සඳහා ක්‍රමවත් නිරාකරණ රාමුවක් සැකසීමට මහ බැංකුව කටයුතු කරමින් සිටින අතර යෝජිත නව බැංකු පනත කෙටුම්පත් කිරීමේදී නිරාකරණ සහ තැන්පතු රක්ෂණ යෝජනා ක්‍රමය පිළිබඳ විධිවිධාන ඇතුළත් කිරීම සඳහා ද දායකත්වය සපයන ලදී.

නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේදී, ශ්‍රී ලංකා පොලීසිය සහ මූල්‍ය අපරාධ විමර්ශන අංශය වැනි නීති බලාත්මක කිරීමේ ආයතනවලද සහයෝගය ඇතිව බලාත්මක කිරීමේ කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. පසුගිය කාලය තුළදී ද මහජනතාවගෙන් ලැබෙන පැමිණිලි මත මූල්‍ය ව්‍යාපාර පනතේ සහ බැංකු පනතේ අදාළ විධිවිධාන යටතේ අනවසර මූල්‍ය ව්‍යාපාර සහ තහනම් යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳව විමර්ශන කිහිපයක් පවත්වන ලදී. මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය වැඩිදියුණු කිරීම සහ අනවසර මූල්‍ය ව්‍යාපාර හා තහනම් යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම යන අරමුණු පෙරදැරිව මහ බැංකුව විසින් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් මාලාවක් ද පවත්වන ලදී.

විදේශ විනිමය නියාමනය සහ අධීක්ෂණය

රටෙහි විදේශ විනිමය සම්බන්ධ ගනුදෙනු මහ බැංකුව විසින් අඛණ්ඩව අධීක්ෂණය කරන ලදී. දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තවදුරටත් සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් මුදල් මාරු කිරීමේ ව්‍යාපාර කිරීමට

8.27 සංඛ්‍යා සටහන

විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම් ගනුදෙනුවල සාරාංශය

එ.ජ. ඩොලර් මිලියන

ගිණුම් වර්ගය	ආමුඛ ප්‍රේෂණ	ප්‍රතිමුඛ ප්‍රේෂණ	2019.12.31 දිනට අවසාන ශේෂය
පුද්ගලික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම්	841.6	279.1	2,528.7
ව්‍යාපාරික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම්	7,660.9	3,174.1	1,335.0
ආමුඛ ආයෝජන ගිණුම්	2,033.9	2,070.8	1,748.7
ප්‍රතිමුඛ ආයෝජන ගිණුම්	8.0	54.0	෧෭.෩.
෧෭.෩. - ෧෭බී නොමැත			මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

බලයලත් පරිසීමිත වෙළෙඳුන්ගේ කටයුතු අඛණ්ඩව නියාමනය කරන ලදී. වසර තුළදී මෙම පරිසීමිත වෙළෙඳුන් විසින් එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 268.6 ක් බැංකු පද්ධතිය වෙත තැන්පත් කරන ලද අතර එය 2018 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 46.1 ක පහත වැටීමකි. මේ අතර මෙම පරිසීමිත වෙළෙඳුන් විසින් එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 21.6 ක් විකුණන ලද අතර එය 2018 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 47.1 ක වර්ධනයකි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පරිසීමිත වෙළෙඳුන් විසින් 2019 වසර තුළදී කරන ලද විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් දළ මිලදී ගැනුම් (එනම් ඔවුන්ගේ බැංකු පද්ධතියෙහි කරන ලද තැන්පතු සහ විදේශ විනිමය විකුණුම්වල එකතුව) එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 290.2 ක් වූ අතර මෙය පෙර වසර හා සැසඳීමේදී සියයට 43.4 කින් අඩුවීමකි.

විදේශ විනිමය ගනුදෙනුවලට පහසුකම් සැපයීමට මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ගන්නා ලදී. 2019 වසර තුළදී, 2017 අංක 12 දරන විනිමය පාලන පනතේ ප්‍රතිපාදන යටතේ නිකුත් කර ඇති දැනට

8.28 සංඛ්‍යා සටහන

2019 වසරේ ප්‍රාග්ධන ගනුදෙනු රුපියල් ගිණුම් (CTRA) හරහා සිදු කළ ප්‍රේෂණයන් සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලට විදේශ විනිමය විකුණුම් සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල් මගින් සිදුකළ විදේශ විනිමය මිලට ගැණුම්

විගාමික අරමුදල් මාරු වීම්	
විදේශ විනිමය දෙපාර්තමේන්තුව සමග විගාමික දීමනාව ප්‍රේෂණය කිරීම සඳහා ලියාපදිංචි වී ඇති ප්‍රාග්ධන ගනුදෙනු රුපියල් ගිණුම් ගණන	1,353
ප්‍රාග්ධන ගනුදෙනු රුපියල් ගිණුම් හරහා වූ ප්‍රතිමුඛ ප්‍රේෂණයන් (එ.ජ. ඩොලර් මිලියන)	40.7
විදේශ විනිමය විකුණුම් සහ මිලට ගැණුම් (එ.ජ. ඩොලර් මිලියන)	
විදේශ විනිමය විකුණුම් (ආකෘතිය 1)	13,359.4
විදේශ විනිමය මිලට ගැණුම් (ආකෘතිය 2)	14,706.8

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

පවත්නා රෙගුලාසි, නියෝග සහ විධානයන් සඳහා යෝජිත සංශෝධනයන් නිම කරන ලදී. මීට අමතරව, අනවසර විදේශ විනිමය ගනුදෙනුවලට එරෙහි කටයුතු බල ගැන්වීම් ඇතුළුව විදේශ විනිමය පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් මතු වූ ගැටලු හා කරුණු විසඳීමට විනිමය පාලන පනත සඳහා සංශෝධනයන් ද යෝජනා කරන ලදී. මේ අතර, මහ බැංකුව විසින් 2019 වසරේදී විදේශ විනිමය පනතේ ප්‍රතිපාදන යටතේ ගරු මුදල් අමාත්‍යවරයා විසින් රෙගුලාසි 3 ක් නිකුත් කිරීම සඳහා පහසුකම් සපයන ලදී. මේ අනුව, 2019 වසරේදී ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමට සහ අනේවාසික ආයෝජකයන්ට අදාළ ගෙවීම් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජයට අවසර ලබාදීම, ශ්‍රී ලංකා රජයට සහ රාජ්‍ය හිමිකාරත්වයක් ඇති ව්‍යාපාර සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට පරිබාහිරින් ලබා ගන්නා ණය මුදල්, ණය දෙන්නාගේ ආමුඛ ආයෝජන ගිණුම් හරහා ලබා නොගෙන, අදාළ රේඛීය අමාත්‍යාංශයේ අවසරය මත ලබා ගැනීමට ඉඩ ලබාදීම සහ 2019 වසරේ ඔක්තෝබර් 17 දින සිට භාණ්ඩ අපනයනකරුවන් විසින් සිය අපනයන සඳහා වන ලැබීම් ආපසු ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන්වා ගත යුතු කාලසීමාව වූ අපනයනය සිදු කළ දිනයේ සිට දින 120 සීමාව, දින 180 ක් දක්වා දීර්ඝ කිරීම ලෙස ගැසට් නිවේදන තුනක් නිකුත් කරන ලදී. තවද, මහ බැංකුව විසින් අනුගමනය කරන ලද වෙනත් ක්‍රියාමාර්ග සමග සමගාමීව අත්‍යාවශ්‍ය නොවන පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයනය සඳහා අන්තිකාරම් ගෙවීමේ කොන්දේසි මත ශ්‍රී ලංකා රුපියල් විදේශ විනිමය බවට පරිවර්තනය කර ගෙවීම් කිරීම අත්හිටුවමින් 2018 වසරේ අග භාගයේදී පනවන ලද සීමා කිරීම් ඉවත් කරමින් 2019 වසරේ පූර්ව භාගයේදී බලයලත් වෙළෙඳුන් වෙත විධානයක් නිකුත් කරන ලදී. මේ අතර, විදේශ විනිමය පනත යටතේ නිකුත් කර ඇති රෙගුලාසි සහ විධානයන් යටතේ සිදු වන විදේශ විනිමය ගනුදෙනු ග්‍රහණය කර ගැනීම සහ නියාමනය කිරීමේ යාන්ත්‍රණයක් තුළින් දත්ත ලබා ගැනීමටත් එම දත්තයන් විශ්ලේෂණය කිරීම මගින් වැදගත් විදේශ විනිමය ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ තීරණ ගැනීමටත් විස්තීරණ දේශ සීමා සහ විදේශ මුදල් ගනුදෙනු අධීක්ෂණ පද්ධතියක් ආරම්භ කිරීම සඳහා කටයුතු සිදු කරන ලදී.

ණය තොරතුරු

2019 වසර තුළදී ණය තොරතුරු කාර්යාලය විසින් ණය වාර්තා මිලියන 10.1 ක් නිකුත් කරන ලද අතර මෙය පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 2.0 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරයි. 2019 වසරේදී ණය ලබා දෙන ආයතන වෙත පාරිභෝගික ණය වාර්තා

මිලියන 9.3 ක් නිකුත් කරන ලද අතර ආයතනික ණය වාර්තා මිලියන 0.8 ක් නිකුත් කරන ලදී.

පෞද්ගලික ණය වාර්තා (iReports) සඳහා වන ඉල්ලුම 2019 වසර තුළදී ද නව දුරටත් ඉහළ ගිය අතර එය 2018 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 7.2 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. 2019 වසර තුළදී පාරිභෝගිකයින් 16,006 ක් සිය පෞද්ගලික ණය වාර්තා ලබා ගැනීම සඳහා කාර්යාංශය වෙත පැමිණි අතර, පාරිභෝගිකයින් 2,053 ක් බැංකු හරහා සිය ණය වාර්තා ඉල්ලුම් කළහ. වසර තුළදී පුද්ගලයින් 448 ක් පෞද්ගලික ණය වාර්තා මාර්ගගත සේවාව (online service) සඳහා ලියාපදිංචි වූ අතර පරිශීලකයින් 1,375 ක් 2019 වසරේදී සිය පෞද්ගලික ණය වාර්තා වෙත මාර්ගගතව ප්‍රවේශ වී ඇත. දැනට ණය තොරතුරු කාර්යාංශය වෙත ණය පහසුකම් මිලියන 12 ට වැඩි ප්‍රමාණයක් පිළිබඳව මාසිකව තොරතුරු ලැබෙන අතර මෙම තොරතුරු ස්වයංක්‍රීය ණය තොරතුරු කළමනාකරණ පද්ධතිය හරහා හසුරවනු ලැබේ.

2019 වසරේදී ණය තොරතුරු කාර්යාංශය නව ණය කාර්යාංශ පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීමේ කටයුතු ආරම්භ කළේය. මෙම උපායමාර්ගික ක්‍රියාමාර්ගයට, මෙරට ප්‍රථම වරට හඳුන්වා දෙන, ණය සඳහා ලකුණු ප්‍රදානය කිරීමේ නව ක්‍රමවේදයක් ඇතුළත් තවත් නවතම ණය කාර්යාංශ විසඳුම් ඇතුළත්වන අතර, මෙසේ සමස්ත ණය අවදානම් කළමනාකරණ රාමුවට සිදු කරන වෙනස්කම් හරහා රට තුළ පහසුවෙන් අනුවර්තනය කළ හැකි මූල්‍ය යටිතල පහසුකම් බිහි කිරීම ඉලක්කය වේ. ණය තොරතුරු කාර්යාංශය 2020 වසර අග වන විට මෙම නව පද්ධතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂා කරයි.

නව ණය කාර්යාංශ පද්ධතිය මාර්ගගත කරන තෙක් අතුරු විසඳුමක් ලෙස ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් 2019 වසරේ දෙසැම්බර් මසදී “ණය තොරතුරු කාර්යාංශ ලකුණු” (CRIBs Score) යන සන්නාමයෙන් හැඳින්වෙන ණය සඳහා ලකුණු ප්‍රදානය කිරීමේ ශ්‍රී ලංකාවේ පළමු පද්ධතිය වන “ණය තොරතුරු කාර්යාංශ ණය ලකුණු” (CRIBs Credit Score) ක්‍රමය හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම ණය ලකුණු ක්‍රමය තුළින් ලෝක බැංකුව ගණනය කරන ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීමේ පහසුව පිළිබඳ ශ්‍රේණිගත කිරීමේ “ණය ලබා ගැනීමේ පහසුව” සම්බන්ධ කාර්යසාධන දර්ශකයෙහි රටේ තත්ත්වය වැඩි දියුණු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. රටක ආයෝජන පරිසරය සහ එහි ආර්ථික තරගකාරීත්වය ඇගයීමේදී බොහෝ ජාත්‍යන්තර ආයෝජකයින් හට මෙම ශ්‍රේණිගත කිරීම වැදගත් ජාත්‍යන්තර මිනුමකි. “ණය තොරතුරු කාර්යාංශ ලකුණු” 250 ක් 900 ක් අතර පරාසයක අගයක් ගන්නා අතර යම්කිසි ණය ගැතියෙකුගේ ණය නැවත ගෙවීමේ විශ්වාසවන්ත බව සහ පැහැරහැරීමේ සම්භාවිතාව ඇගයීම තුළින් ණය ලබාදෙන ආයතනවලට පවතින ණය අවදානම පිළිබඳව මිනුමක් සපයයි. ප්‍රථමයෙන්ම මූල්‍ය ආයතනවලට සියලුම පුද්ගලයන්ගේ ණය තොරතුරු කාර්යාංශ ලකුණු ලබාදී ඇත. 2020 වසර තුළදී සාමාජික ණය දෙන ආයතන වෙත “ආයතනික ණය තොරතුරු කාර්යාංශ ලකුණු” නිකුත් කිරීමට ණය තොරතුරු කාර්යාංශය සැලසුම් කරයි. පසුව මහජනතාවටද ණය තොරතුරු කාර්යාංශය හරහා හෝ ඔවුන් සේවා සපයා ගන්නා බැංකු හරහා තම ණය ලකුණු ලබා ගැනීමට හැකි වනු ඇත.

8.29 සංඛ්‍යා සටහන

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සඳහා මෑත කාලීනව ගන්නා ලද ප්‍රධාන විටක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ග

දිනය	විවක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ග
2016 ජනවාරි 18	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල නව ශාඛාවන් හා ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර විවෘත කිරීම, ශාඛාවන් හා වෙනත් ව්‍යාපාර ඒකක වසා දැමීම හා ස්ථාන වෙනස් කිරීම සම්බන්ධයෙන් දැනට පවතින ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග ශක්තිමත් හා විධිමත් කිරීම සඳහා විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.
2016 ඔක්තෝබර් 28	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් තැන්පතු සහ ණය උපකරණ සඳහා ලබාදිය හැකි උපරිම පොලී අනුපාතික සම්බන්ධ විධානය සංශෝධනය කරන ලදී.
2016 දෙසැම්බර් 29	2017 ජූලි මස 01 වන දින සිට සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් බාසල් III මාර්ගෝපදේශවලට අනුව ඒ ඒ බැංකුවල අවදානම මත බර තබන ලද වත්කම් ප්‍රමාණයන්ට අනුකූල අවම ප්‍රාග්ධන අනුපාතයන් සහ ස්චාරක්ෂකයන් පවත්වාගෙන යෑම පිළිබඳව විධානය නිකුත් කරන ලදී.
2017 ජනවාරි 13	2017 ජනවාරි 16 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි මෝටර් රථ වාහන මිලදී ගැනීමේ හෝ භාවිතා කිරීමේ අරමුණු සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් ප්‍රදානය කරනු ලබන ණය පහසුකම් වෙනුවෙන් උපරිම වටිනාකම මත ණය අනුපාතයන් අනුගමනය කරන ලෙස විධාන නිකුත් කරන ලදී.
2017 ජනවාරි 13	මෝටර් රථ වාහන සඳහා ලබා දෙන ණය පහසුකම් වෙනුවෙන් උපරිම වටිනාකම මත ණය අනුපාත පිළිබඳව බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත නිකුත් කළ විධාන 2017 අයවැය යෝජනාවලට අනුව සංශෝධනය කරන ලදී.
2017 පෙබරවාරි 23	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් පවත්වා ගත යුතු අවම මූලික ප්‍රාග්ධනය 2021 වසරේ ආරම්භය වන විට රුපියල් බිලියන 2.5 ක් දක්වා ක්‍රමයෙන් වැඩි කිරීම සඳහා විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2017 මාර්තු 22	1998 සැප්තැම්බර් 07 දින නිකුත් කරන ලද උකස් ණය ලබා දීමේ කොන්දේසි සංශෝධනය කරමින් සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා නිර්ණායකයක් නිකුත් කරන ලදී.
2017 ඔක්තෝබර් 26	බලපත්‍රලාභී බැංකුවල අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව තවදුරටත් වැඩිදියුණු කිරීම පිළිබඳව විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2017 නොවැම්බර් 29	2018 ජනවාරි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න පිළිබඳව බැංකු පනත යටතේ විධාන නිකුත් කරන ලදී.
2017 දෙසැම්බර් 12	2018 ජනවාරි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ණය ගැනීම් සඳහා නව ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීම පිළිබඳව බැංකු පනත යටතේ විධානයන් සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට නිකුත් කරන ලදී.
2018 ජනවාරි 05	ශ්‍රී ලංකා තැන්පතු රක්ෂණ සහ ද්‍රවශීලීතා ආධාරක යෝජනා ක්‍රමය යටතේ එක් ආයතනයක එක් තැන්පතු ගිම්මෙකු සඳහා වන තැන්පතු රක්ෂණ ආවරණය රුපියල් 300,000 ක සිට රුපියල් 600,000 ක් දක්වා ඉහළ නංවන ලදී.
2018 ජනවාරි 16	මූල්‍ය ගනුදෙනුකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ අනුකූලතා රාමුව සම්බන්ධ විධානයන් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත නිකුත් කරන ලදී.
2018 පෙබරවාරි 08	ජනවාරි 01 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි විද්‍යුත් දෙමුහුන් සහ අනෙකුත් ලියපදිංචි නොකළ මෝටර් රථ සහ මෙරට තුළ ලියාපදිංචි කර වසරකට නොවැඩි වාහන සඳහා ලබාදෙන ණය පහසුකම් මත පනවා ඇති සියයට 70 සිට සියයට 90 දක්වා පරාසයක, වටිනාකම මත ණය අනුපාත පිළිබඳව බලපත්‍රලාභී බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2018 මාර්තු 13	සියලුම බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පිළිගනු ලබන ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතනයකින් ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමක් ලබා ගත යුතු අතර එම ශ්‍රේණිගත කිරීම 2018 ඔක්තෝබර් මස 01 දින වන විට ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතුය.
2018 ජූනි 06	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සඳහා බාසල් සම්මුතියෙහි සඳහන් මූලික ප්‍රවේශයන්ට අනුකූලව අවදානම් සංවේදීතාව වැඩි වශයෙන් ඉලක්ක කරගෙන ණය හා මෙහෙයුම් අවදානම් ආවරණය කරමින් ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාත පවත්වා ගැනීමට නව ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක රාමුවක් නියම කිරීමට විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2018 අගෝස්තු 21	මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනුවල අවදානම් කළමනාකරණය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුත් බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න සම්බන්ධයෙන් විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2018 සැප්තැම්බර් 28	ලියාපදිංචි නොකළ හෝ පළමු ලියාපදිංචියෙන් වසරකට අඩු කාලයක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ භාවිතා කරන ලද දෙමුහුන් වාහන මිලදී ගැනීම හෝ භාවිතය වෙනුවෙන් ලබා දෙන ණය පහසුකම් සඳහා වටිනාකම මත ණය අනුපාතය සියයට 50 ක් දක්වා අඩු කිරීමට බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.
2018 ඔක්තෝබර් 01	ලියාපදිංචි නොකළ හෝ පළමු ලියාපදිංචියෙන් වසරකට අඩු කාලයක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ භාවිතා කරන ලද දෙමුහුන් වාහන වෙනුවෙන් ලබා දෙන ණය පහසුකම් සඳහා වටිනාකම මත ණය අනුපාතය සියයට 50 ක් දක්වා අඩු කිරීමට බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් සඳහා නිකුත්කර තිබූ වටිනාකම් මත ණය අනුපාතය සංශෝධනය කරන ලදී.
2018 ඔක්තෝබර් 11	ආනයන සීමා කිරීම සහ විනිමය අනුපාතය මත අහිතකර බලපෑම් ඇතිවීම අවම කිරීමේ අරමුත්, ප්‍රතිග්‍රහනය මත ලියවිලි ලබා දීමේ කොන්දේසි යටතේ සිදු කරන අත්‍යවශ්‍ය නොවන පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයනය කරන ආනයනයකරුවන්ගෙන් සියයට 100 ක මුදල් ආන්තිකයක් බඳවා ගන්නා ලෙස බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු වෙත වතුලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.
2018 නොවැම්බර් 21	බාසල් III ද්‍රවශීලීතා ප්‍රමිති යටතේ ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතිකය සම්බන්ධයෙන් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත විධාන නිකුත් කරන ලදී.

2018 නොවැම්බර් 30	විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් ණය ගැනීම සඳහා නව ප්‍රතිපත්තියක් සම්බන්ධව බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත විධාන නිකුත් කරන ලදී.
2018 දෙසැම්බර් 03	ණය ලබා දීමේ දී අසාධාරණ පොලී අනුපාතයන් අය කිරීමෙන් ගනුදෙනුකරුවන් ආරක්‍ෂා කිරීමේ අරමුණ සඳහා බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය සඳහා උපරිම පොලී අනුපාතය සම්බන්ධයෙන් නව විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.
2018 දෙසැම්බර් 28	2019 ජනවාරි 01 සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි බාසල් III රාමුව යටතේ තෝලන අනුපාතය සියයට 3 ලෙස පවත්වාගෙන යන ලෙසට බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට විධාන නිකුත් කරන ලදී.
2018 දෙසැම්බර් 31	ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති - SLFRS 9 : මූල්‍ය උපකරණ සඳහා මාර්ගෝපදේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 ජනවාරි 18	බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත වාර්ෂික හා ත්‍රෛමාසික මූල්‍ය ප්‍රකාශ සහ අනෙකුත් හෙළිදරව් කිරීම් සම්බන්ධයෙන් වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 මාර්තු 06	බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය සමාගම්වලට සුරැකුම් සහිත තැන්පතු හැර අනෙකුත් තැන්පතු හාර ගැනීම අවහිර කිරීම සඳහා තැන්පතු මත විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 මාර්තු 07	මෝටර් වාහන ආනයනය සහ අත්‍යවශ්‍ය නොවන පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයනය සඳහා පනවා තිබූ අවම මුදල් ආන්තික තැන්පතු අවශ්‍යතාවන් ඉවත් කරමින් වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 මාර්තු 13	ලොතරැයි/දිනුම් ඇදීම් සහ ක්‍ෂාල ලබා දීමේ ක්‍රමවේද ක්‍රියාත්මක කිරීම වළක්වාලමින් සහ ප්‍රවර්ධනමය ක්‍ෂාල ලබාදීමේ ක්‍රමවේද සම්බන්ධ කොන්දේසි පනවමින් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 අප්‍රේල් 18	සහනදායී කොන්දේසි මත මෝටර් රථ ආනයනය කිරීම සඳහා වන තීරුබදු බලපත්‍ර පදනම්ව ණයවර ලිපි විවෘත කිරීමේ දී පැවති සීමා ඉවත් කරන ලද බව දන්වමින් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 අප්‍රේල් 26	බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් රුපියල් තැන්පතු සඳහා පිරිනැමිය හැකි හෝ ගෙවිය හැකි උපරිම පොලී අනුපාත නියම කරමින් මුදල් නීති පනත් නියෝගයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 අප්‍රේල් 26	බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය සමාගම්වලට ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය සඳහා උපරිම පොලී අනුපාත හඳුන්වා දෙමින් විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 අප්‍රේල් 29	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්හි තැන්පතු සහ ණය උපකරණ මත උපරිම පොලී අනුපාතයක් හඳුන්වා දීම සඳහා විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 මැයි 08	ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරියේ හෝ සංචාරක ක්ෂේත්‍රයට සම්බන්ධ සේවා සපයන ඕනෑම අධිකාරියක හෝ නියෝජිත ආයතනයක ලියාපදිංචි වී ඇති පුද්ගලයන් සහ ආයතන සඳහා ණය සහන කාලයක් ලබා දීම සම්බන්ධව බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 මැයි 21	ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරියේ හෝ සංචාරක කර්මාන්තය සඳහා සේවා සපයන වෙනත් ඕනෑම අධිකාරියක හෝ නියෝජිත ආයතනයක ලියාපදිංචි පුද්ගලයන් හා ආයතන සඳහා ණය සහන කාලයක් ලබා දීම සඳහා බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතනවලට වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 මැයි 31	සැහැල්ලු ට්‍රැක් රථ සඳහා වන වටිනාකම මත ණය පහසුකම් අනුපාතය සියයට 70 සිට සියයට 90 දක්වා වැඩි කරමින් බැංකු පනත් විධානයක් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී.
2019 මැයි 31	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් ගණන් බේරා වසා දැමීමේදී හිමිකම් පෑම්වල ප්‍රමුඛතාව සම්බන්ධයෙන් නියෝග නිකුත් කරන ලදී.
2019 ජූනි 04	2019 අයවැය යෝජනා අනුව සැහැල්ලු ට්‍රැක් රථ සඳහා වටිනාකම මත ණය අනුපාතය වැඩි කිරීම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පවතින වටිනාකම මත ණය අනුපාත විධානය සංශෝධනය කරන ලදී.
2019 අගෝස්තු 29	ශ්‍රී ලංකාවේ බලපත්‍රලාභී බැංකුවල වෙළඳපොළ හැසිරීම සහ භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් සම්බන්ධයෙන් බැංකු පනත් විධානයක් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී.
2019 සැප්තැම්බර් 06	බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් හට ද්‍රවශීලතා ආධාරක පහසුකම් හඳුන්වා දීමට වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 සැප්තැම්බර් 24	බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් රුපියල් තැන්පතු සඳහා පිරිනැමිය හැකි උපරිම පොලී අනුපාතිකය සම්බන්ධයෙන් වන 2019 අංක 01 දරන මුදල් පනත් නියෝගය ඉවත් කරන ලදී.
2019 සැප්තැම්බර් 24	මෑත කාලීන මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ වෙළඳපොළ ණය පොලී අනුපාතික වෙත සම්ප්‍රේෂණය වීමේ කාර්යක්ෂමතාව වැඩිදියුණු කිරීම සම්බන්ධයෙන් මුදල් පනත් නියෝගයක් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී.
2019 ඔක්තෝබර් 18	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල තැන්පතු හා ණය උපකරණ මත උපරිම පොලී අනුපාත සංශෝධනය කිරීමට විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 නොවැම්බර් 18	2021 ජනවාරි 01 වනදා සිට ආරම්භ වන මූල්‍ය වසරේ සිට බලපත්‍රලාභී බැංකුවල ගිණුම් විගණනය කිරීම සඳහා සුදුසුකම් ලත් විගණකවරුන්ගේ නව ලැයිස්තුවක් ප්‍රකාශයට පත් කරමින් වක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 දෙසැම්බර් 19	අධ්‍යක්ෂවරුන්, ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන් සහ විධායක කාර්යයන්වල නිරතවන නිලධාරීන්ගේ යෝග්‍යතාවය සහ හිමිකම් තක්සේරු කිරීම සඳහා පවත්නා රෙගුලාසි සංශෝධනය කරන ලදී.
2019 දෙසැම්බර් 19	බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් වෙත නිකුත් කරන ලද නිශ්චල දේපළ තක්සේරුකිරීම සඳහා තක්සේරුකරුවන්ගේ සුදුසුකම් නිර්ණායකවල හා තක්සේරු කිරීමේ වාර ගණනෙහි වෙනස්වීම් සංශෝධනය කිරීම සඳහා විධානයක් නිකුත් කරන ලදී.
2019 දෙසැම්බර් 20	දේශීය පද්ධතිමය වැදගත්කමකින් යුතු බැංකු සමඟ ගනුදෙනු කිරීම සඳහා නව රාමුවක් හඳුන්වා දෙමින් බැංකු පනතේ විධානයන් නිකුත් කරන ලදී.

